L.W. 100.200/1910. We Lwowie dnia 30. sierpnia 1910.

Aleg 756

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o melioracyach.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o popieraniu robót melioracyjnych, które obejmuje:

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu i załatwienie petycyj.

II. Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w r. 1909 i sprawozdanie z czynności kraj. biura melioracyjnego za r. 1908/9.

III. Wnioski w sprawie podjęcia nowych przedsiębiorstw melioracyjnych i konserwacyi ukończonych publicznych robót melioracyjnych, tudzież uzasadnienie wydatków w rub. IX. preliminarza krajowego na r. 1911.

IV. Wykaz obecnego stanu państwowego funduszu melioracyjnego i udziału kraju w tym funduszu.

I. Uchwały Wysokiego Sejmu i petycye.

a) Projekty ustaw sankcyonowane.

1) Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 11. października 1909 l. 17.199/pr. uzyskał sankcyę Najwyższem postanowieniem z dnia 16. września 1909 uchwalony przez Wysoki Sejm d. 3. listopada 1908 projekt ustawy zmieniającej postanowienia §§. 41 i 87 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38. Nowela ta została ogłoszoną w dzienniku ustaw krajowych z r. 1909 pod Nrem 135.

Również otrzymały Najwyższą sankcyę dnia 5. października 1909 (odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. października 1909 l. 17.962/pr.) uchwalone przez Wysoki Sejm dnia 19. października 1908 projekty ustaw:

2) o osuszeniu bagien Rzeszowskich (Dz. u. kraj. Nr. 141 z r. 1909);

3) o regulacyi potoków Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy z dopływami (Dz. u. kraj. Nr, 142 z r. 1909);

4) o regulacyi rzeki Sołokii z dopływami (Dz. u. kraj. Nr. 143 z r. 1909);

5) o regulacyi potoku Macochy z dopływami (Dz. u. kraj. Nr. 144 z r. 1909).

Ułożone przez Wydział krajowy rozporządzenia wykonawcze do ostatnich czterech ustaw zostały zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i ogłoszone w dzienniku ustaw krajowych z r. 1910., mianowicie:

rozporządzenie wykonawcze do ustawy o osuszeniu bagien Rzeszowskich zatwierdzone reskryptem z dnia 3. lutego 1910. L. 710. ogłoszone obwieszczeniem Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 28. lutego 1910. Dz. u. kraj. Nr. 77;

rozporządzenie wykonawcze do ustawy o regulacyi Kłodnicy i Brydnicy zatwierdzone reskryptem z 18. lutego 1910. L. 4.489. ogłoszone obwieszczeniem z 21. marca 1910. Dz. u. kraj. Nr. 100;

rozporządzenie wykonawcze do ustawy o regulacyi Sołokii zatwierdzone reskryptem z dnia 5. stycznia 1910. L. 47.732 ex 1909 ogłoszone obwieszczeniem z dnia 21. stycznia 1910. Dz. u. kraj. Nr. 109;

rozporządzenie wykonawcze do ustawy o regulacyi Macochy zatwierdzone reskryptem z dnia 3. lutego 1910. L. 3.622. ogłoszone obwieszczeniem z dnia 25. lutego 1910. Dz. u. kraj. Nr. 76.

Na podstawie rozporządzeń wykonawczych, zarządził Wydział krajowy rozpoczęcie robót z wiosną r. 1910 przy wszystkich 4 wymienionych przedsiębiorstwach i poruczył kierownictwo budowy:

przy osuszeniu bagien Rzeszowskich inżynierowi kraj. biura melioracyjnego Józefowi Górskiemu reskryptem z d. 5. kwietnia 1910 l. 38.993;

przy regulacyi Kłodnicy kierownikowi I. sekcyi regulacyi górnego Dniestru inżynierowi Włodzimierzowi Rungemu, przydzielając mu do prowadzenia budowy inżyniera adjunkta Zygmunta Żarneckiego reskryptem z d. 1. kwietnia 1910 l. 36.904;

przy regulacyi Sołokii inżynierowi Andrzejowi Gnoińskiemu reskryptem z d. 22. kwietnia 1910 l. 32.937.

przy regulacyi Macochy inżynierowi-adjunktowi Józefowi Bogdanowi Benedyktowiczowi reskryptem z d. 22. marca 1910 l. 34.105.

Do regulacyi Sołokii przydzielił Wydział krajowy w pierwszym roku budowy tylko jednego technika, gdyż na wykupno młynów w Krystynopolu i Ostrowie musi być obrócona przeważna część dotacyi tegorocznej.

b) Projekty ustaw niesankcyonowane.

Wydział krajowy nie otrzymał dotychczas zawiadomienia o sankcji Cesarskiej następujących projektów ustaw:

1) uchwalonego przez Wys. Sejm dnia 5. lutego 1910 projektu ustawy uzupełniającej postanowienia § 47 krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38 (O przyspieszenie sankcyi odniósł się Wydział krajowy odezwą z 4. lipca 1910 l. 78.661 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa:) tudzież uchwalonych przez Wys. Sejm d. 4. lutego 1910 projektów ustaw:

2) o zabudowaniu potoku Leszcz w gminie Maszkowicach;

3) o zabudowaniu potoku Biczyczanki;

4) o zabudowaniu potoków Sudół i Gródek;

5) o regulacyi rzeki Bugu od ujścia Raty do granicy państwa;

6) o regulacyi potoku Białego stoku z dopływami;

7) o regulacyi potoku Siwki od jazu w Hołyniu do Kałusza;

8) o regulacyi rzeki Jasiołki z dopływami;

9) o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Bielan;

10) o obwałowaniu prawego brzegu Wisły do ujścia Przemszy do Bodzowa;

11) o obwałowaniu prawego brzegu Wisły od ujścia potoku Dańkówki do ujścia Przemszy;

12) o podwyższeniu wałów ochronnych rzeki Łęgu w powiecie Tarnobrzeskim;

13) o konserwacyi regulacyi rzeki Biały i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca;

14) wreszcie uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 1. maja 1900 projektu ustawy o regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami.

Uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 5. lipca 1901 projekt ustawy, zmieniającej postanowienia § 45 krajowej ustawy wodnej stał się bezprzedmiotowym z powodu wejścia w życie ustawy z dnia 16. września 1909 Dz. u. kraj. Nr. 135 (zmieniającej postanowienia §§ 41 i 87 krajowej ustawy wodnej), gdyż przewidziane w tym projekcie uchylenie koncesyonowania ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych zawiera już obecnie obowiązujący § 41 krajowej ustawy wodnej.

Do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1910 wstawiono pierwsze raty zasiłków państwowych tylko dla następujących pięciu przedsiębiorstw (trzech zabudowań zaprojektowanych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, obwałowania granicznej Wisły zaprojektowanego przez c. k. Namiestnictwo i regulacyi Siwki, której domagały się władze skarbowe), zatem tylko pięć projektów ustaw, zapewniających wykonanie, robót może być w roku bieżącym przedłożonych do Najwyższej sankcyi po myśli § 4 ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4, jakkolwiek Rada państwa nie uchwaliła jeszcze preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1910, mianowicie:

1) zabudowania potoku Leszcz;

2) „ „ Biczyczanki;

3) „ potoków Sudoł i Gródek;

4) regulacyi Siwki;

5) obwałowania prawego brzegu granicznej Wisły od Dańkowki do Przemszy.

Z powyższych 3 zabudowań rozpoczęło c. k. Ministerstwo rolnictwa roboty tylko przy zabudowaniu potoku Biczyczanki, a zabudowania potoku Leszcz, tudzież potoków Sudoł i Gródek odłożyło do r. 1911, a to z powodu braku personalu (reskrypt Ministerstwa rolnictwa z 8 czerwca 1910 l. 18.805 intymowany odezwą Namiestnictwa z 17. czerwca 1910 l. VIII. a. 979/2). Ponieważ z powodu braku personalu v sekcyi Samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego obecnie przeprowadza się roboty tylko przy czterech przedsiębiorstwach (w dorzeczu Dniestru, na górnym Łęgu, Krzemionce i Biczyczance), odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 27. czerwca 1910 l. 75.414 do J. E. p. Ministra dla Galicyi o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa wydatnego pomnożenia personalu tej sekcyi, zwłaszcza, że w Tyrolu, trzy razy mniejszym co do obszaru od Galicyi, roboty koło zabudowań potoków górskich przeprowadza Ministerstwo rolnictwa w znacznych rozmiarach (w r. 1909 przyszło tam bowiem do skutku 78, a w r. 1910 18 nowych przedsiębiorstw, przeważnie zabudowań).

Dochodzenie wodno-prawne dla obwałowania prawego brzegu Wisły od ujścia Dańkówki do ujścia Przemszy zostało w roku bieżącym zarządzone przez c. k. Namiestnictwo. Ponieważ projekt techniczny regulacyi Siwki zatwierdziło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 24. stycznia 1910 l. 3013 bez przeprowadzenia reambulacyi, przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 9. kwietnia 1910 l. 40.491 projekt rozporządzenia wykonawczego c. k. Namiestnictwu i poruczył równocześnie kierownictwo budowy inżynierowi biura melioracyjnego, Romanowi Janikowi ze względu na nagłość robót.

Co się tyczy dalszych sześciu przedsiębiorstw, przez Wydział krajowy zaprojektowanych, (powyżej pod 5 i 6, tudzież 8—10 i pod 12 wymienionych), to jakkolwiek projekty techniczne zostały w roku ubiegłym c. k. Rządowi przedłożone, Ministerstwo rolnictwa nie mogło uwzględnić tych przedsiębiorstw w preliminarzu państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1910, gdyż odnośne projekty techniczne zalegały, a po części i obecnie jeszcze zalegają w c. k. Ministerstwie robót publicznych, podczas gdy w latach poprzednich w ciągu tego samego roku były załatwiane.

Powodem tego jest zarządzenie Ministerstwa robót publicznych, wedle którego projekty galicyjskie, które były dawniej oceniane tylko przez departament budownictwa wodnego, obecnie mają być badane przez dwa departamenty, t. j. budownictwa wodnego i hydrograficzny, podczas gdy projekty nadchodzące z innych krajów wcale nie są udzielane Ministerstwu robót publicznych, lecz załatwiane w jednem Ministerstwie t. j. rolnictwa przez biuro konsulenta technicznego dla spraw melioracyjnych.

Wskutek tego przeprowadzoną została dotychczas reambulacya tylko jednego projektu, t. j. regulacyi Białego stoku na skutek reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 1. czerwca 1910 l. 35.004 ex 1909 intymowanego odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 11. czerwca 1910 l. VIII. a. $\frac{1098/6.}{25}$ a gdy wynik reambulacyi był dodatni, wstawił Wydział krajowy I. ratę 40% zasiłku krajowego do preliminarza na r. 1911 w kwocie 78.800 k.

Wedle reskryptu c. k. Ministerstwa robót publicznych z dnia 5. sierpnia 1910 l. 322 — X. b. reambulacya projektów regulacyi Bugu od ujścia Raty do granicy państwa, tudzież regulacyi rzeki Jasiołki z dopływami ma być przeprowadzoną dopiero w r. 1910 (w drugiej połowie września).

Od przeprowadzenia reambulacyi projektu podwyższenia wałów ochron-
Alegat 1. nych Łęgu odstąpiło c. k. Ministerstwo rolnictwa, zażądało jednak w załączonym ℣. reskrypcie z 1. czerwca 1910 l. 41.249 ex 1909 rozmaitych wyjaśnień, a w szczególności rozstrzygnięcia kwestyi co do ponoszenia kosztów podniesienia konstrukcyi mostu kolejowego i ramp dojazdowych.

Postępowanie wodno-prawne zostało przeprowadzone przez c. k. Namiestnictwo 18. i 19. lipca 1910. Przy tem dochodzeniu wszystkie interesowane gminy i obszary dworskie zażądały jak najspieszniejszego przeprowadzenia robót, kwestye zaś poruszone w reskrypcie ministeryalnym, o ile
Alegat 2. nie zostały załatwione przy dochodzeniu wodno-prawnem, wyjaśnił Wydział krajowy w załączonej odezwie z dnia 3. sierpnia 1910 l. 91.611.

Projekty obwałowania obu brzegów Wisły poniżej ujścia Przemszy, które wymagają nakładu 20,200.000 K., są jeszcze ciągle przedmiotem badań w centralnem biurze hydrograficznem, jakkolwiek niweleta wałów obliczoną została na podstawie dat, dostarczonych przez to biuro co do ilości wielkiej wody Wisły i dopływów c. k. Namiestnictwu i Dyrekcyi budowy dróg wodnych, pierwszemu dla projektów ochrony Krakowa od powodzi, regulacyi Rudawy i obwałowania Wisły powyżej Przemszy, drugiej dla projektu kanału spławnego od granicy szląskiej do Krakowa, który przekracza prawobrzeżne dopływy Wisły: Sołę, Skawę i Skawinkę, objęte także projektem obwałowania.

Co się tyczy projektu ustawy o konserwacyi regulacyi Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca, zaznacza Wydział krajowy, że projekt ten opiera się ściśle na postanowieniach § 17. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4 i dlatego trudnem jest do wytłumaczenia pominięcie tej niecierpiącej zwłoki konserwacyi w preliminarzu państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1910, zwłaszcza, że w tym preliminarzu (poz. 328) przewidziano 70% datek z państwowego funduszu melioracyjnego na utworzenie funduszu konserwacyjnego dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Beczwy w sumie 650.000 k. po myśli § 15 powołanej noweli do państwowej ustawy melioracyjnej.

Ponieważ 50% zasiłek państwowy w kwocie 23.000 k. nie może być w roku bieżącym wypłacony z państwowego funduszu melioracyjnego, a konserwacya robót regulacyjnych na rzece górskiej, jak Biała, nie może być zaniedbywaną, odniósł się Wydział krajowy tak do c. k. Namiestnictwa, jak i do J. E. p. Ministra dla Galicyi o wypłatę 50% zasiłku na tę konserwacyę w roku bieżącym z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

c) Uchwały nie wymagające sankcyi.

Rezolucya w sprawie obwałowania Wilgi.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucyę:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby projektem, obejmującym obwałowanie prawego brzegu Wisły od pieców wapiennych do Podgórza, objął również obwałowanie Wilgi od jej ujścia wstecz".

O zakomunikowanie decyzyi c. k. Rządu na powyższą rezolucyę odnosił się Wydział krajowy trzykrotnie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwami z dnia 4. czerwca 1910 l. 64.860, z dnia 11. lipca 1910 l. 81.685 i z dnia 19. sierpnia 1910 l. 98.027, lecz dotyczas nie otrzymał odpowiedzi.

Uchwała w sprawie ustanowienia instruktorów fachowych dla kultury torfowisk.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi przedłożył Sejmowi wniosek w sprawie ustanowienia instruktorów fachowych

dla kultury torfowisk, a mianowicie: dwóch instruktorów dla perymetrów osuszenia bagien Oleskich i Stojanowskich, tudzież regulacyi Pustej, Przegnojówki, potoku Dumnego, Raty, Błotni i Sołokii, jednego zaś dla perymetra osuszenia bagien Rzemieńskich, regulacyi Krzemienicy, Trześniówki i Łęgu".

Wykonując tę uchwałę przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na ustanowienie trzech instruktorów fachowych dla kultury torfowisk dla trzech okręgów, w których przeprowadzono już, lub przeprowadza się pierwszorzędne melioracye celem osuszenia wielkich obszarów torfowisk, lub piasków przytorfowiałych, mianowicie: jednego dla powiatów Kamioneckiego, Brodzkiego, Złoczowskiego, i Przemyślańskiego, jednego dla powiatów Sokalskiego, Rawskiego i Żółkiewskiego i jednego instruktora dla powiatów Mieleckiego i Tarnobrzeskiego, ewentualnie także dla powiatu Ropczyckiego i Niżańskiego, gdzie się znajdują także torfowiska i piaski przytorfiałe.

Zadaniem instruktorów będzie prowadzenie w ścisłej łączności z biurem melioracyjnem doświadczeń na polach wzorowych subwencyonowanych ze skarbu kraju i państwa, pouczanie rolników co do mechanicznej uprawy, nawożenia i pielęgnowania pól torfowych, prowadzenie doświadczeń z nawozami mineralnymi i nowemi odmianami roślin, nadzorowanie melioracyi pastwisk przy pomocy państwowej dotacyi hodowlanej, urządzanie wykładów popularnych z rolnictwa i kursów zimowych, inicyowanie i współdziałanie przy tworzeniu spółek rolniczych itp. Wielkie też usługi oddadzą instruktorowie przy zamierzonej melioracyi pastwisk gminnych w swych okręgach.

Ze względu na ważność tego zadania zamierza Wydział krajowy powołać na instruktorów fachowych agronomów, którzy ukończyli wyższe studya rolnicze (akademię Dublańską, studyum rolnicze na uniwersytecie Jagiellońskim, akademię rolniczą w Wiedniu itp.) i odbyli praktykę gospodarczą. Wobec tych wymagań, tudzież celem pozyskania sił należycie ukwalifikowanych proponuje Wydział krajowy utworzenie jednej posady instruktora w IX randze, a 2 posad w X randze, których pobory wynosiłyby:

1 instruktora w IX randze			
płaca	2.800 K		
dodatek aktywalny . . .	960 K		3.760 K
2 instruktorów w X randze			
płaca	2.200 K		
dodatek aktywalny . . .	760 K	po 2.968 K	5.936 K
		razem .	9.696 K

Pobory te wstawił Wydział krajowy do rubryki II. pozycya 5 preliminarza wydatków na r. 1911.

Instruktorowi w IX randze zamierza Wydział krajowy nadać tytuł inspektora, instruktorom zaś w X randze tytuł adjunktów kultury torfowej.

Uchwała w sprawie utworzenia osobnego zakładu ubezpieczenia robotników od wypadków

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem w sprawie utworzenia osobnego zakładu ubezpieczenia robotników od wypadku dla robót publicznych przeprowadzanych przez kraj i powiaty po myśli § 58 ustawy z 28. grudnia 1887 Dz. p. p. Nr. 1 z roku 1888 i z wyniku rokowań przedłożył sprawozdanie na najbliższej sesyi".

W wykonaniu tej uchwały postanowił Wydział krajowy utworzyć osobny zakład ubezpieczenia robotników od wypadków dla robót melioracyj-

dla publicznych robót krajowych i powiatowych.

nych subwencyonowanych z państwowego funduszu melioracyjnego, budowy dróg i mostów, tudzież eksploatacyi kamieniołomów i warstatów betonowych, o ile te roboty wykonywane są we własnym zarządzie, tudzież dla funkcyonaryuszy i robotników zajętych w krajowym zarządzie soli i w warsztatach krajowych szkół przemysłowych, na razie zaś wyłączyć od ubezpieczenia w tym zakładzie roboty, prowadzone przez powiaty.

Po zebraniu szczegółowych dat co do wysokości rocznych datków asekuracjnych odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 17. sierpnia 1910 l. 34.972 do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych o udzielenie w zasadzie zezwolenia na utworzenie takiego zakładu, poczem wygotuje statut i przedłoży go do zatwierdzenia.

Rezolucya w sprawie intenzywniejszego wykonania robót we wschodniej Galicyi.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 uchwalił Wysoki Sejm następującą rozolucyę:

„Wzywa się Wydział krajowy do intenzywniejszego wykonania robót melioracyjnych we wschodniej Galicyi".

Co się tyczy tej rezolucyi wyjaśnia Wydział krajowy, że o ile chodzi o melioracye prywatne, to rozmiar robót i intenzywność ich wykonania zależne są od zgłoszeń właścicieli gruntów na które Wydział krajowy nie ma żadnego wpływu.

O ile zaś chodzi o publiczne przedsiębiorstwa melioracyjne, subwencyonowane z państwowego funduszu melioracyjnego, to Wydział krajowy postępuje ściśle wedle obowiązującego programu, uchwalonego przez Wysoki Sejm 13. lutego 1904. Najważniejszemi najpilniejszemi robotami melioracyjnemi w kraju jest ochrona od powodzi i odwodnienie niziny nadwiślańskiej, tudzież górnego Dniestru z dopływami i dorzecza Bugu i Styru. W tym też kierunku działa Wydział krajowy i ukończył projekty w 2 centrach melioracyjnych, to jest w dorzeczu Wisły i górnego Dniestru, gdzie też wykonanie robót zapewnione jest uchwalonemi przez Wysoki Sejm ustawami, w trzecim zaś centrum (dorzeczach Bugu i Styru) projekty w najbliższych latach będą wygotowane.

W roku bieżącym zajętych jest w zachodniej części kraju przy prowadzeniu publicznych robót melioracyjnych 14 inżynierów biura melioracyjnego, we wschodniej części kraju 22 inżynierów, w roku 1911 zaś, jeżeli uchwalone przez Wysoki Sejm 4. lutego 1910 projekty ustaw wejdą w życie zajętych będzie w zachodniej części kraju 21, a we wschodniej 32 inżynierów.

Podobnie ma się rzecz z projektowaniem nowych przedsiębiorstw ustawowych. Podczas gdy bowiem w roku bieżącym zajętych było w zachodniej części kraju tylko 2 inżynierów przy ukończeniu zdjęć Łososiny, to we wschodniej części kraju zajętych jest zdjęciami jedenastu inżynierów: 3 dla regulacyi Worony, 2 dla regulacyi Gołogórki, 2 dla regulacyi Bobrówki (dopływu Bugu), a 4 dla obwałowania górnego Dniestru i Strwiąża.

Rezolucya w sprawie pouczenia gmin o korzyściach i warunkach melioracyj.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucyę:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby w popularny sposób pouczył zwierzchności gminne o korzyściach i warunkach melioracyj gruntów chłopskich, łąk i pastwisk gminnych.

Co się tyczy warunków udzielania pomocy pieniężnej ze skarbu kraju i państwa na przeprowadzenie melioracyj, to rozesłał Wydział krajowy w tej sprawie okólnik z dnia 27. czerwca 1908 l. 48.879 do wszystkich Wydziałów powiatowych i uzupełnił tę informacyę okólnikami z dnia 24. grudnia 1908 l. 135.209 (o podwyższeniu subwencyi na drenowanie gruntów włościańskich z 25 na $33^1/_3\%$) i z dnia 17. października 1909 l. 114.263

(o uchwaleniu dotacyi 200.000 K rocznie na drenowanie gruntów włościańskich od roku 1911 do roku 1920), wzywając Wydziały powiatowe do zawiadomienia Zwierzchności gminnych.

Opracowanie publikacyi o korzyściach melioracyi Wydział krajowy poruczył jednemu z inżynierów biura melioracyjnego.

Uchwały w sprawie pomnożenia personalu biura melioracyjnego.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby wziął pod rozwagę pomnożenie w krajowem biurze melioracyjnem sił fachowych do projektowania kanalizacyi i wodociągów w gminach miejskich i wiejskich".

Dalej uchwalił Wysoki Sejm przekazać Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania wniesioną podczas debaty nad tą sprawą następującą rezolucyę posła Kurowca.

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby w preliminarzu budżetowym na rok 1911 uwzględnił pomnożenie sił technicznych melioracyjnych, a w szczególności w etacie biura dla budowy wodociągów, zaopatrzenia ludności w zdrową wodę i kanalizacyi miast, miasteczek i gmin wiejskich".

W myśl powyższych uchwał przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na powiększenie personalu technicznego dla projektowania i budowy wodociągów, tudzież kanalizacyi, który się składa dotychczas z 2 techników, o dalszych 2 inżynierów, gdyż w ciągu roku bieżącego wpłynęło kilkadziesiąt podań gmin o zaprojektowanie wodociągów, które z powodu braku personalu nie mogą być załatwione, zwłaszcza że inżynier posiadający dostateczną praktykę w tym dziale hydrotechniki przydzielony został do budowy zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie.

Dalej zachodzi potrzeba ustanowienia nowego kierownika konserwacyi ukończonych już publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych tj. regulacyi Nowego Brnia, regulacyi dolnej i górnej Kisieliny, tudzież obwałowania lewego brzegu Dunajca od ujścia Więckówki do Bogumiłowic i od Bogumiłowic do Biskupic radłowskich, — nie mniej też jednego referenta z powodu zwiększonych czynności tak przy melioracyach publicznych i prywatnych zwłaszcza pożyczkowych, jak i przy regulacyi rzek kanałowych, gdyż w roku 1911 mają się rozpocząć roboty przy kanalizacyi miasta Lwowa i przy regulacyi Ropy.

W myśl rozporządzeń wykonawczych do ustaw melioracyjnych ma być powiększona ilość kierowników budowy od roku 1911 przy regulacyi Pełtwi z 3 na 4, przy regulacyi Siwki o jednego, nadto zaś zachodzi potrzeba ustanowienia kierowników budowy dla regulacyi Białego stoku (2) dla podwyższenia wałów Łęgu (1) i dla robót dodatkowych na bagnach Stojanowskich (1), razem 6 kierowników budowy, — ze względu jednak na niepomyślny stan finansów kraju proponuje Wydział krajowy powiększenie personalu dla budowy tylko o 2 techników, w razie zaś potrzeby przydzielenia dalszych techników do prowadzenia budowy zamierza ograniczyć zdjęcia dla melioracyj publicznych i prywatnych.

Ogółem więc wedle propozyi Wydziału krajowego miałby być w r. 1911 powiększony personal techniczny biura melioracyjnego o 6 techników (2 dla wodociągów i kanalizacyi, 1 dla konserwacyi, 1 do referatu i 2 dla prowadzenia budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych).

W tym celu proponuje Wydział krajowy podwyższenie etatu:

o 1 starszego inżyniera w VII randze, 1 inżyniera I. klasy w VIII. randze, 2 inżynierów II klasy w IX randze i 2 inżynierów adjunktów w X. randze, pobory zaś tych urzędników wstawił do rub. II. poz. 5. preliminarza wydatków na r. 1911.

W ten sposób etat biura melioracyjnego składać się będzie:
z 18 starszych inżynierów.
18 inżynierów I. klasy,
30 „ II. „

30 inżynierów-adjunktów oprócz dyrektora i jego zastępcy, tudzież 2 praktykantów, razem 100 urzędników technicznych, z których 38% w wyższych, a 62% w niższych rangach.

Z tego personalu zajętych będzie 12 technik w przy regulacyi rzek kanałowych, 4 przy wodociągach i kanalizacyi, tak iż 84 techników zajmować się będzie właściwemi melioracyami (50 przy budowie, 5 przy drenowaniach pożyczkowych, 15 w ekspozyturach, 5 przy konserwacyi, zaledwie zaś 11 techników pozostanie do referatu, inspekcyj, kolondacyj i projektowania melioracyj publicznych).

Rezolucya w sprawie dochodzeń karnych przy przekroczeniach wodnych.

Na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1910 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania następującą rezolucyę posła Bojki:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przy dochodzeniach karnych w sprawie przekroczeń wodnych nie delegował na miejsce przekroczenia komisarzy c. k. Starostw, ale żeby do oceniania ewentualnych szkód powoływani byli zaprzysiężeni taksatorowie sąsiedniej gminy, a na podstawie tych orzeczeń merytoryczne załatwienie tych spraw odbywało się w siedzibie c. k. Starostwa".

Powyższą rezolucyę zakomunikował Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z 12. maja 1910 l. 34.978 z prośbą o zawiadomienie, jakie zarządzenia zamierza wydać c. k. Namiestnictwo w tej sprawie, przyczem zaznaczył Wydział krajowy, że wnioskodawcy rozchodzi się o to, ażeby dochodzenia i karanie przekroczeń wodnych nie powodowały kosztów, któreby mieli ponosić obwinieni. Na tę odezwę, zarówno jak i na urgens z 3. sierpnia 1910 l. 84.809 nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi.

Zawiązywanie spółek wodnych.

W r. 1910 zawiązaną została przez c. k. Starostwo w Rawie ruskiej przymusowa spółka wodna dla regulacyi Błotni, a w trakcie zawiązania znajduje się spółka wodna dla regulacyi Błożewki (Starostwo Samborskie).

Natomiast zalegają sprawy zawiązania spółek wodnych dla następujących ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych:

1) regulacyi Bugu (Kamionka);
2) regulacyi potoku Pustej (Kamionka);
3) regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny (Kamionka);
4) regulacyi Wereszycy (Rudki);
5) regulacyi Pełtwi (Lwów);
6) regulacyi Tyśmienicy i Letnianki (Drohobycz);
7) regulacyi Raty (Żółkiew);
8) regulacyi Macochy (Biała);
9) osuszenia bagien Rzeszowskich (Rzeszów);
10) regulacyi Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy (Stryj).

Regulacya Worony i Gołogórki.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 19. października 1908 zarządził Wydział krajowy w r. 1910 zdjęcia dla projektów regulacyi Worony i Gołogórki, delegując do pomiarów dla pierwszej regulacyi trzech, dla drugiej zaś dwóch inżynierów.

Badanie sił wodnych.

Wedle reskryptu c. k. Ministerstwa robót publicznych z 9. listopada 1909 l. 107/5 — XI. c. prowadziło centralne biuro hydrograficzne pomiary na Bystrzycy nadwórniańskiej i Sołotwińskiej tylko od 8. do 24. paździer-

nika 1909 i wykonało w tym czasie pomiary hydrometryczne na Bystrzycy nadwórniańskiej w 8. na Bystrzycy zaś sołotwińskiej w 6 miejscach, przyczem założono profile pomiarowe w Hucie i Rafajłowy. Dalsze badania miały być rozpoczęte wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 29. czerwca 1910 l. VIII. b. $\frac{2412/6}{89}$ z początkiem lipca 1910 przez urzędnika technicznego delegowanego z ramienia centralnego biura hydrograficznego, któremu przydzielono urzędnika technicznego z c. k. krajowego oddziału hydrograficznego.

Obwałowanie górnego Dniestru i Strwiąża

W myśl uchwały Wysokiego Semu z dnia 5. października 1908 zarządził Wydział krajowy w r. 1910 zdjęcie dla obwałowania górnego Dniestru od Sambora do Czajkowic i Strwiąża od Biskowic do ujścia, delegując do przeprowadzenia pomiarów czterech inżynierów.

W sprawie skrócenia czasu budowy przy regulacyi górnego Dniestru po myśli powołanej uchwały nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas decyzyi c. k. Ministerstwa robót publicznych i rolnictwa.

Przyspieszenie regulacyi Łomnicy.

W myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z 24. października 1908 uchwalonej w załatwieniu wniosku posła Kurowca zaproponowało c. k. Namiestnictwo odezwą z 18. czerwca 1910 l. VIII. a. $\frac{100/1}{55}$ zmianę §§ 3. i 5. rozporządzenia wykonawczego Dz. u. kr. Nr. 57 ex 1906 do ustawy o regulacyi Łomnicy w tym kierunku, że okres budowy ma być skrócony o lat 4 i regulacya ukończoną w r. 1919, wskutek czego 9 rat 40% zasiłku krajowego płatnych od r. 1911 do 1919 podwyższy się z 79.616 K. 66 gr. na 115.001 K. 86 gr., t. j. o 35.585 K. 20 gr. rocznie.

Gdy propozycya ta odpowiada uchwale Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy zgodził się w odezwie z 28. czerwca 1910 l. 75.416 na skrócenie czasu budowy i wstawił do preliminarza krajowego na r. 1911 XII. ratę datku krajowego w kwocie 115.001 K.

Zaopatrzenie gmin w zdrową wodę.

Alegat 3.

W poruszonej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 22. października 1908 sprawie zaopatrzenia gmin w zdrową wodę wydało c. k. Namiestnictwo załączony ⁄. okólnik z dnia 27. czerwca 1910 l. VII. b. 1721/2 do c. k. Starostw. Okólnik ten rozesłał Wydział krajowy do Wydziałów powiatowych z poleceniem podania jego treści do wiadomości tych Zwierzchności gmin, które cierpią na brak zdrowej wody do picia.

Ochrona Wielkiego Krakowa od powodzi.

Obwieszczeniem z dnia 17. października 1909 l. VIII. a. 983/3 zarządziło c. k. Namiestnictwo wodno-prawne dochodzenia dla projektu zabezpieczenia Krakowa i okolicy od wylewów Wisły, które to dochodzenia odbyły się 17. listopada 1909 i w dniach następnych.

Wynik dochodzeń wraz z projektem technicznym przedłożyło c. k. Namiestnictwo wedle odezwy z dnia 2. lipca 1910 l. VIII. a. 69/27 c. k. Ministerstwu robót publicznych.

Uchwała w sprawie obwałowania Dniestru poniżej ujścia Tyśmienicy

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła ks. Senyka w sprawie obwałowania Dniestru od Ujścia do Brzeziny powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. lutego 1910 następującą uchwałą:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał potrzebę obwałowania rzeki Dniestru od ujścia Tyśmienicy w dół, a po wysłuchaniu żądań interesowanych gmin i obszarów dworskich zarządził w jak najkrótszym czasie opracowanie projektu obwałowania i przedłożył Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego“.

Wykonując tę uchwałę, polecił Wydział krajowy reskryptem z 3. marca 1910 l. 25.295 Wydziałom powiatowym w Rudkach, Drohobyczu i Żydaczowie, a następnie reskryptem z 26. marca 1910 l. 36.291 Wydziałowi powiatowemu we Lwowie wezwać interesowane gminy i obszary dworskie, ażeby przedłożyły opinię, czy i w jakich rozmiarach uważają za potrzebne obwałowanie rzeki Dniestru dla ochrony gruntów nadbrzeżnych od wylewu. Również zażądał Wydział krajowy od kierownika I. sekcyi regulacyi górnego Dniestru przedłożenia karty przeglądowej inundacyi Dniestru poniżej ujścia Tyśmienicy.

Wedle sprawozdania wymienionego kierownika budowy narażone są na ciągłe zalewy Dniestru następujące gminy i obszary dworskie:

a) w powiecie Rudeckim: Terszaków, Powerchów, Kołodruby, Horożanna mała;

b) w powiecie Drohobyckim: Horucko, Radelicz, Saska kameralna;

c) w powiecie lwowskim: Werbiż;

d) w powiecie Żydaczowskim: Uście, Rozwadów, Rudniki, Nadiatycze, Weryń, Piaseczna, Czernica, Rozdół, Brzezina.

Wedle relacyj nadesłanych przez Wydziały powiatowe, tudzież interesowane gminy i obszary dworskie żądają obwałowania Dniestru: obszary dworskie: Kołodruby, Powerchów, Tatarynów, Nowa wieś, Horucko, Radelicz, Saska kameralna, Rozdół i Brzezina, — tudzież gminy: Saska kameralna, Uście, Rozwadów, Czernica i Rozdół, z tych gmina Saska kameralna i właściciel dóbr Medenice równocześnie z nawodnieniem, w którym to celu miałyby być zbudowane w wałach ochronnych szluzy do wprowadzenia i odprowadzenia wody Dniestrowej.

Natomiast sprzeciwiają się obwałowaniu Dniestru gminy: Kijowiec, Demenka podniestrzańska, Brzezina, Nadiatycze, Weryń i Krupsko, tudzież obszary dworskie: Kijowice i Wołcniów.

Skoro nadejdą sprawozdania z reszty interesowanych gmin i obszarów dworskich, zarządzi Wydział krajowy zdjęcia dla obwałowania Dniestru po ukończeniu projektu obwałowania Dniestru od Sambora do Czajkowic i Strwiąża od Biskowic do ujścia.

Rezolucye w sprawie regulacyi Prutu i Czeremosza z dopływami.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Myroniuka w sprawie regulacyi Prutu i posła Tracza w sprawie regulacyi Rybnicy i Pistynki powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. lutego 1910 następujące uchwały:

Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) aby w preliminarzu na rok 1910 z nadzwyczajnej dotacyi wyznaczył na regulacyę Prutu co najmniej 400.000 K., a na regulacyę Czeremosza co najmniej 200.000 K. i tak samo w następnych latach;

2) aby wyposażył biuro regulacyi Czeremosza w Kutach co najmniej w cztery siły techniczne;

3) aby projekta ustaw dotyczących regulacyi Prutu i Czeremosza obejmowały także regulacyę Rybnicy, Pistynki, Łuczki i Sopówki, niemniej zabudowanie potoków górskich, będących w związku z regulacyą rzeczonych rzek".

Na zapytanie Wydziału krajowego z dnia 6. czerwca 1910 l. 64.795 o decyzyę c. k. Rządu na powyższe rezolucye odpowiedziało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwę z dnia 16. czerwca 1910 l. 9.129/pr., że uchwały sejmowe przedłożyło sprawozdaniem z 8. kwietnia 1910 l. 3.263 pr. c. k.

Ministerstwu robót publicznych, decyzya ministeryalna jednak dotychczas nie nadeszła.

Nadmieniamy przytem, że wedle budżetu państwowego z r. 1910 nadzwyczajna dotacya wodna, z której w myśl powołanej rezolucyi miałaby być wyznaczoną kwota 600.000 K. na regulacyę Prutu i Czeremosza, zmniejszoną została dla Galicyi w porównaniu z r. 1909 o 881.359 K. i wynosi 3,023.551 K., — z czego preliminowano:

na regulacyę Prutu od Kołomyi do granicy bukowińskiej (87·5% datek)	140.000 K.
na regulacyę Prutu powyżej Kołomyi i Czeremosza	50.000 „
Razem . .	190.000 K.

Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 14. marca 1910 l. 2343/pr. stadyum opracowania generalnych projektów regulacyi Prutu i Czeremosza było następujące:

Prace w polu dla projektu regulacyi Prutu ukończono z wyjątkiem pomiarów hydrometrycznych, które z wiosną r. 1910 miały być uzupełnione. Prace biurowe dla tego projektu były wówczas także na ukończeniu.

Dla projektu regulacyi Czeremosza wykonano w r. 1909 zdjęcie 56 km., pozostało na r. 1910 zdjęcie 116 km. W zimie 1909—10 sporządzono szczegółowe projekty na ubezpieczenie zagrożonych miejscowości nad Czeremoszem, których obrona nie może być odłożoną do czasu opracowania generalnego projektu.

Zakładanie fabryk drenarskich.

W czasie od początku lipca 1909 roku do końca lipca 1910 roku Wydział krajowy wypożyczył ręczne prasy drenarskie z przyborami niżej wymienionym właścicielom dóbr względnie cegielni;

1) p. Janowi Zielińskiemu w Baszni dolnej

2) p. Janowi hr. Tarnowskiemu w Chorzelowie:

3) p. Karolowi Poznańskiemu w Kamionce strumiłowej:

4) p. Majerowi Friedwaldowi w Jarosławiu;

Ponadto przyrzeczono wypożyczyć prasę ręczną drenarską p. Schwarzowi w Zapałowie.

Nowych pras ręcznych nie zakupywano, a używane oddawano do dokładnej naprawy i uzupełnienia przyborów fabryce J. E. księcia Andrzeja Lubomirskiego we Lwowie.

Po zaprzestaniu wyrobu rurek zwrócili prasy ręczne następujący właściciele dóbr i cegielni:

1) Zarząd dóbr w Jurowcach;

2) p. Teofil Kosiński w Jarosławiu;

3) p. Albert Kaempfe w Leopoldynach;

4) p. Wincenty Kraiński w Perespie;

Prasę z Jurowiec oddano do naprawy. P. Kosiński zwrócił drugą z wypożyczonych pras. Prasę od p. Kraińskiego uznano za zupełnie zużytą.

Ogółem wypożyczonych pras ręcznych drenarskich jest w 57 miejscowościach.

Z pras drenarskich do popędu parowego są czynne 4 wymienione w poprzedniem sprawozdaniu, a mianowicie w cegielni „Felicya“ w Rudkach, w cegielni „Spółki wytwórczo handlowej“ w Albigowy, w cegielni firmy Sikorskiego i Bergmanna w Krośnie i u p. Mieczysława hr. Reja w Przecławiu

piątą zaś prasę, która miała być wypożyczoną zarządowi dóbr w Dzikowie wskutek zrzeczenia się tegoż wypożyczono p. Bienieskiemu w Baszni dolnej.

d) Petycye.

Uchwałą z dnia 4. lutego 1910 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia następujące petycye:

1) Petycyę L. s. 3698 gminy Czerniawa o regulacyę Wiszni.

Reskryptem z 24. marca 1910. l. 34.977 polecił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Mościskach zbadać, na jakiej przestrzeni regulacya Wiszni w gminie Czerniawa jest potrzebną, oraz zawiadomić Zwierzchność gminną, że Wydział krajowy gotów jest zarządzić opracowanie projektu i wyjednać u Wysokiego Sejmu i c. k. Ministerstwa rolnictwa $33^1/_3\%$ zasiłki na wykonanie robót, jeżeli gmina pokryje $^1/_3$ część kosztów i zobowiąże się utrzymywać wykonane roboty w należytym stanie. Zwróciliśmy przytem uwagę Wydziału powiatowego, że gmina pokryć może datek konkurencyjny przez bezpłatne odstąpienie gruntów, tudzież dostarczeniem materyałów i robocizny.

Spawozdaniem z 19. maja 1910 l. 1684 przedłożył Wydział powiatowy negatywną uchwałę Rady gminnej z 5. maja 1910, w obec czego sprawa stała się bezprzedmiotową.

2) Petycye L. s. 4.194 Jana i Maryi Adamczyków w Słupcu i L. s. 4.195 Antoniego, Jana i Wiktoryi Adamczyków w Maniówie o podwyższenie wynagrodzenia za stary wał nadwiślański.

Reskryptem z 11. maja 1910 l. 34.976 zażądał Wydział krajowy wyjaśnienia od kierownika dolnej sekcyi obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim, a gdy okazało się że wynagrodzenie zostało wypłacone na podstawie prawomocnego orzeczenia władzy politycznej, Wydział krajowy załatwił petycye odmownie.

3) Petycye L. s. 4.375 i L. s. 4.990 gminy Młynne o zabudowanie potoków górskich.

Na prośbę gminy Młynne zarządziło c. k. Ministerwo rolnictwa opracowanie generalnego projektu zabudowań potoków tej gminie, który preliminuje koszta robót na 139.500 K.

Ponieważ gmina Młynne zobowiązała się utrzymywać wykonane roboty własnym kosztem, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej zasiłki 30% z funduszu krajowego, a 70% z państwowego funduszu melioracyjnego, skoro sekcya Samborska c. k. oddziału leśno-technicznego opracuje projekt szczegółowy.

Reskryptem z 29. grudnia 1909 l. 42.567 przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa zasiłek 70% i poleciło sekcyi Samborskiej sporządzić projekt szczegółowy, którego jednak Wydział krajowy mimo ponaglenia z dnia 6. czerwca 1910 l. 64.799 dotychczas nie otrzymał.

O stanie sprawy została zawiadomioną Zwierzchność gminy Młynne.

Petycye L. s. 4.382 gminy Podegrodzie i L. s. 4.820 gminy Zalipie o zezwolenie na używanie skarp uregulowanego łożyska Gniłej Lipy.

W załatwieniu tych petycyi zawiadomił Wydział krajowy interesowane gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Rohatynie, że nie może się zgodzić na przyznanie jakichkolwiek praw na gruntach wykupionych

pod łożysko Gniłej Lipy; dotychczasowe bowiem doświadczenie okazało że dla zapewnienia prawidłowego utrzymania wykonanych robót regulacyjnych grunta stanowiące nowe łożysko rzeki muszą się znajdować w nieograniczonem posiadaniu funduszu konserwacyjnego.

5) Petycye L. s. 4.567 gminy Filipowice, L. s. 5.821 gminy i obszaru dworskiego Filipowice i L. s. 5.822 gminy Ruda kameralna o zabudowanie potoku Rudzanki.

Opracowanie projektu zabudowania potoku Rodzanki zwanej także Filipówką zostało zarządzone na prośbę stron interesowanych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z 26. marca 1909. l. VIII. a. 35.696. projekt miał być przedłożony c. k. Ministerstwu rolnictwa najdalej w pierwszej połowie maja 1909.

W załatwieniu powyższych petycyj odniósł się tedy Wydział krajowy odezwą z 24. marca 1910. l. 34.973 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa przyspieszenia opracowania projektu, lecz mimo urgensów z d. 4. czerwca 1910 l. 64.841, z d. 11. lipca 1910. l. 81.684 i z d. 16. sierpnia 1910. l. 91.434. nie otrzymał dotychczas ani projektu, ani odpowiedzi.

6) Petycyę L. s. 4.833. Wydziału powiatowego w Stryju o zabudowanie potoku Stynawki.

Ponieważ c. k. Ministerstwo rolnictwa już w roku ubiegłym poleciło reskryptem z d. 28. kwietnia 1909. l. 14.670. sekcyi Samborskiej opracować projekt zabudowania potoku Stynawki, odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 24. marca 1910. l. 34.971. do c. k. Namiestnictwa o przyspieszenie opracowania projektu, o czem równocześnie zawiadomiony został Wydział powiatowy w Stryju.

Reskryptem z 18. kwietnia 1910. l. 14.744. wezwało wprawdzie c. k. Ministerstwo rolnictwa ponownie sekcyę Samborską do jak najrychlejszego przedłożenia projektu, jednak mimo urgensów z d. 14. lipca 1910. l. 83.756 i z d. 20. sierpnia 1910. l. 98.376. nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas tego projektu, w skutek czego nie może też być przedłożony Wys. Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót.

7) Petycye L. s. 5.324. gminy Świdnik, L. s. 5.325 gminy Roztoki i L. s. 5.326. gminy Łukawica o zabudowanie potoku Łukawica.

Na prośbę stron interesowanych popartą przez Wydział krajowy, oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 6. stycznia 1910. l. 132, że na skutek bezpośrednio wniesionego podania gminy Łukawicy powiatu Limanowskiege poleciło już reskryptem z dnia 27. marca 1909. l. 9.355. sekcyi Samborskiej dla zabudowań potoków górskich zbadać potrzebę zabudowania potoku Łukawicy, o czem został zawiadomiony Wydział powiatowy w Limanowy reskryptem tutejszym z dnia 10. lutego 1910. l. 15.968.

Na urgensy Wydziału krajowego poleciło c. k. Ministerstwo rolnictwa ponownie sekcyi Samborskiej reskryptem z dnia 15. lipca 1910 l. 26.437 przedłożyć sprawozdanie o potrzebie zabudowania potoku Łukawicy, o skutku tych poleceń nie otrzymał jednak Wydział krajowy dotychczas wiadomości.

Niezałatwiona petycya.

8) Uchwałą z 9. października 1909 odesłał Wysoki Sejm do Wydziału krajowego między innemi petycyę l. s. 5.299 Dominika Chmielowskiego, byłego strażnika regulacyi dolnej Trzesniówki. o przyznanie pensyi emerytalnej, lub ponowne przyjęcie do służby.

Reskryptem z 27. maja 1910. l. 5.903 zawiadomił Wydział krajowy petenta za pośrednictwem Zwierzchności gminnej w Trześniu, że Wysoki Sejm tej petycyi nie załatwił.

II.

A). Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w roku 1909.

a) Przedsiębiorstwa prowadzone przez Wydział krajowy.

1. Regulacya Rudawy.

W roku 1909 rozpoczęto regulacyę Rudawy od mostu w Woli justowskiej do mostu drogowego w Dulowy i prowadzono je w 2 sekcyach tj. w powiecie krakowskim i chrzanowskim.

Postęp robót był bardzo mały wskutek późnego przeprowadzenia dochodzenia wodno-prawnego. — Pomimo, że operat odnośny przedłożono c. k. Namiestnictwu w marcu, komisya prawno-wodna odbyła się dopiero we wrześniu 1909 r.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszta robót, wykonanych w r. 1909 przedstawiają się następująco:

a) Sekcya dolna w powiecie krakowskim.

R.	I. Roboty ziemne . . .	7.591	K	19 gr.
„	II. Budowa objektów . .	—	„	— „
„	III. Budowle regulacyjne i ubezpieczenia	143	„	12 „
„	IV. Wykupno gruntów i odszkodowania . . .	604	„	85 „
„	V. Konserwacya	—	„	— „
„	VI. Koszta zarządu . . .	5.086	„	32 „
„	VII. Nieprzewidziane . .	—	„	— „
	Razem . .	13.425	K	48 gr.

Powyższym kosztem wykonano wykop koryta Rudawy od km. 5·630 do km. 6·455 o kubaturze 10·930 m³ ziemi i wydarniowano skarpy rzeki.

Na powyższe roboty preliminowano 10.020 K 83 gr, przekroczono zatem kosztorys kwotą 3.404 K 65 gr. głównie w rubryce kosztów zarządu, wskutek za małego postępu robót.

Roboty prowadził w tej sekcyi inżynier biura melioracyjnego Maryan Nawrocki.

b) Sekcya górna w powieciecie chrzanowskim:

R:	I. Roboty ziemne . . .	5.307	K	90 gr.
„	II. Budowa objektów . .	—	„	— „
„	III. Budowle regulacyjne .	163	„	73 „
„	IV. Wykupno gruntów .	2.102	„	94 „
„	V. Konserwacya	—	„	— „
„	VI. Koszta zarządu . . .	4.428	„	26 „
„	VII. Nieprzewidziane . . .	597	„	05 „
	Razem . .	12.599	K	88 gr.

Powyższym kosztem wykonano:

Przekopy Rudawy od km 20·435 do km 21·095 o łącznej kubaturze 4.607 m³ ziemi i wykonano 2 ścieżki o kubaturze 563 m³ ziemi. Na powyższe roboty preliminowano 14.088 K 16 gr. zaoszczędzono zatem 1.488 K 28 gr. głównie w rubryce wykupna gruntów.

Robotami w tej sekcyi kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Bronisław Drożdż.

2. Obwałowanie lewego brzegu Wisły od stacyi kolejowej w Grzegórzkach do ujścia Białuchy.

Według operatu wykonawczego sporządzonego przez kierownika budowy i sprawdzonego przez oddział rachunkowy, koszta budowy wynosiły w 1909 roku:

I. Roboty ziemne . . .	10.060	K 25	gr.
II. Budowa objektów .	—	„ —	„
III. Roboty dodatkowe .	—	„ —	„
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania . . .	54.120	„ 23	„
V. Utrzymanie w budowy	—	„ —	„
VI. Koszta zarządu . . .	3.042	„ 71	„
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	834	„ 65	„
Razem . .	68.057	K 84	gr.

Na wykonanie odnośnych robót preliminowano 179.806 K 39 gr., tak że zaoszczędzenie ogólne wynosiłoby kwotę 111.005 K 55 gr. Główną oszczędność uzyskano w wykupnie gruntów (103.050·84), a to skutkiem połączenia budowy wału z budowlami projektowanymi przez c. k. Dyrekcyę budowy d.óg wodnych. W robotach ziemnych natomiast nastąpiło przekroczenie (4031 kor. 37 gr.) z tego powodu, że w preliminarzu liczono przewóz taczkami na średnią odległość 50 m, a w rzeczywistości dla braku ziemi wykonywano nasyp zapomocą kolejki roboczej na średnią odległość 400 m.

Budowę prowadził inżynier krajowego biura melioracyjnego Stanisław Flisowski.

3. Podwyższenie lewego wału Wisły od ujścia Białuchy do granicy państwa.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez oddział rachunkowy, koszta budowy wynosiły w 1909 r.:

I. Roboty ziemne	85.960	K. 68	gr.
II. Budowa objektów	9.224	„ 96	„
III. Roboty dodatkowe	1.213	„ 90	„
IV. Wykupno gruntów i odszkod. .	21.510	„ 55	„
V. Utrzymanie robót w czasie budowy	3.708	„ 48	„
VI. Koszta zarządu	12.050	„ 90	„
VII. Nieprzewidziane	2.193	„ 65	„
Razem	135.863	K. 12	gr.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 166.185 K. 73 gr., tak, że zaoszczędzenie ogólne wynosi kwotę 30.322 K. 61 gr. osiągnięte

przeważnie w robotach ziemnych (20.398 K. 18 gr.) i przy budowie objektów (4.830 K. 5 gr.).

Kosztem tym wykonano następujące roboty:

Nasyp wału w gminach: Dąbie, Łęg, Pleszów i Wolica na długość 3.875 m. b. i wał wsteczny Dłubni w Mogile na długości 650 m., 11 przejazdów przez wały. Przytem ogólna bryłowatość nasypów wynosiła 104.102 m³, wykonanych przeważnie furami, w części kolejką przy średnim dowozie 300 m., a koszt wykonania wynosił średnio 82 grosze za 1 m³ nasypu;

przedłużono 6 przepustów i szluz,

wykarczowano w Mogile 12 mórgów lasu między wałem a Wisłą, założono dren w Pleszowie 300 m. długość i przeniesiono drogę w Dąbiu za wał na długości 1800 m.

Budowę prowadził przy tem obwałowaniu, jak w latach poprzednich, starszy inżynier kraj. biura melioracyjnego Karol Boziewicz.

4. Obwałowanie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez oddział rachunkowy, wynosiły koszta budowy w 1909 roku:

I. Roboty ziemne	58.679 K.	20 gr.
II. Budowa objektów	2.729 „	38 „
III. Roboty dodatkowe	866 „	99 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodow.	24.270 „	79 „
V. Utrzymanie w czasie budowy .	10.329 „	90 „
VI. Koszta zarządu	6.134 „	25 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane .	12.809 „	56 „
Razem	115.820 K.	07 gr.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 108.771 K. 53 gr., przekroczenie wynosi zatem 7.048 K. 54 gr.

Przekroczenie to wynikło w robotach ziemnych (6.923 K. 79 gr.) z powodu wysokich cen robotników i dalszego przewozu ziemi niż preliminowano,

w robotach konserwacyjnych (9.209 K. 43 gr.) z powodu konserwacyi robót wykonanych w latach poprzednich, na którą to konserwacyę nie preliminowano w kosztorysie żadnej kwoty i

w robotach nieprzewidzianych (10.442 K. 51 gr.) z powodu rozmaitych wydatków nadzwyczajnych na mostki, ubezpieczenia, na ubezpieczenie robotników i kasę chorych itd.

Przekroczenia te zostały w części pokryte przez oszczędności osiągnięte w rubryce wykupna gruntów (14.843 K. 35 gr.), oraz w innych rubrykach.

W roku 1909 wykonano następujące roboty:

budowę prawego wału Wisły od km. 5 + 300 do km. 6 + 020, oraz od km. 8 + 140 do km. 10 + 310·5 do połączenia z wałem wykonanego w 1908 r.,

wał wsteczny Zabawy na prawym brzegu od km. 0 + 159 do km. 1 + 185, po lewym zaś brzegu od km. 0 + 149 do km. 1 + 196,

z rowów drugorzędnych wykonano rów lit. „00“, „00_1“, „00_2“ pod Niepołomicami.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził inżynier kraj. biura melioracyjnego Stanisław Flisowski.

5. *Obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby.*

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1909, przedstawiają się jak następuje:

Sekcya górna.

Rubr. I.	Roboty ziemne	60.454 K. 87 gr.
„ II.	Objekty	2.672 „ 43 „
„ III.	Roboty dodatkowe	678 „ 01 „
„ IV.	Wykupno gruntów	11.522 „ 59 „
„ V.	Konserwacya	1.489 „ 21 „
„ VI.	Zarząd	7.762 „ 17 „
„ VII.	Rozmaite i nieprzewidziane . .	3.769 „ 90 „
	Razem	88.349 K. 18 gr.

Powyższym kosztem wykonano prawy wał Wisły na długości 4.768 m. wraz z 5 rampami o łącznej bryłowatości nasypu 73.929 m³, 6 rowów osuszających o długości 4.620 m., o bryłowatości wykopu 10.921 m³, przepust betonowy w wale wiślanym, wreszcie 11 mostków z rur betonowych.

Na wymienione wyżej roboty preliminowano 92.951 K. 61 gr. okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 4.702 K. 43 gr. Budową kierował inżynier Władysław Kowalski.

Sekcya dolna.

Rubr. I.	Roboty ziemne	67.186 K. 55 gr.
„ II.	Objekty	5.822 „ 83 „
„ III.	Roboty dodatkowe	1.292 „ 27 „
„ IV.	Wykupno gruntów	20.122 „ 52 „
„ V.	Konserwacya	2.808 „ 81 „
„ VI.	Zarząd	8.290 „ 88 „
„ VII.	Rozmaite	2.804 „ 19 „
	Razem	108.328 K. 05 gr.

Powyższym kosztem wykonano: prawy wał Wisły na długości 2.248 m. z 4-ma rampami i lewy wał Raby na długości 1.150 m. z 2-ma rampami, o łącznej bryłowatości nasypu 82.567 m³, 4 rowy osuszające o długości 2.150 m. i bryłowatości wykopu 2.897 m³, a wreszcie szluzę betonową w wale Wisły.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano9 8.027 K. 53 gr. okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 10.300 K. 52 gr. głównie w rubryce wykupna gruntów i robót ziemnych.

Budową kierował inżynier biura melioracyjnego Izydor Opolski.

6. *Obwałowanie Wisły od Raby do Woli rogowskiej.*

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w r. 1909 przedstawiają się jak następuje:

Sekcya górna.

Rubr. I.	Roboty ziemne	88.552 K. 02 gr.
„ II.	Roboty regulacyjne	— „ — „
„ III.	Objekty	4.565 „ 38 „
„ IV.	Roboty dodatkowe	1.433 „ 49 „
„ V.	Wykupno gruntów	30.683 „ 76 „
„ VI.	Konserwacya	1.603 „ 53 „
„ VII.	Zarząd	7.601 „ 61 „
„ VIII.	Rozmaite	13.633 „ 28 „
	Razem	148.073 K. 07 „

Powyższym kosztem wykonano wał wiślany na długości 2.720 m. z 3-ma rampami, wał Raby na długości 4.237 m. z 7-ma rampami o łącznej kubaturze nasypu 174.698 m³, rów osuszający o bryłowatości wykopu 465 m³ i 2 przepusty w wałach.

Na wykonanie tych robót preliminowano 110.176 K. 90 gr. okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 37.896 K. 17 gr. głównie w rubryce wykupna gruntów.

Budową w tej sekcyi kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Roman Janik.

Sekcya dolna.

Rubr. I.	Roboty ziemne	55.346 K. 82 gr.
„ II.	Roboty regulacyjne	54.842 „ 94 „
„ III.	Objekty	— „ — „
„ IV.	Roboty dodatkowe	1.132 „ 67 „
„ V.	Wykupno gruntów	3.348 „ 87 „
„ VI.	Konserwacya	585 „ 32 „
„ VII.	Zarząd	8.474 „ 33 „
„ VIII.	Rozmaite	3.181 „ 98 „
	Razem	126.912 K. 93 gr.

Powyższym kosztem wykonano prawy i lewy wał Uszwicy tudzież uzupełniono wał wiślany na łącznej długości 3.560 m. z 8-ma rampami, o bryłowatości nasypu 72.765 m³, a nadto wykonano 7.185 m. budowli regulacyjnych faszynowych na Uszwicy o bryłowatości 13.016 m³. Na powyższe roboty preliminowano 73.648 K. 79 gr. okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 53.264 K. 14 gr., głównie w rubryce robót ziemnych regulacyjnych i w wykupnie gruntów.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Antoni Dyląg.

7) *Regulacya Kisieliny górnej.*

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszta budowy w roku 1909 wynoszą:

R. I. Roboty ziemne	3.763	K 68	gr.
„ II. Budowa objektów	6.687	„ 39	„
„ III. Roboty dodatkowe	6.767	„ 87	„
„ IV. Wykupno gruntów	395	„ 83	„
„ V. Konserwacya	718	„ 10	„
„ VI. Koszta zarządu	1.696	„ 94	„
„ VII. Rozmaite i nieprzewidziane . .	565	„ 20	„
Suma	20.595	K 01	gr.

Kosztem powyższym wykonano rów Curyło-Borzęcin od km. 2·15 do km. 3·26 o kubaturze 1199 m³ wykopu i rów Biały Ług od km. 0·00 do km. 3·23 o kubaturze 4936 m³ razem 6135 m³ wykopu — 3 szluzy drewniane na Kisielinie do nawodniania, 7 stopni betonowych i 2 przepusty rurowe. Na powyższe roboty preliminowano kwotę 14.911 K 17 gr. wskutek czego okazuje się przekroczenie w kwocie 5.683 K 84 gr. głównie w rubryce budowy objektów i robót dodatkowych wskutek wykonania 3 zamiast jednej szluzy i nieprzewidzianego w projekcie ubezpieczenie rowów płotkami.

Roboty prowadził inżynier-adjunkt krajowego biura melioracyjnego Juliusz Horn pod kierunkiem inżyniera tego biura Adama Rożańskiego,

8. *Regulacya Biały*

(Poniżej Grybowa).

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszta budowy w r. 1909 wynoszą:

R. I. Roboty ziemne	11.885	K 25	gr.
„ II. Roboty regulacyjne	55.135	„ 31	„
„ III. Budowa objektów	6.368	„ 18	„
„ IV. Roboty dodatkowe	8.015	„ 31	„
„ V. Wykupno gruntów	—	„ —	„
„ VI. Konserwacya	89.827	„ 74	„
„ VII. Koszta zarządu	10.340	„ 07	„
„VIII. Rozmaite i nieprzewidziane .	7.268	„ 10	„
Razem	188.839	K 96	gr.

Powyższym kosztem wykonano:

a) prawy wał Biały od km. 0·706 do km 0·856 i od km 1·529 do km. 1.686 o bryłowatości 12.115 m³ i rów odpływowy dla szluzy N. 2 o długości 400 mb. i kubaturze 401 m³.

b) budowle faszynowe:

1.252 mb. tam poprzecznych o kubaturze:	2.942	m³
3.399 mb. tam równoległych o kubaturze:	5.367	m³
468 mb. opasek ubezpieczających poprzeczki o kubaturze . . .	351	m³
214 mb. obitki faszynowej o kubaturze	214	m³

c) budowle kamienne:

194 mb. narzutów kamiennych o kubaturze	166 m³
427 mb. tam kamiennych o kubaturze	632 m³
1.563 mb. ubezpieczenia płytami betonowemi o kubaturze	434 m³

d) szluzę betonową N. 2 w prawym wale Biały o 2 otworach;

e) zasadzono odsypiska wikliną, do czego użyto 984.360 sztuk sadzonek:

f) naprawiono zupełnie budowle faszynowe, a częściowo budowle kamienne uszkodzone przez powódź z dnia 6. maja 1909.

Powyższymi wydatkami wyczerpano fundusz regulacyjny i częściowo fundusz konserwacyjny.

Robotami kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Adam Rożański.

9. Obwałowanie Wisły w powiecie Dąbrowskim.

Roboty przy tem obwałowaniu prowadzono podobnie jak w latach poprzednich w dwóch sekcyach, przyczem sekcya górna obejmowała przestrzeń od ujścia Dunajca do Wisły do kanału Zyblikiewicza, dolna zaś od tego ostatniego do ujścia Nowego Brnia.

Według odnośnych operatów wykonawczych wynosiły koszta robót przy tem przedsiębiorstwie w r. 1909, sprawdzone przez Oddział rachunkowy jak następuje:

a) w sekcyi górnej:

R. I. Roboty ziemne	83.480 K	43 gr.
„ II. Budowa objektów	8.390 „	58 „
„ III. Obsiew wałów i roboty dodatkowe	10.185 „	57 „
„ IV. Wykupno gruntów	26.190 „	10 „
„ V. Konserwacya	1.917 „	37 „
„ VI. Zarząd	6.934 „	21 „
„ VII. Rozmaite i nieprzewidziane .	4.940 „	74 „
Razem	142.070 K	— gr.

Kosztem tym wykonano 2.620 mb. wału Wiślanego, z czego przypada 1.500 mb. na wał zupełnie nowy, reszta zaś na podwyższenie wału istniejącego. Prócz tego wykończono budowę wału rozpoczętą w latach poprzednich na długości 400 mb., zbudowano 1 przejazd gminny i 3 polne. tudzież wykonano 8.581 mb. rowów osuszających.

Ogółem ruch ziemi wynosił 119.201 m³.

Z objektów wykonano przepust wałowy Nr. 60·5 m. światła, 2 mosty betonowe 2·00 m. a 1 most 1·50 m. światła, 3 mosty z podwójnych rur betonowych 0·8 m. średnicy, z pojedynczych zaś rur ułożono 1 most 0·8 m. średnicy i 12 mostków 0·5 m. średnicy. Nadto dokonano obsiewu wału na długości 1.360 mb., wydarniowano szkarpy rowów na długości 6.348 mb. a wypłotkowano 6.658 mb. rowów.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 145.146 K 44 gr., wskutek czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 3.106 K 44 gr.

Roboty przy tej sekcyi obwałowania prowadził w r. 1909 inżynier krajowego biura melioracyjnego Józef Pliszewski.

b) w sekcyi dolnej:

wynoszą koszta w poszczególnych rubrykach jak następuje:

I.	Roboty ziemne	40.860 K	85 gr.
II.	Budowy objektów	10.523 „	63 „
III.	Obsiew wałów i ubezpieczenia .	3.117 „	82 „
IV.	Wykupno gruntów i odszkodowania	15.747 „	30 „
V.	Konserwacya	3.672 „	32 „
VI.	Zarząd	10.020 „	56 „
VII.	Rozmaite i nieprzewidziane . . .	1.759 „	12 „
	Razem	85.701 K	60 gr.

Kosztem tym podwyższono wał Wisły na długości 2·620 mb. i uzupełnieno przerwy, pozostałe z roku 1908 na przestrzeni 215 mb. Dla utrzymania komunikacyi wybudowano na wałach 8 przejazdów i 1 ścieszkę.

Nadto wykopano 9 rowów odpływowych i dopływowych do objektów wałowych w łącznej długości 4.850 mb.

Z objektów zbudowano 1 stopień botonowy 60 cm. wysoki w połączeniu z mostem z podwójnych rur betonowych o przekroju jajowym. 18 mostków z rur betonowych 0·80 i 0·50 m. średnicy tudzież szluzę botonową Nr. 6 o dwóch otworach w km. 20.065 wału Wiślanego.

Preliminowane koszta na wykonanie tych robót wynosiły 80.134 K 77 gr., z czego okazuje się przekroczenie w kwocie 5.566 K 83 gr., które wynikło głównie wskutek zwiększonych kosztów konserwacyi.

Roboty w tej sekcyi prowadził w roku 1909 starszy inżynier krajowego biura melioracyjnego Jan Pisz.

10. Uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia i dopływów.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, koszta budowy w 1909 roku wynosiły:

I.	Roboty ziemne	10,181 K	19 gr.
II.	Roboty dodatkowe i ubezpieczenia	11,687 „	58 „
III.	Budowa objektów . . .	1,146 „	29 „
IV.	Wykupno gruntów . . .	— „	— „
V.	Utrzymanie w czasie budowy	6.374 „	03 „
VI.	Koszta Zarządu	1.422 „	84 „
VII.	Nieprzewidziane	106 „	90 „
	Kasa chorych i zakład ubezpieczeń	1,436 „	75 „
	Razem . .	32.355 „	58 „

Na te roboty preliminowano razem kwotę 30.074 K 12 gr. okazuje się zatem przekroczenie wynoszące 2.281 K 46 gr., które wynikło głównie z powodu znacznych kosztów utrzymania wykonanych robót (6.374 K 03 gr.), na które nic nie preliminowano, ponieważ roboty miały być ukończone w 1908 roku.

W roku 1909 wykonano: rów Nr. 1 w Suchym gruncie długości 2.640 mb., rów od Ruszkowy do Rybnicy 2.360 mb. i rów koło drogi krajowej w Skrzynce 800 mb. długości, razem rowy długości 5.800 mb.

Roboty przy tej regulacyi nie zostały ukończone w 1909 roku z powodu, że spółka wodna zalega z zapłatą reszty datków konkurencyjnych.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w 1909 starszy inżynier kraj. biura melioracyjnego p. Jan Pisz równocześnie z budową dolnej sekcyi obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim.

11. Osuszenie bagien rzemieńskich.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1909 przedstawiają się jak następuje:

Rubr.	I. Roboty ziemne	29.738 K	05 gr.
	II. Objekty	11.601 „	41 „
	III. Roboty dodatkowe . .	15.978 „	57 „
	IV. Wykupno gruntów . . .	1.290 „	68 „
	V. Konserwacya	7.040 „	22 „
	VI. Zarząd	7.831 „	78 „
	VII. Rozmaite	3.055 „	95 „
	Razem . .	76.536 „	66 „

Powyższym kosztem wykonano regulacyę potoków tudzież rowy osuszające na długości 11.512 m. o bryłowatości wykopu 47.844 m³, 5 mostów betonowych sklepionych, 6 mostków z rur betonowych, 1 szluzę z betonu i żelaza, 2 kładki żelazno-betonowe i 25 stopni z brusów żelazno-betonowych dla złagodzenia spadu w rowach.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano 82.417 K 95 gr. okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 5.881 K 29 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Józef Górski.

12. Regulacya górnej Trześniówki.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszta budowy przy tej regulacyi w r. 1909 jak następuje:

	I. Roboty ziemne	124.696 K	63 gr.
	II. Objekty	32.736 „	13 „
	III. Roboty dodatkowe . .	58.630 „	09 „
	IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	6.113 „	67 „
	V. Konserwacya	28.247 „	01 „
	VI. Zarząd	12.638 „	81 „
	VII. Rozmaite i nieprzewidziane	51.472 „	24 „
	Razem . .	314.534 K	58 gr.

Kosztem tym wykonano 29.148 mb. przekopów i rowów osuszających o bryłowatości 199.803·65 m³, tudzież wypłotkowano 66.409 mb. a wydarniowano 258.882 m² szkarp potoków i rowów.

Z objektów wybudowano 4 mosty gminne a 5 mostów polnych na potokach Trześniówce, Mokrzyszówce i Stawidzy, tudzież 34 mostków z rur betonowych na rowach osuszających. W dalszym ciągu wybudowano szluzę typu V. na potoku Stawidzy, tudzież uzupełniono roboty przy budowie szluzy w km. 6·070 potoku Dęba i dwóch szluz na potoku Trześniowce. Oprócz tego wybudowano 25 stopni betonowych i 1 zaporę 1·5 m. wysokości przy końcu regulacyi potoku Dęba, ponadto zaś szereg przegonów i przejazdów na uregulowanych przestrzeniach potoków i rowów osuszających.

Wobec preliminowanej kwoty 245.364 K 22 gr., okazuje się przekroczenie w wysokości 69.170 K 36 gr., które powstało wskutek znacznych wydatków na konserwacyę i roboty ubezpieczające, tudzież konieczność wybudowania znaczniejszej ilości nieprzewidzianych dodatkowych objektów.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1909 inżynier krajowego biura melioracyjnego Henryk Dudek, któremu był przydzielony do pomocy inżynier adjunkt Bogdan Benedyktowicz.

13. Regulacya Wisłoka i Pielnicy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1009 przedstawiają się jak następuje:

Rubr. I.	Roboty ziemne . . .	53.555 K 96 gr.
II.	Roboty regulacyjne .	22.160 „ 52 „
III.	Objekty	13.258 „ 60 „
VI.	Roboty dodatkowe .	8.167 „ 00 „
V.	Wykupno gruntów .	1.650 „ 52 „
VI.	Konserwacya	1.069 „ 78 „
VII.	Zarząd	9.401 „ 41 „
VIII.	Rozmaite	2.092 „ 25 „
	Razem . . .	111.356 K 03 gr.

Powyższym kosztem wykonano regulacyę potoku Pielnicy i dopływów na łącznej długości 7.547 m. i o objętości wykopu 60.049 m³, 14 przekopów na Wisłoku o kubaturze 8.081 m³, budowle regulacyjne na Wisłoku o długości 3.363 m. i bryłowatości 5.405 m³, 1 szluzę z betonu i żelaza 1 most betonowy sklepiony, 22 mostków z rur betonowych, 2 przepusty betonowe w wałach i 2 stopnie betonowe dla złagodzenia spadu.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano 119.984 K 78 gr okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 8,628 K 75 gr.

Budową kierował inżynier Józef Pruchnik.

14. Regulacya rzeki Bugu.

W roku 1909 wykonano :

a) W dziale robót ziemnych 8 nowych przekopów łącznej długości 1192 m. oraz wykończono trzy przekopy z roku 1908. Bryłowatość wykopów nad i pod wodą wynosiła 26.920 m³ 1 m³ kosztował 0.64 kor.

b) robót faszynowych wykonano 3455 mb. budowli, z tego 1270 tam równoległych, 1732 mb. opasek, 399 mb. trawers i 54 zamielników, oraz

1722 mb. obitek brzegów. Bryłowatość budowli faszynowych wynosiła 11.067 m³, koszt przeciętny 1 m³ faszynady wynosił 4·00 K, koszt 1 mb. budowli 12·77 kor.

(Z kęp własnych wyrąbano w jesieni 1909 648 kóp faszyn wiklowych).

c) dla objektów, zakupiono materyał drzewny na most w Horodyszczu i na kładki pod Strychawką i Tyszycą.

Wskutek szkód zrządzonych przez lody 1908 i 1909 roboty konserwacyjne były bardzo znaczne, wykonano je z oszczędności uzyskanych w robotach ziemnych i regulacyjnych.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego, koszta robót wykonanych w 1909 były następujące:

I. Roboty ziemne	17.377 K 57 gr.
II. Roboty regulacyjne . .	44.120 „ 76 „
III. Budowa objektów . . .	773 „ 50 „
IV. Wykupno gruntów . .	7.702 „ 78 „
V. Konserwacya robót . .	28.724 „ 24 „
VI. Zarząd	12.228 „ 24 „
VII. Nieprzewidziane . .	5.901 „ 45 „
Razem	116.828 K 54 gr.

Na powyższe roboty preliminowano 117.697 K 34 gr. zaoszczędzono tedy 868 K 80 gr.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie w 1909 prowadził starszy inżynier krajowego biura melioracyjnego p. Maksymilian Czernik.

15. Regulacya rzeki Pełtwi z dopływami.

W roku 1909 prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie równocześnie w 3 sekcyach, a mianowicie: w sekcyi dolnej między Buskiem a Bezbrudami, w sekcyi środkowej między Połonicami a Barszczowicami i w sekcyi górnej w gminach Zniesienie, Zboiska, Lwów i Zamarstynów.

Według operatów wykonawczych sprawdzonych przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszta budowy rozdzielone na poszczególne rubryki, jak następuje.

a) Sekcya dolna.

Regulacya rzeki:

I. Roboty ziemne	62.243 K. 79 gr.
II. Roboty regulacyjne	1.053 „ 73 „
III. Budowa objektów	69.320 „ 69 „
IV. Roboty dodatkowe	1.117. „ 94 „
V. Wykupno gruntów	1.694. „ 24 „
VI. Konserwacya w czasie budowy	3.986 „ 67 „
VII. Koszta zarządu	8.784 „ 65 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . .	87 „ 40 „
Razem	148.279 K. 02 gr.

Powyższym kosztem wykonano 2.320 m. b. przekopów o łącznej objętości 33.218 m³ i pogłębiono koryto w latach poprzednich wykonane na

długości 3.640 m. b. przyczem wydobyto 30.442 m³ ziemi z pod zwierciadła wody. Z materyału uzyskanego z przekopów usypano wały na długości 4.382 o objętości 17.320 m³.

Dla melioracyi doliny wykopano 2 rowy osuszające łącznej długości 429 i zbudowano na nich 9 przepustów z rur betonowych w świetle od 0·5 do 1·0 m.

Zbudowano most żelazno-betonowy o 1 otworze rozpiętości 29 na drodze powiatowej Busk-Żelechów zamiast pierwotnie projektowanego żelaznego mostu kratowego o pokładzie jezdnym z drzewa twardego.

Wobec preliminowanej na powyższe roboty kwoty kosztorysowej 134.721 K. 84 gr. okazuje się przekroczenie w kwocie 13.557 K. 18 gr. spowodowane głównie wysoką ceną jednostkową wykopu ziemi pod zwierciadłem wody.

Roboty w tej sekcyi prowadził w r. 1909 inżynier kraj biura melioracyjnego Bronisław Winnicki.

b) Sekcya środkowa.

I. Roboty ziemne	53.235 K. 76 gr.
II. Roboty regulacyjne i ubezpieczenie	3.429 „ 20 „
III. Budowa objektów	2.197 „ 23 „
IV. Roboty dodatkowe	388 „ 25 „
V. Wykupno gruntów	3.413 „ 85 „
VI. Konserwacya w czasie budowy .	997 „ 95 „
VII. Koszta zarządu	5.806 „ 52 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . . .	1.053 „ 71 „
Razem	70.522 K. 47 gr.

Kosztem powyższym wykonano 4.573 m. b. nowego koryta o objętości wykopu 72.098 m³, z czego część użyto na podwyższenie brzegów, resztę zaś zawieziono do starych koryt.

Wobec preliminowanej na powyższe roboty kwoty kosztorysowej 80.968 K. 93 gr. okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 10.446 K. 46 gr.

Roboty w tej sekcyi prowadził w r. 1909 inżynier adjunkt krajowego biura melioracyjnego Stefan Posacki.

c) Sekcya górna.

Regulacya rzeki.

I. Roboty ziemne	35.034 K. 02 gr.
III. Budowa objektów	35.496 „ 31 „
V. Wykupno gruntów	19.951 „ 12 „
VII. Koszta zarządu	7.278 „ 04 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . .	1.834 „ 16 „
Razem	100.791 K. 56 gr.

Melioracya doliny.

I. Roboty ziemne	1.834 „ 16 „
Ogółem	102.625 K. 72 gr.

Kosztem powyższym wykonano 1.687 m. b. przekopu dla nowego koryta Pełtwi o łącznej objętości 48.141 m³, zbudowano 4 mosty drewniane

na dźwigarach żelaznych łącznej długości 74 m., oraz 1 most żelazno-betonowy rozpiętości 12 m. w Zamarstynowie na drodze powiatowej ze Lwowa do Brzuchowic.

Budowa tego ostatniego objektu wśród wyjątkowych trudności napotkanych przy fundowaniu przeprowadzoną została wyłącznie we własnym zarządzie z dodatnim rezultatem zarówno pod względem technicznym jak i finansowym, dzięki zapobiegliwości i gorliwości kierownika budowy.

Dla melioracy doliny wykonano 2.142 m. b. rowów osuszających oraz korekcyę młynówki na długości 120 dla wprowadzenia wody głównego kanału nawadniającego pod most budującej się kolei lokalnej Lwów-Stojanów.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 144.432 K. 30 gr. wobec czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 41.806 K. 58 gr. uzyskane głównie w robotach ziemnych i na budowie objektów.

Roboty w tej sekcyi prowadził w r. 1909 inżynier krajowego biura melioracyjnego Izydor Stella Sawicki.

16. Regulacya potoku Błotni.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1909 przedstawiają się jak następuje:

Rubr.	I. Roboty ziemne	75.285 K. 97 gr.
„	II. Objekty	25.402 „ 89 „
„	III. Roboty dodatkowe	16.496 „ 97 „
„	IV. Wykupno gruntów	2.215 „ 63 „
„	V. Konserwacya	12.971 „ 89 „
„	VI. Zarząd	7.952 „ 49 „
„	VII. Rozmaite	10.208 „ 48 „
	Razem	150.534 K. 32 gr.

Powyższym kosztem wokonano regulacyę potoku Błotni tudzież rowy osuszające na łącznej długości 19.500 m. i bryłowatości wykopu 121.623 m³, szluzę na Błotni z betonu i żelaza, 7 mostków sklepionych betonowych, 8 przepustów z rur betonowych, 28 stopni betonowych dla złagodzenia spadu, a wreszcie obsiew 9 ha. skarp i odkładów.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano 150.898 K. 29 gr. okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 363 K. 97 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Henryk Smulikowski.

17. Regulacya Raty z dopływami.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie prowadzone w r. 1909 w dwóch sekcyach, przyczem jeden z kierowników prowadzi roboty na Racie pod Wolicą i na potoku Rokitnie, drugi zaś na dopływach.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1909 przedstawiają się jak następuje:

Rata.

Rubr.	I. Roboty ziemne	72.325 K. 36 gr.
„	II. Objekty	22.504 „ 84 „
„	III. Roboty regulacyjne	21.754 „ 96 „
„	IV. Roboty dodatkowe	15.168 „ 16 „
„	V. Wykupno gruntów i młynów .	121.822 „ 14 „
„	VI. Konserwacya	7.346 „ 90 „
„	VII. Zarząd	5.744 „ 09 „
„	VIII. Rozmaite	7.771 „ 17 „
	Razem	274.437 K. 62 gr.

Powyższym kosztem wykonano: regulacyę rzeki Raty na długości 1.780 m., regulacyę potoków tudzież rowy osuszające o długości 11.901 m., o bryłowatości wykopu 123.891 m³, most żelazno-betonowy na Racie, most betonowy na potoku Rokitnie, 5 mostów drewnianych, przepust z rur betonowych, 3 stopnie betonowe, 6 przegonów, rampę mostową we Wolicy, 42 ścieków bocznych o łącznej długości 614 m., a wreszcie wykupiono prawa wodne na Racie w Wolicy i w Wólce mazowieckiej.

Na powyższe roboty preliminowano 196.641 K. 31 gr. — okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 77.796 K. 31 gr. wskutek wykupna wymienionych praw wodnych.

Budową w tej sekcyi kierował inżynier-adjunkt krajowego biura melioracyjnego Stanisław Szpaczyński.

Dopływy Raty.

Rubr.	I. Roboty ziemne	64.999 K. 75 gr.
„	II. Objekty	8.728 „ 39 „
„	III. Roboty regulacyjne	1.854 „ 82 „
„	IV. Roboty dodatkowe	19.973 „ 46 „
„	V. Wykupno gruntów i młynów .	26.599 „ 81 „
„	VI. Konserwacya	2.130 „ 64 „
„	VII. Zarząd	7.019 „ 15 „
„	VIII. Rozmaite	5.364 „ 94 „
	Razem	136.670 K. 96 gr.

Powyższym kosztem wykonano regulacyę potoku Derewenki i 9 rowów osuszających o łącznej długości 22.152 m. i bryłowatości wykopu 101.459 m³, 15 mostków i 1 stopień betonowy.

Na wyszczególnione wyżej roboty preliminowano 157.356 K. 97 gr. okazuje się przez to zaoszczędzenie w kwocie 20.622 K. 01 gr.

Budową kierował inżynier biura melioracyjnego Kazimierz Sawicki.

18. Regulacya potoku Pustej.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w r. 1909 przedstawiają się jak następuje:

Rubr.	I. Roboty ziemne	40.004 K. 96 gr.
„	II. Objekty	5.046 „ 11 „
„	III. Roboty dodatkowe	15.546 „ 36 „
„	IV. Wykupno gruntów	— „ — „
„	V. Konserwacya	11.913 „ 71 „
„	VI. Zarząd	9.696 „ 81 „
„	VII. Rozmaite	7.070 „ 27 „
	Razem	89.278 K. 22 „

Powyższym kosztem zregulowano potoki i wykonano rowy osuszające na długości 14.660 m. o bryłowatości wykopu 84.837 m³ wraz z 2 mostami drewnianymi, 1 mostem betonowym sklepionym, 1 przepustem z rur betonowych i 4 stopniami betonowymi.

Na wykazane wyżej roboty preliminowano 49.813 K. 01 gr., okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 39.465 K. 21 gr., które pochodzi głównie z powodu wykonania rowów w torfowiskach o głębokości większej od projektowanej, a nadto wskutek wykonania objektów betonowych zamiast projektowanych drewnianych.

Powyższe przekroczenie preliminarza kosztorysowego znajduje zupełne pokrycie w uzyskanych dotychczas oszczędnościach.

Budową kierował inżynier Władysław Zgorlakiewicz.

19. Regulacya górnego Dniestru z dopływami.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w roku 1909 przedstawiają się, jak następuje:

a) W sekcyi I. regulacyi Dniestru.
(od Rozwadowa do ujścia Wereszycy).

R. I.	Roboty ziemne	1.276 K 94 gr.
	II. Roboty regulacyjne . .	28.334 „ 15 „
	III. Objekty	— „ — „
	IV. Roboty dodatkowe . . .	889 „ 12 „
	V. Wykupno gruntów . . .	1.122 „ 24 „
	VI. Konserwacya	10.234 „ 17 „
	VII. Koszta Zarządu	9.145 „ 32 „
	VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	37.745 „ 33 „
	Razem . . .	88.747 K 27 gr.

Powyższym kosztem wykonano następujace roboty.

a) roboty programowe:

1) szkarpowanie przekopów N. 7, 9 i 11 na długości 253 mb. przyczem wydobyto 3.398 m³ ziemi.

2) wykonano tam kamiennych o długości 2.259·5 mb. 1.603· 1m³ kamienia dowiezionego w roku 1909 i ułożono 1.830·5 mb. tamy z 2.965·7 m³ kamienia dowiezionego w latach dawniejszych.

3) wyrównano 487 mb. tamy kamiennej.

4) dowieziono i ułożono w deponiach nad brzegiem 2.283 m³ kamienia łamanego.

5) zasadzono wikliną stare koryta przekopów N. 24, 25, 29, 30, 32, 42 o powierzchni ha.

6) pogłębiono przekopy N. 13, 21 i 26.

7) urządzono drogi holownicze na przekopach N. 2 i 13 i zbudowano 2 mostki na starych korytach w drogach holowniczych.

b) roboty nadprogramowe na rachunek uzyskanej dotychczas oszczędności:

Rozszerzenie przekopów N. 9, 12, 17, 18, 21, 22 i 25 przy pomocy dwóch bagrów i dynamitu, kosztem 13.380 K 66 gr.

Po potrąceniu tej kwoty z ogólnego wydatku, pozostaje wydatek na roboty programowe w kwocie: 75.366 K 61 gr., a wobec preliminowanej na te roboty kwoty: 85.878 K 60 gr. okazuje się oszczędność w kwocie 10.511 K 99 gr., głównie w rubryce robót regulacyjnych.

Budową w tej sekcyi kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Włodzimierz Runge.

b) W sekcyi II i III. regulacyi Dniestru.
(od ujścia Wereszycy do Hordyni).

R.	I. Roboty ziemne	11.086 K 28 gr.
„	II. Roboty regulacyjne . .	121.306 „ 28 „
„	III. Budowa objektów . . .	13.887 „ 26 „
„	IV. Roboty dodatkowe . .	4.310 „ 78 „
„	V. Wykupno gruntów . . .	4.629 „ 47 „
„	VI. Konserwacya	55.364 „ 97 „
„	VII. Koszta zarządu	10.137 „ 67 „
„	VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	7.169 „ 72 „
	Razem	227.892 K 43 gr.

Kosztem powyższym wykonano następujące roboty:

1) wykop przekopów Nr. 63, 72 i 73 o łącznej bryłowatości 16.959 m³ i rozszerzenia przekopów dawniej wykonanych o bryłowatości 9.016 m³ razem przeto wykonano wykopu 25.975 m³ bryłowatości.

2) 4.654 mb. budowli faszynowych o kubaturze 29.417 m³.

3) 1.174 mb. budowli kamiennych o kubaturze 2.855·5 m³ z 597 m³ kamienia dowiezionego w r. 1909 i 2.258·5 m³ kamienia wziętego z dawnych deponii.

4) most w km. 39.300 o rozpiętości 35 m. drewniany o żelaznych dźwigarach.

5) zasadzono wikliną 28·06 ha starych koryt.

6) pogłębiono przekopy i usunięto liczne progi w dnie, wykonano poidło w km. 34.78, most prowizoryczny w starem korycie przekopu Nr. 90. i inne mniejsze roboty.

Na roboty powyższe preliminowano kwotę 181.950 K 07 gr., okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 45.942 K 36 gr., głównie w rubryce konserwacyi, znajduje jednak pokrycie w oszczędności w sekcyi I. Dniestru i przy regulacyi Strwiążu, jak również w znacznych oszczędnościach lat ubiegłych.

Roboty w tej sekcyi prowadził inżynier adjunkt krajowego biura melioracyjnego Józef Noworytko.

c) Przy regulacyi Strwiąża:

R. I.	Roboty ziemne	17.024 K 33 gr.
„ II.	Roboty regulacyjne . .	47.119 „ 92 „
„ III.	Budowa objektów . . .	21.426 „ 81 „
„ IV.	Roboty dodatkowe . . .	823 „ 53 „
„ V.	Wykupno gruntów . .	540 „ 00 „
„ VI.	Utrzymanie w czasie budowy	4.800 „ 85 „
„ VII.	Koszta zarządu . . .	5.604 „ 17 „
„ VIII.	Rozmaite i nieprzewidziane	8.604 „ 47 „
	Razem	105.944 K 08 gr.

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty:

1) wykop rzeki o łącznej kubaturze 43.036·8 m³.

2) 2.581·8 mb. budowli faszynowych o kubaturze 8·423·49 m³.

3) 2.435 mb. budowli kamiennych o kubaturze 2.932·65 m³, z czego 939 m³ dowieziono w roku 1909. a resztę wzięto z dawniejszych deponii.

5) most żelazno-betonowy na Strwiążu w Balinie o świetle 30 m.

6) zasadzono wikliną 3·4 ha starych koryt.

7) oczyszczono przystań w Chłopczycach i wykonano cały szereg drobnych robót, jak poidła i t. d.

Na powyższe roboty preliminowano 139.845 K 84 gr. wobec czego zaoszczędzono: 33.901 K 76 gr. głównie w rubryce robót ziemnych i robót regulacyjnych.

Roboty w tej sekcyi prowadził do 15. października inżynier krajowego biura melioracyjnego Jan Łopuszański, a po wystąpieniu tegoż ze służby krajowej inżynier-adjunkt Edmund Czayka.

20. Kolmatacya bagien naddniestrzańskich.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót, wykonanych w roku 1909 przedstawiają się jak następuje:

Sekcya górna.

R. I.	Roboty ziemne	— K — gr.
„ II.	Ubezpieczenie	— „ — „
„ III.	Objekty	28.949 „ 74 „
„ IV.	Wykupno gruntów . .	— „ — „
„ V.	Konserwacya	2.691 „ 86 „
„ VI.	Zarząd	7.605 „ 45 „
„ VIII.	Rozmaite	2.089 „ 60 „
	Razem	41.336 K 65 gr.

W roku 1909 kontynuowano w dalszym ciągu budowę jazu Nr. II. na Dniestrze pod Dołobowem, a mianowicie wykonano dom strażniczy i przyczółki jazu.

Budową kierował inżynier Gustaw Müldner.

Sekcya dolna.

R. I. Roboty ziemne	55.204 K	46 gr.
„ II. Ubezpieczenia	784 „	93 „
„ III. Objekty	12.235 „	55 „
„ IV. Wykupno gruntów . . .	21.302 „	10 „
„ V. Konserwacya	3.236 „	82 „
„ VI. Zarząd	7.184 „	40 „
„ VII. Rozmaite	1.568 „	81 „
Razem	101.517 K	07 gr.

Wykazanym wyżej kosztem wykonano:

Kanał osuszający główny Nr. I. do km. 7·200 tudzież rowy boczne, o łącznej bryłowatości wykopu 80.022·83 m³, 1 szluzę, 2 przepusty i 2 mosty.

Na powyższe roboty preliminowano 78.465 K 98 gr. okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 23.051 K 09 gr. głównie w rubryce robót ziemnych i objektów.

Budową kierował inżynier Kazimierz Huber.

21. Regulacya Wereszycy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w roku 1909 przedstawiają się jak następuje:

R. I. Roboty ziemne . . .	76.095 K	09 gr.
„ II. Roboty ubezpieczające	4.863 „	52 „
„ III. Budowa objektów . .	19.946 „	40 „
„ IV. Wykupno gruntów . .	159 „	64 „
„ V. Konserwacya	823 „	04 „
„ VI. Koszta zarządu . . .	11.972 „	14 „
„ VII. Rozmaite i nieprzewidziane	3.393 „	64 „
Razem . .	117.253 K	47 gr.

Powyższym kosztem wykonano częściowy wykop koryta Wereszycy pomiędzy km 0·0 a 10·0, o bryłowatości 125.870 m³, ubezpieczono brzegi Wereszycy na długości 3.355 mb. płotkami, tudzież na długości 280 mb. opaskami faszynowemi.

Wypłacono resztę należytości za mosty żelazno-betonowe zbudowane w roku 1908 i zbudowano 4 przepusty betonowe z klapami we wałkach Wereszycy, wreszcie kładkę drewnianą (30 m. długą) km. 0·40 Wereszycy

Na powyższe roboty preliminowano 147.240 K 10 gr. okazuje się przeto zaoszczędzenie 29.986 K 63 gr., które uzyskano głównie w rubryce robót ziemnych.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Włodzimierz Rojecki przy pomocy inżyniera adjunkta Adolfa Wizimirskiego.

22. *Regulacya Tyśmienicy.*

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy, rzeczywiste koszta robót wykonanych w roku 1909 przedstawiają się następująco:

a) sekcya górna.

I.	Roboty ziemne . . .	14.322 K 04 gr.
II.	Roboty regulacyjne . .	118.068 „ 17 „
III.	Budowa objektów . .	— „ — „
IV.	Roboty dodatkowe . . .	17 „ 60 „
V.	Wykupno gruntów . . .	1.451 „ 98 „
VI.	Konserwacya	6.125 „ 63 „
VII.	Zarząd	6.347 „ 00 „
VIII.	Rozmaite i nieprzewidziane	7.902 „ 26 „
	Razem	154.234 K 68 gr.

Powyższym kosztem wykonano:

1. 4370 m. wykopu koryta rzeki o bryłowatości 18.480 m³,
2. budowli faszynowych równoległych 4573 m.;
3. budowli faszynowych poprzecznych 4467 m.,
4. budowli kamiennych równoległych 5490 m.,
5. inkrustacyę tam faszynowych płytami betonowemi 2420 m.,
6. zasadzenie wikliny w starych korytach na obszarze 3·218 ha,

Na powyższe roboty preliminowano kwotę 260.430 K 28 gr. wobec czego okazuje się zaoszczędzenie kosztów budowy w rubrykach: 1, 2, 4, 5 6 i 7 w kwocie 106.195 K 60 gr.

Robotami w tej sekcyi kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Stanisław Kleja.

b) sekcya dolna.

R. I.	Roboty ziemne . . .	73.216 K 31 gr.
II.	Roboty regulacyjne . .	18.436 „ 50 „
III.	Budowa objektów . .	50.527 „ 40 „
IV.	Roboty dodatkowe . .	288 „ 27 „
V.	Wykupno gruntów . . .	51.664 „ 69 „
VI.	Konserwacya	3.881 „ 40 „
VII.	Koszta zarządu	6.740 „ 73 „
VIII.	Rozmaite i nieprzewidziane	1.968 „ 16 „
	Razem . .	186.723 K 46 gr.

Powyższym kosztem wykonano:

1. Przekopy Tyśmienicy o łącznej bryłowatości: 97.803 m³,
2. „ Bystrzycy „ „ 18.674 m³,
3. 2.823·2 mb. budowli faszynowych o kubaturze 4.803 m³.
4. most żelazno-betonowy o rozp. 25 m. na km. 0.281, Bystrzycy i częściowo taki sam most w km. 1·222 Tyśmienicy.
5. obsiano szkarpy nasionami traw.

Na powyższe roboty preliminowano 258.199 K 04 gr., okazuje się przeto oszczędność w kwocie 71.486 K 63 gr., prawie we wszystkich rubrykach.

Robotami w tej sekcyi kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Tytus Piller.

23. *Regulacya Błożewki.*

W roku 1909 rozpoczęto regulacyę Błożewki z dopływami.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w roku 1909 przedstawiają się następująco:

R. I.	Roboty ziemne	20.704	K 57	gr.
„ II.	Ubezpieczenia	—	„ —	„
„ III.	Budowa objektów	1.430	„ 04	„
„ IV.	Wykupno gruntów	5.063	„ 58	„
„ V.	Konserwacya	—	„ —	„
„ VI.	Koszta zarządu	5.728	„ 85	„
„ VII	Rozmaite i nieprzewidziane . .	11.034	„ 72	„
	Razem	43.961	K 76	gr.

Powyższym kosztem wykonano:

wykop Błożewki od km. 0·00 do km. 2·06 o bryłowatości 40.696 m³ i szereg ścieków polnych o kubaturze 1001 m³, zabito 2 ściany szpuntowe dla mostu w Czernichowie, most polny na pilotach rurowych w Ostrowie i 3 poidła. Nadto pokryto koszta sporządzenia projektu w kwocie 6.545 K 53 gr. i koszta dochodzenia wodno-prawnego dla całej regulacyi w kwocie 4.458 K 58 gr.

Ponieważ na powyższe roboty preliminowano kwotę 45.236 K 67 gr., uzyskano przeto zaoszczędzenie w kwocie 1.274 K 91 gr. Mniejszy postęp robót tłomaczy się spóźnieniem dochodzenia wodno-prawnego, które odbyło się dopiero w sierpniu 1909 roku.

Robotami kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Karol Klimowicz

24. *Regulacya środkowej sekcyi Gniłej Lipy.*

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszta robót wykonanych w roku 1909 przedstawiają się jak następuje:

I.	Roboty ziemne	45.805	K 44	gr.
II.	Ubezpieczenie brzegów . . .	2.614	„ 86	„
V.	Roboty dodatkowe	2.030	„ 13	„
VI.	Wykupno gruntów	8.995	„ 68	„
VII.	Wykupno młynów	20.000	„ 00	„
VIII.	Konserwacya w czasie budowy	7.518	„ 82	„
IX.	Zarząd	7.196	„ 94	„
X.	Rozmaite i nieprzewidziane . .	1.699	„ 68	„
	Razem	95.861	K 55	gr.

Powyższym kosztem wykonano 4.009 mb. koryta rzeki o bryłowatości wykopu 91.583 m³, ubezpieczono brzegi płotkami na długości 3.731 mb. i obsiano skarpy i odkłady ziemi wydobytej z przekopów nasionami traw.

Wykonano 2 poidła i 3 brody. Wobec preliminowanej na powyższe roboty kwoty 71.829 K 36 gr. okazuje się przekroczenie w wysokości 24.032 K 19 gr. spowodowane zwyżką cen robocizny i gruntów, oraz potrzebą wykonania znaczniejszych robót konserwacyjnych po wylewach, które w roku 1909 dwukrotnie nawiedziły dolinę Gniłej Lipy.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego p. Andrzej Gnoiński.

b) Przedsiębiorstwa prowadzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy (sekcyą Samborską c. k. Oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich).

25. Regulacya i zalesienie rzeki Łęgu w powiatach niżańskim i kolbuszowskim.

Koszta robót wykonanych w roku 1909 sprawdzone przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego wynoszą jak następuje:

I.	Roboty ziemne	4.199 K 54 gr.
II.	Roboty regulacyjne	41.139 „ 89 „
III.	Konserwacya	7.036 „ 14 „
IV.	Zarząd	9.405 „ 13 „
V.	Nieprzewidziane	1.097 „ 13 „
	Razem	62.877 K 93 gr.

Wykazanym wyżej kosztem uregulowano koryto rzeki Łęgu na długości 4·5 km., przyczem wykonano 9.185 mb. tam faszynowych poprzecznych i podłużnych, oraz wykonano przekopy o bryłowatości 14.563 m³. Na tamach i odsypiskach zasadzono 217.000 sztuk sadzonek i zalesiono 4 ha.

Na powyższe roboty preliminowano 59.620 K. przekroczono zatem preliminarz o 3.257 K 93 gr., a to z powodu zmiany trasy, przy robotach wykonanych przez Wydział powiatowy w Kolbuszowej na długości 0·5 km. w myśl polecenia Komisyi kolaudacyjnej w roku 1909.

Budową kierował c. k. komisarz inspekcyi leśnej Józef Pindelski.

26. Zabudowanie potoków góskich w dorzeczu Dniestru.

Według protokołu przeprowadzonej w r. 1910 kolaudacyi wynoszą sprawdzone przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego koszta robót wykonanych przy tem przedsiębiorstwie w roku 1909, jak następuje:

I.	Roboty ziemne	8.309 K 10 gr,
II.	Roboty regulacyjne	12.284 „ 01 „
III.	Budowa objektów	9.026 „ 91 „
IV.	Roboty dodatkowe	9.224 „ 72 „
V.	Wykupno gruntów	790 „ 06 „
VI.	Konserwacya	20.822 „ 49 „
VII.	Zarząd	10.410 „ 88 „
VIII.	Nieprzewidziane	159 „ 58 „
	Razem	71.027 K 75 gr.

Powyższym kosztem przeprowadzono regulacyę potoku Jasienicy na długości 700 m.: regulacyę potoku Niedzielnej na długości 550 m. z ubez-

pieczeniem dna za pomocą progów poprzecznych oraz dwie zapory kamienne na tymże potoku; oskałowano brzegi korekcyi potoku Topolniczanki na długości 2.640 m,; uzupełniono kultury leśne w zrębach gminy Gwoździca, zalesiono szutrowiska wzdłuż korekcyi potoku Topolnicy, Jasienicy, Leniny potoku w Łużku górnym i Suszycy rykowej, oraz w debrach Starego Sambora, w końcu wykonano roboty konserwacyjne na potokach Jasienicy, Topolnicy, Leninki, Suszycy rykowej, Żdżanny, Dniestru we Wołczem, Rypiany, Niedzielnej i debr w Starym Samborze.

Budową kierował c. k. komisarz inspekcyi leśnej Karol Duszanek.

27. Zabudowanie potoku »Krzemionki«.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego wynoszą koszta robót wykonanych w roku 1909, jak następuje:

I. Roboty ziemne	8.524	K 08	gr.
II. Roboty regulacyjne	22.968	„ 42	„
III. Budowa objektów	9.073	„ 35	„
IV. Roboty dodatkowe	10.698	„ 92	„
V. Wykupno gruntów	198	„ 14	„
VI. Konserwacya	405	„ 90	„
VII. Zarząd	7.718	„ 71	„
VIII. Nieprzewidziane	1.014	„ 85	„
Razem	60.602	K 37	gr.

Wykazanym wyżej kosztem uregulowano potok Krzemionkę z dopływami na długości 3.125 mb.,

ubezpieczono dno koryta 17 progami betonowymi o kubaturze 80·5 m³,

założono 166 sztuk progów drewnianych na podkładzie faszynowym, długości 961 m. zrobiono 2.477·5 m. zamulników, 23 kładek przez potok, 3 zapory betonowe o kubaturze 282·8 m³., 1 most drewiany na bocznym potoku, oskarpowano 6·700 m² stoków, wygrodzono 5.715 m. płotków na stokach, a wreszcie wykonano cały szereg drobniejszych robót uzupełniających.

Budową kierował c. k. komisarz inspekcyi leśnej Włodzimierz Szmatera.

28. Zabudowanie debr w Zniesieniu.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego wynoszą koszta robót wykonanych w roku 1909, jak następuje:

I. Roboty ziemne	—	K —	gr.
II. Roboty regulacyjne	—	„ —	„
III. Budowa objektów	4.637	„ 26	„
IV. Roboty dodatkowe	—	„ —	„
V. Wykupno gruntów	—	„ —	„
VI. Konserwacya	2.332	„ 04	„
VII. Zarząd	955	„ 78	„
VIII. Nieprzewidziane	126	„ —	„
Razem	8.051	K 08	gr.

Wykazanym wyżej kosztem wykonano:

Mury ochronne wzdłuż drogi w debrach II B i C na długości 80 m. o kubaturze 171 m³, brukowanie drogi w debrze II. C na przesteni 87m² a wreszcie uzupełniono kultury w debrach II. i III.

Budową kierował c. k. komisarz inspekcyi leśnej Włodzimierz Szmatera.

c) Przedsiębiorstwa krajowe prowadzone przez c. k. Namiestnictwo.

29. Regulacya Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

a) **rok 1907.**

Według sprawozdania c. k. kierownictwa budowy udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 9. września 1909 l. VIIIb $\frac{287/1}{64}$ prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie w roku **1907** w przestrzeni Krupsko, Zaleśce pod Poddniestrzanami, pod Dymidowem. Holeszowem i pod Żurawnem przyczem wykonano:

1) Tam równoległych z faszyn lub z kamienia	2.819·5	mb.
2) „ prostopadłych „ „	1.327·2	„
3) Opasek skrzydłowych „ „	357	„
4) Uzupełniono tamy kamienne na długości	2.794	„

5) Zbudowano 2 nowe mosty prowizoryczne w miejsce zerwanych przez lody a to pod Podhorcami i Bukawiną. Nadto urządzono prom linowy pod Brzozdowcami i most pontonowy pod Poddniestrzanami a wreszcie zbudowano tamę przejazdową w starem korycie pod Poddniestrzanami.

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. Kierownictwo na 179.450 K. 08 gr. z czego przypada:

I.	na Zarząd	5.214	K 32	gr.
II.	„ koszta pomiarów	545	„ 85	„
III.	„ utrzymanie łęgowych	1.944	„ 00	„
IV.	„ „ i koszta ruchu pogłębiarki parowej	19.386	„ 99	„
V.	„ utrzymanie parostatku Łomnica i parku wodnego	9.077	„ 45	„
VI.	„ utrzymanie elewatora	2.104	„ 20	„
VII.	„ roboty ziemne	719	„ 07	„
VIII.	„ „ faszynowe	30.299	„ 51	„
IX.	„ „ kamienne	94.505	„ 76	„
X.	„ plantacye wikliny	392	„ 36	„
XI.	„ budowę mostów prowizorycznych i utrzymanie komunikacyi	11.538	„ 12	„
XII.	„ „ baraków i czynsze za place	2,463	„ 68	„
XIII.	„ kasę chorych	1.258	„ 72	„

Porównania kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym c. k. Kierownictwo budowy nie podało.

b) rok 1908.

Według sprawozdania c. k. Kierownictwa udzielonego Wydziałowi krajowemu powołaną odezwę c. k. Namiestnictwa prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie w roku **1908** w przestrzeniach: Krupsko-Wołcniów, Wołcniów-Zaleśce, Zaleśce-Borodczyce, Borodczyce-Dymidów, Dymidów-Bukawina, Bukawina-Holeszów i pod Żurawnem przyczem wykonano:

1) tam faszynowych . . . 3.478 mb.
2) obitek brzegów . . . . 30 „
3) tam kamiennych . . . . 4.051 mb. o łącznej objętości 14.142 m³.

Nadto wymieniono jarzmo mostu prowizorycznego pod Podhorcami i zbudowano lodowce dla tego mostu jak i dla mostu pod Bukawiną a wreszcie zbudowano 3 przejazdy przez stare koryta, a to pod Demenką poddniestrzańską, pod Podhorcami i pod Brzozdowcami.

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. Kierownictwo na 191.891 K 36 gr. z czego przypada:

I.	na budowle kamienne . .	55.219 K	43 gr.
II.	„ „ faszynowe . .	67.997 „	87 „
III.	„ czyszczenie koryta . .	1.049 „	72 „
IV.	„ koszta utrzymania i ruchu pogłębiarki . . .	20.377 „	02 „
V.	„ mosty prowizoryczne . .	13.848 „	56 „
VI.	„ plantacye wikliny . .	148 „	76 „
VII.	„ konserwacyę . . .	3.082 „	03 „
VIII.	„ Zarząd	22.151 „	59 „
IX.	„ zużycie narzędzi . .	8.016 „	38 „

Sprawozdanie c. k. Kierownictwa nie zawiera porównania rzeczywistych kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym.

c) rok 1909.

Według zamknięcia rachunków funduszu regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem za r. **1909** udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 12 lipca 1910 L. VIII. b. $\frac{1428}{66}$ wynoszą koszta budowy za r. 1909 129.843 K. 37 gr., z czego przypada na:

1.	Koszta zarządu	17·742 K 05 gr.
2.	Koszta pomiarów	162 „ 30 „
3.	Utrzymanie straży	3.330 „ — „
4.	Utrzymanie bagra	23.818 „ 08 „
5.	Koszta budowy	75.851 „ 42 „
6.	Koszta obsadzenia odsypisk . . .	231 „ 12 „
7.	Różne inne	8.708 „ 40 „
	Razem	129.843 K 37 gr.

Sprawozdania c. k. kierownictwa budowy tego przedsiębiorstwa za r. 1909 c. k. Namiestnictwo nie nadesłało Wydziałowi krajowemu.

30 Regulacya Soły.

a) rok 1908.

Wedle sprawozdania c. k. Kierownictwa budowy udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwę c. k Namiestnictwa z dnia 9. września 1909 l. VIII. b. $\frac{287}{64}$, prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie w **r. 1908** we własnym zarządzie równocześnie w siedmiu przestrzeniach rzeki, a mianowicie: I. Milówka-Cisiec, II. Cisiec-Cięcina-Radziechowa, III. Bruśnik, IV. Żywiec-Tresna, V. Kobiernice, VI. Łęki-Rajsko-Oświęcim, i VII. Oświęcim, przyczem wykonano następujące roboty:

1. Szereg przekopów i wrzynek o łącznej bryłowatości 59.246·84 m³;

2. 9.351 m. b. tam równoległych, 2.116 m. b. tam prostopadłych, 3.053 m. b. płotków 3-rzędnych, 2.723 m. b. płotków jednorzędnych i 915 m. b. tam skrzydłowych przyczem wyrobiono 52.684 m³ faszynady i 17.010 m³ kamienia;

3. zasadzono 16·3 ha odsypisk sadzonkami wikliny;

4. zbudowano magazyn do przechowania narzędzi.

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. Kierownictwo budowy na 343.164 K. 78 gr. z czego przypada:

I.	na zarząd	16.599 K. 34 gr.
II.	„ pomiary	337 „ 10 „
III.	„ roboty regulacyjne . .	314.622 „ 83 „
IV.	„ na sadzonki	4.348 „ 80 „
V.	„ ubezpieczenie robotników .	1.690 „ 26 „
VI.	„ płace pomocników techniczn.	5.566 „ 45 „

Porównania kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym c. k. Kierownictwo budowy nie podało.

b) r. 1909.

Według sprawozdania c. k. Kierownictwa budowy, udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 13. czerwca 1910 L. VIII. b. $\frac{1504}{64}$ prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie w **r. 1909** na 9 przestrzeniach Soły równocześnie:

I. Milówka-Cisiec, II. Cisiec-Cięcina-Radziechowa, III. Bruśnik, IV. Żywiec-Tresna, V. Kobiernice, VI. Hesznarowice, VII. Bielany, VIII. Łęki-Oświęcim-Ujście.

Na tych przestrzeniach wykonano następujące roboty wyłącznie we własnym zarządzie:

1.	Szereg przekopów i wrzynek o łącznej bryłowatości	65.075·98 m
2.	13.055·5 m. b. tam faszynowych równoległych i 3.980 m. b. poprzeczek faszynowych o łącznej bryłowatości	50.834·10 „
3.	koronek faszynowych	2.181·25 m²
4.	obitek „	4.485·50 „
5.	szkarpowania brzegów	2.532·00 „
6.	skrzydełek	1.340.80 „
7.	narzutów kamiennych surowych	8.881·67 „
8.	narzutów kamiennych z obrukowaniem	6.473·28 „
9.	płyt betonowych	41·00 „
10.	płotków 3-rzędowych na wyściółce faszynowej. obrukowanych kamieniem	2.200·90 „
11.	płotków 2-rzędowych	375·00 „
12.	płotków 1-rzędowych	1.854·70 „
13.	obsadzono wikliną	4.363·32 ha.

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. Kierownictwo w kwocie 358.743 K. 01 gr., z czego przypada:

1.	na pomiary i zdjęcia	393 K 65 gr.
2.	na roboty regulacyjne	315.904 „ 74 „
3.	na obsadzenie żwirowisk	8.927 „ 03 „
4.	na ubezpieczenie robotników	1.932 „ 38 „
5.	na koszta nadzoru technicznego	3.441 „ 08 „
6.	na wartość materyału z kęp własnych	6.380 „ 13 „
7.	na koszta zarządu	21.764 „ — „
	Razem	358.743 K 01 gr.

Szczegółowego porównania kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym c. k. Kierownictwo budowy nie podało.

Zamknięcie rachunków za rok 1909, udzielone odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 20. lipca 1910 L. VIII. b. 1424/64 wykazuje wydatki w kwocie 429.060 K 68 gr. z czego przypada:

1.	na koszta zarządu	29.462 K 57 gr.
2.	„ „ pomiarów	1.301 „ 24 „
3.	„ „ utrzymania straży rzecznej	2.210 „ — „
4.	„ „ budowy	390.559 „ 54 „
5.	„ „ obsadzania odsypisk	2.900 „ 80 „
6.	„ różne wydatki	2.626 „ 54 „
	Razem	429.060 K 68 gr.

Zamknięcie rachunków nie zgadza się z zestawienia wydatków sporządzonem przez c. k; Kierownictwo budowy z powodu, że zestawienie to zawiera także wydatki uskutecznione w roku 1909, których zwrot asygnowało Namiestnictwo nie w tym samym roku, zamknięcie zaś rachunkowe zestawione jest według asygnat w tym samym roku wypłaconych.

31. Regulacya Łomnicy.

a) rok 1908.

Według sprawozdania c. k. Kierownictwa budowy, udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 9. września 1909

l. VIII. b. 278/1/74 prowadzono przy tem przedsiębiorstwie w **roku 1908** roboty na Łownicy pod Równią, Dołhem-Wistową, Wistową-Babinem i pod Medynią-Błudnikami, tudzież lokalne ubezpieczenia na Czeczwie pod Strutynem i Tużyłowem oraz na Dubie pod Różniatowem przyczem wykonano ogółem:

I.	Tam faszynowych równoległych . .	3.709 mb.
II.	Podwyższenia tam faszynowych równoległych	2.765 „
III.	Walców zatapianych	2.754 „
IV.	Tam prostopadłych	1.284 „
V.	Zamknięć	579 „
VI.	Tam kamiennych równoległych . .	319 „
VII.	Inkrustacyi tam faszynowych . .	1.194 „
VIII.	Ustawiono deponie kamienia na długości	127 „
IX.	Wykonano przekopów 1.204 mb. o łącznej objętości wykopu . .	12.895 m³
X.	Odczyszono koryto z naniesionych przy wezbraniach żwirów o łącznej objętości	53.175 „
XI.	Zasadzono 25 ha 40 a odsypisk sadzonkami wikliny.	
XII.	Przeprowadzono drobne roboty adaptacyjne w budynku administracyjnym w Kałuszu.	

Koszta powyższych robót wykazuje c. k. Kierownictwo budowy na 243.930 K 83 gr.

z czego przypada;

I.	na Zarząd	22.763 K	31 gr.
II.	„ koszta budowy . . .	120.080 „	82 „
III.	„ konserwacya . . .	57.965 „	06 „
IV.	„ czyszczenie łożyska . .	28.668 „	69 „
V.	„ utrzymanie łęgowych i nadzór rzek	3.186 „	80 „
VI.	„ zasadzenie odsypisk . .	9.581 „	06 „
VII.	„ adaptacyę budynku administracyjnego	1.685 „	09 „

Sprawozdanie c. k. Kierownictwa nie zawiera porównania wszystkich pozycyi wydatków z preliminarzem kosztorysowym, wobec czego ścisłe porównanie nie da się przeprowadzić, jednak z dat preliminarza odnoszących się do właściwej budowy, wynika, że wartość wykonanych robót większą jest o 46.150 K 50 gr. od rzeczywistych kosztów budowy.

b) **rok 1909.**

Wedle sprawozdania c. k. Kierownictwa budowy, udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwę c. k. Namiestnictwa z 26. lipca 1910 roku l. VIII. b. 1711/65 prowadzono przy tem przedsiębiorstwie w **w roku 1909** dalsze systematyczne roboty regulacyjne na Łomnicy pod Równią i w przestrzeniach Równia-Dołhe, Wistowa-Babin, oraz na Czeczwie pod Tużyłowem i Pójłem. Obok tego prowadzono rozległe roboty uzupełniające i konserwa-

cyjne na Łomnicy w przestrzeniach Dołhe-Wistowa, Babin-Medynia, Medynia-Błudniki i Błudniki-Pukasowce, tudzież na Czeczwie pod Strutynem i na Dubie pod Rożniatowem, przy czem wykonano następujące roboty:

1)	faszynowych opasek i tam równoległych	8.279 mb.
2)	tam prostopadłych i zamknięć	2.255 „
3)	opasek skrzydłowych	342 „
4)	uzupełniono i zakoronowano tam faszynowych	1.723 „
5)	kamiennych opasek i tam równoległych	309 „
6)	inkrustacyi tam faszynowych	461 „
7)	ustawiono deponii kamienia na długość	10 „
8)	wykonano szereg wrzynek i przekopów o łącznej bryłowatości wykopu	24.911 m³
9)	przeprowadzono konserwacyę tam faszynowych i kamiennych uszkodzonych powodziami w roku 1908 na długości	4.450 mb.
10)	Odbudowano walców i tam faszynowych	4.179 „
12)	Odbudowano poprzeczek i opasek szkrzydłowych	109 „
12)	Odczyszczono koryto z naniesionych żwirów i wykonano szereg wrzynek pod odbudowane tamy o łącznej objętości wykopu	30.251 m³
13)	Zasadzono 42 ha 53 a odsypisk sadzonkami wiklinowemi,	
14)	Rozpoczęto roboty wstępne dla eksploatacyi kamienia w Wygodzie.	
15)	Ubezpieczono filary mostu kolejowego w Wistowej, którą to robotę na rachunek funduszu regulacyjnego wykonała c. k. Dyrekcya kolei państwowych w Stanisławowie kosztem 6.484 K.	

Koszta powyższych robót podaje c. k. Kiewnictwo budowy w kwocie 313.050 K 85 gr. z czego przypada:

I.	na Zarząd	18.566 K	37 gr.
II.	„ koszta budowy	145.220 „	60 „
III.	„ konserwacyę i czyszczenie	119.667 „	68 „
IV.	„ zasadzenie odsypisk	12.587 „	10 „
V.	„ utrzymanie budynku administracyjnego w Kałuszu	2.056 „	34 „
VI.	„ roboty w kamieniołomie w Wygodzie	4.369 „	36 „
VII.	„ ubezpieczenie filarów w Wistowej	6.484 „	00 „
VIII.	„ wyciąganie pni z koryta	1.219 „	40 „
IX.	„ utrzymanie straży rzecznej	2.880 „	00 „

Porównania rzeczywistych kosztów z preliminarzem kosztorysowym nie podaje c. k. Kierownictwo przy wszystkich kategoryach robót tylko

przy robotach regulacyjnych i konserwacyjnych, których wartość wyższą jest o 16% od kosztów wykonania.

B) Wykaz

czynności krajowego biura melioracyjnego

za czas od 1. lipca 1908 do 30. czerwca 1909.

W roku 1909 zajętych było w krajowem biurze melioracyjnem 82 urzędników technicznych, a mianowicie:

a) sześciu inżynierów (dyrektor, jego zastępac i 4 starszych inżynierów) prowadzeniem referatu, badaniem i sprawdzaniem projeków, inspekcyami i kolaudacyami robót;

b) siedmiu inżynierów zdjęciami i projektowaniem regulacyi rzek kanałowych (zbiorników w dorzeczu Soły i Skawy, regulacyi Strwiąża powyżej Biskowic i kanalizacyi Lwowa);

c) czterech inżynierów projektowaniem publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych;

d) trzech inżynierów kierownictwem budowy przy uzupełnieniu regulacyi rzek kanałowych;

e) 34 inżynierów kierownictwem budowy przy publicznych przedsiębiorstwach meloracyjnych;

f) 23 inżynierów projektowaniem i wykonaniem melioracyj prywatnych (z tych jeden projektowaniem i wykonaniem kultur torfowych, jeden zaś projektowaniem stawów rybnych);

g) 3 inżynierów projektowaniem i wykonaniem wodociągów i kanalizacyi;

h) 2 inżynierów konserwacyą publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Szczegółowy wykaz czynności wyłożony będzie do przeglądu w kancelaryi sejmowej, poniżej zaś przedstawia się sumaryusz tego wykazu:

I. Zdjęcia.

L. p.		Ilość projektów	Regulacya wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
			Długość	Obszar			
			km	ha	hektarów		
1	Biuro centralne	123	270,7	864	4668,9	5835,4	213
2	Ekspozytura w Krakowie . .	11	2,0	—	36,0	976,0	22
3	„ Tarnowie . .	7	1,9	—	—	671,0	—
4	„ Rzeszowie . .	9	—	—	—	298,8	—
5	„ Jarosławiu . .	11	8,8	—	174,4	217,0	—
6	„ Stanisławowie .	4	—	—	—	228,6	—
	Ogółem . . .	165	283,4	864	4879,3	7926,8	235

Z wykazanych pod 1) 123 projektów przypada 5 na roboty publiczne.

II. Projekty.

L. p.		Ilość projektów	Regulacya wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
			Długość	Obszar			
			km	ha	hektarów		
1	Biuro centralne	97	719,4	15887,0	4278,8	4000,9	810,0
2	Ekspozytura w Krakowie . .	19	8,5	146,0	436,7	834,4	19,0
3	„ Tarnowie . .	14	4,3	—	66,5	272,4	—
4	„ Rzeszowie . .	10	2,4	—	24,0	348,0	—
5	„ Jarosławiu . .	17	—	11,2	698,0	616,2	—
6	„ Stanisławowie . .	5	9,7	—	—	220,9	—
	Ogółem . . .	162	744,3	16044,2	5504,0	6292,8	829

Suma kosztorysowa opracowanych 162 projektów wynosi **30,853.146 K,** z czego przypada na publiczne przedsiębiorstwa:

a) regulacyę Jasiółki 47·856 km.	3,100.000 K
b) „ Ropy i Łękówki 70,565 . . .	4,030.000 „
c) obwałowanie lewego brzegu Wisły od Przemszy do Bielan 21·04 km. (7·344 ha) . . .	9,000.000 „
d) obwałowanie prawego brzegu Wisły od Przemszy do Bodzowa 252,518 km. (8,518 ha) .	11.200.000 „
e) regulacyę Bystrzycy pod Stupnicą 2,2 km. .	43.000 „
	27,373 000 K

III. Roboty wykonane.

(Melioracye prywatne)

L. p.		Ilość przedsiębiorstw	Regulacya wód		Osuszanie rowami	Drenowanie	Nadwyżka
			Długość	Obszar			
			km.	ha	ha		
1	Biuro centrale	89	59,9	57,0	238,5	1145,9	30,8
2	Ekspozytura w Krakowie . .	26	14,6	—	—	475,9	—
3	„ Rzeszowie . .	24	6,7	—	3,0	417,0	—
4	„ Jarosławiu . .	20	45,9	—	109,0	304,6	—
5	„ Tarnowie . .	6	0,3	—	—	149,7	—
6	„ Stanisławowie. .	13	6,1	—	—	389,2	—
	Ogółem . . .	178	132,6	57	350,5	2882,3	30,8

Nadto wykonał Bank melioracyjny na podstawie projektów krajowego biura melioracyjnego drenowanie **465,6 ha w 17 miejscowościach.**

Oprócz tego prowadziło krajowe biuro melioracyjne budowę i konserwacyę przy **25 ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych.**

Z wykazanych pod III. melioracyj prywatnych **subwencyonowano** ze skarbu kraju i państwa **474km- rowów** osuszających i **drenowanie 664, 8 ha gruntów w 56 gminach.**

Doświadczenia z kulturą torfowisk.

W roku 1908 i 1909 prowadzono doświadczenia z uprawą torfowisk w następujących miejscowościach: 1 w Dąbrowie, 2 Rzemieniu, 3 w Moszczanach, 4 w Chyszewicach, 5 w Sielcu, 6 w Kuliczkowie, 7 w Połonicznej, 8 w Dmytrowie.

1. Pole torfowe w Dąbrowie.

(Powiat Bochnia.)

Jeszcze w 1902 roku zwrócił się bocheński Wydział powiatowy do Wydziału krajowego z prośbą o zainicyonowanie akcyi około podniesienia uprawy tamtejszych nieużytków torfowych, powiat ten bowiem posiada znaczne obszary gruntów torfowych w puszczy niepołomickiej. Niestety przy bliższych badaniach okazał się brak odpływu wody, któryby umożliwił racyonalne odwodnienie zabagnionych gruntów, a stąd i dawniejsze starania o założenie w okolicach tamtejszych wzorowej farmy doświadczalnej z uprawą torfowisk zwłaszcza na gruntach włościańskich były bezowocne.

Dopiero w 1907 roku kiedy z inicyatywy JE. p. Namiestnika zarządził Wydział krajowy poszukiwania w puszczy niepołomickiej za pokładami torfu nadającymi się do eksploatacyi na opał dla ludności wiejskiej, postanowiono założyć pole doświadczalne na torfowisku Kaspra Kościółka, zapobliegliwego i znanego rolnika w Dąbrowie ad Kłaj, który oświadczył gotowość uprawiać grunt swój podług udzielonych rad i wskazówek.

Torfowisko Kaspra Kościółka znajduje się niemal w środku rozległych bagien nad dołem pozostałym po wydobyciu torfu na opał. Uprawa miała na celu stworzenie na torfowisku dobrej łąki, a ponieważ torfowisko jest zbyt oddalone od wsi, otoczone lasami, trudno dostępne i trudne do pilnowania, przeto zgodnie z życzeniem właściciela odstąpiono od uprawy torfowiska przedplonami, mianowicie roślinami okopowemi, jak to było pierwotnie w programie doświadczeń przewidziane — i przystąpiono wprost do poprawy istniejącej darni przy pomocy odpowiedniego odwodnienia, nawożenia, bronowania i podsiewu stosownej mieszanki traw. Pomocy w tej pracy użyczył Kościółkowi właściciel Grodkowic p. Władysław Żeleński, który wypożyczył potrzecznej brony łąkowej i zajął się dostarczeniem sztucznych nawozów i jak najlepszych nasion.

Z wiosną 1908 roku na powierzchni stacyi wynoszącej 6 morgów wykopano 3 rowy osuszające, a po starannem rozplantowaniu wyrzutu ziemnego i wybronowaniu wysiano 10 q kainitu i 3 q 18% mączki Thomasa na 1 ha.

Z powodu nieco spóźnionej pory, polecono wysiać stosownie zestawioną mieszankę traw tylko na 3 morgach, pozostawiając drugą połowę łąki do dalszej poprawy na rok 1909. Skutek sztucznych nawozów był widoczny zaraz w pierwszym roku na całej łące, szczególnie potraw, który Kościółek rzadko kiedy zbierał, dał bardzo piękny zbiór siana. Przy potrawie okazała się już różnica tak w ilości jak i w jakości plonu tej części łąki, która była podsiana mieszanką traw. Średnio zebrano 20 q suchego siana z 1 morgi. W następnym roku kiedy ponownie wysiano przepisaną ilość kainitu i mączki Thomasa i całą łąkę podsiano mieszanką traw a po bronowaniu silnie walcowano, łąka dawniej kwaśna i licha zmieniła się do niepoznania. Zbiór w roku 1909 wydał okrągło 30 q suchego siana w dwu pokosach.

Wyniki te zachęciły najbliższych sąsiadów do naśladowania, a ponieważ przyznana subwencya na pole Kaspra Kościółka nie zostanie w zupełności zużytą, przeto pozostałą resztę przeznaczy się na poparcie usiłowań innych włościan przy uprawie torfowisk należących do gmin Dąbrowy i Kłaja.

2. *Pole doświadczalne w Rzemieniu.*

(Powiat Mielec.)

Po przedwstępnych robotach polegających na wycięciu zarośli, wykorczowaniu pni i wyrównaniu dołów, wykonano na obszarze stacyi sieć rowów osuszających, poczem na zimę przeorano całe pole i wysiano sztuczne nawozy w ilości 12 q kainitu i 4 q mączki Thomasa na 1 ha. Mieszanka na zieloną paszę dała w roku 1908 zbiór bardzo obfity, bo około 100 q wysuszonej masy z 1 ha.

Natomiast kartofle nie szczególnie się udały, ponieważ zebrano zaledwie 80 q z 1 ha. W drugim roku 1909 obsiano wszystkie pola owsem przy tej samej dawce sztucznych nawozów, jak w roku 1908, a rezultat był świetny, ponieważ z 1 ha umłócono 16 q znakomitego ziarna. Niestety na stacyi tej nie udało się przeprowadzić skombinowanych doświadczeń z działaniem sztucznych nawozów, tak pod względem ilości jak i jakości, niemniej i innych doświadczeń z uprawą gruntu i z różnymi gatunkami zbóż i okopowych, ponieważ program taki wymaga więcej pracy i poświęcenia się ze strony miejscowych organów administracyjnych, czego w danych warunkach nie można było żądać.

W roku bieżącym część pola miała być obsianą mieszanką traw na trwałe pastwisko, część zaś ma pozostać jeszcze pod pługiem celem przeprowadzenia dokładniejszej uprawy mechanicznej.

Właściciel obszaru dworskiego w Rzemieniu p. Gustaw Szaszkiewicz zachęcony dobrymi wynikami dwóch próbnych lat i przekonawszy się o urodzajności gruntu torfowego i rentowności uprawy, rozpoczął już melioracyę całego obszaru swoich torfowisk wynoszącego 600 morgów, z czego znaczną część zamierza przeznaczyć na trwałe pastwisko i na prowadzenie na większą skalę produkcyi nasion niektórych najszlachetniejszych gatunków traw.

Równocześnie i okoliczni włościanie jęli się do poprawy osuszonych gruntów, biorąc je pod pług na rolę lub zamieniając na sztuczne łąki, jak dotychczas z dobrym wynikiem. Wydział krajowy przychodzi włościanom jak zwykle w takich wypadkach z pomocą, udzielając im w pierwszym roku bezpłatnie sztucznych nawozów na parcele do powierzchni 1 morgi.

3. *Stacya dla próbnej uprawy nasion traw w Moszczanach.*

(Powiat Jarosław).

W roku 1908 wypłacono ostatnią z trzech rat uchwalanych przez Wysoki Sejm, jako dotacyę na produkcyę nasion traw na torfach w Moszczanach.

Jak w poprzednich sprawozdaniach podniesiono, najlepiej udała się kostrzewa trzcinowa (Festuca arundinacea), owsik złoty (Avena flavescens) i wiechlina spóźniona (Poa serotina), wszystkie gatunki bardzo wysoko cenione i poszukiwane. Rok 1908 nie był dla uprawy korzystny z powodu nadmiernych opadów atmosferycznych. Wskutek tego dawniejsze kultury w znacznej części wymokły, tak że polecono skosić je na siano. Ogółem zebrano 100 kg. nasienia kostrzewy, 70 kg. owsika i 10·5 kg. spóźnionej

wiechliny, którą zakupiła na dalsze rozmnożenie stacya botaniczna we Wiedniu.

Tak samo wskutek deszczów przepadły niemal zupełnie nowe kultury grzebienicy (Cynosurus cristatus) na powierzchni 1 ha, jak niemniej kultury rajgrasu francuskiego (Avena eletior) i kostrzewy trzcinowej, które to gatunki wysiano na polach dawnej stacyi doświadczalnej w Moszczanach.

Mimo tych niepomyślnych wyników w roku 1908. zarząd dóbr zamierza nadal prowadzić uprawę nasion traw, jako interez popłatny i bardzo na czasie.

4. Pole doświadczalne w Chyszewicach.

(Powiat Rudki).

Pod doświadczenia wzięto obszar 1.88 ha, który zapomocą rowów odwadniających został podzielony na 2 pola. Obydwa pola w roku 1908 starannie przeorano i motykami przesiekano, co pochłonęło dość pracy i kosztów, ponieważ torf przedstawiał darń bardzo zwięzłą i przerośniętą. Na zimę wysiano sztuczne nawozy w stosunku 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa.

Ponieważ z wiosną 1909 roku zauważono, że torf pod względem uprawy mechanicznej nie przedstawiał się korzystnie, przeto polecono całe pole obsiać mieszanką wyki i owsa, a tylko na małych grządkach wysadzono kartofle, kapustę i buraki i wysiano proso. Nadto brzegami dano na próbę sadzonki wikliny koszykarskiej, która dla nowo założonej szkoły koszykarskiej w Chyszewicach mogła mieć wielką wartość. Pomimo tego, że torf pod względem mechanicznej uprawy nie rokował wielkich nadziei i pomimo niekorzystnego roku zebrano z pól uprawnych 35·7 q suchej mieszanki czyli na 1 ha 82 q paszy, kartofli 39 q czyli na 1 ha 130 q, buraków pastewnych 28 q. czyli na 1 ha 340 q.

Wartość plonów pokryła w pierwszym roku koszta uprawy, robocizny i sztucznych nawozów.

Ponieważ uprawa wikliny koszykarskiej na torfie wywołała żywe zainteresowanie u miejscowej ludności, przeto polecono kulturę jej na rok 1910 znacznie rozszerzyć. Niezależnie od tej próbnej uprawy zajmowano się eksploatacyą torfu, którą spółka chyszewicka zorganizowała i prowadziła na rachunek swoich członków. Eksploatacya ta wprawdzie nie ma wielkiej przyszłości, ponieważ pokłady torfu są dość płytkie, nie mniej jednak dostarczyć może włościanom miejscowym na dłuższy czas taniego i dobrego opału.

Torf wydobywa się ręcznie i prasuje się, a raczej miesza się w tak zwanej leżącej prasie Kolberga.

5. Pole wzorowe w Sielcu.

(Powiat Sokal).

Pole wzorowe nad Błotnią w Sielcu, po 3 letniej działalności, może poszczycić się bardzo pięknymi wynikami, ponieważ wywołało ogólne zainteresowanie uprawą osuszonych bagien, które też z roku na rok zamieniają się coraz więcej na grunta orne i urodzajne łąki.

Pole to daje równocześnie świadectwo, jak akcya zakładania pól doświadczalnych nawet w tak prymitywny sposób prowadzona, może korzystnie oddziaływać na postęp rolnictwa i na podniesienie dobrobytu ludności włościańskiej.

W roku 1908 miał Stefan Kłymów na swojem dwumorgowem polu torfowem uprawione: 2 gatunki buraków pastewnych, kapustę, marchew, kartofle, owies i żyto, a nadto łąkę w dwuletniej kulturze. Wszystkie rośliny dały jak najlepsze zbiory przechodzące miarę zwykłych plonów, do jakich ludność okolic tamtejszych była przezwyczajona.

W roku 1909 powtórzono uprawę niemal tych samych roślin i mimo tego, że 24. maja kilkustopniowy mróz wyrządził na wszystkich ziemiopłodach wielkie spustoszenia, oblicza, Stefan Kłymów wartość zebranych plonów na 363 K 90 gr. Stacyę na rok bieżący pozostawiono opiece właściciela, dając tylko potrzebną ilość sztucznych nawozów. Mimo tego w czasie wiosennej lustracyi znaleziono całą stacyą jak najstaranniej uprawioną.

Z pozostałych pieniędzy niezużytych na doświadczenia postanowiono zakupić niektóre najważniejsze narzędzia rolnicze, któremi wszyscy włościanie mieli się posługiwać przy uprawie gruntów torfowych.

Narzędzia te zostały tymczasowo złożone u miejscowego gr. kat. proboszcza księdza Feliksa Rastawieckiego, jednak pożar, który zniszczył zabudowania plebańskie, zniszczył też i owe narzędzia, które przedstawiając kupę żelaziwa, stały się bezużytecznemi.

6. Pole wzorowe w Kuliczkowie.

(Powiat Sokal).

Na tem samem torfowisku co pole w Sielcu, w oddaleniu około 2 km. założono nad Błotnią drugie pole na gruncie Andrucha Waszczyszyna w Kuliczkowie.

Już w poprzedniem sprawozdaniu wspominano, że uprawa tego torfowiska przedstawiała wielkie trudności i niestety jak dotychczas okazałała ujemne rezultaty. Główną przyczyną tego jest sam pokład torfowy, który przedstawia ziemię zupełnie surową, kwasną nierozłożoną, prawdopodobnie z trującymi związkami żelaza. Przyczynia się jednak do tego obojętność właściciela, który dla uprawy tego gruntu nie okazuje żadnego zainteresowania i nie wierzy w udanie się uprawy. Zasiew wiosenny owsa zupełnie się nie udał, ponieważ ziarna po skiełkowaniu zginęły. Ażeby więc nie zmarnowały się sztuczne nawozy, zarządzono jeszcze tego samego roku wysiew wyki, prosa i hreczki.

Ale i tu efekt zbioru był tak mały, że nie, opłaciły się koszta sztucznych nawozów. Jeżeli i w roku bieżącym zawiodą próby, to opiekę i kierownictwo nad uprawą trzeba będzie powierzyć zawodowemu rolnikowi z okolicy, który da gwarancyę, że wszelkie polecenia zostaną sumiennie wykonane. Nadto ułoży się nowy program doświadczeń i przeprowadzi się analizę chemiczną torfu.

7. Pole wzorowe w Połonicznej.

(Powiat Kamionka.)

Pole wzorowe w Połonicznej zostało założone na gruncie włościańskim nad bocznym rowem potoku Pustej.

Ponieważ pokłady torfu są dość płytkie, a rowy osuszające przeszło 1·50 m głębokie, przeto osuszenie tego pola wykonano drenami. Rurki drenowe sprowadzono z Kołomyi a założeniem ssączków zajęło się kierownictwo regulacyi Pustej. Niewykonano jeszcze wylotów które projektuje się w formie ściętej rury betonowej.

Jest to u nas pierwsza próba drenowania torfów, którą jak dotychczas należy uważać za zupełnie udałą. Drenowanie torfów może mieć znaczenie przy melioracyi pastwisk i powinno być częściej stosowane. W Połonicznej pierwsza uprawa mechaniczna przedstawiała dość znaczne trudności, tak, że musiano nawet zakupić osobny pług żelazny do orki. Pług ten stał się modelem, według którego włościanie tamtejsi sporządzili sobie nowe, albo przerobili stare pługi.

Po wysianiu na wiosnę na 1 ha 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa wysadzono kartofle, które dały jednak mniej niż średnie zbiory, prawdopodobnie z tego powodu, że wysadzono nasiona bardzo gęsto, jak to jest zwyczajem w gospodarstwach włościańskich. Lepiej udał się zbiór żyta i owsa wysianych na powierzchni około 0·5 morga. Żyta jarego zebrano 7 q, a owsa 10 q z 1 morgi.

Ponieważ próby te, jak niemniej jeszcze przedtem próby użytkowania tak zwanych odkładów wzdłuż rowów osuszających udały się i wśród ludności włościańskiej tamtejszej na ogół bardzo zacofanej, wywołały żywe zainteresowanie, przeto Wydział krajowy postanowił założyć tak w Połonicznej jak i w okolicy szereg mniejszych objektów demonstracyjnych, chcąc przyspieszyć racyonalną kulturę torfowisk w perymetrze Pustej (Radostawki) wynoszących około 10.000 morgów.

W ciągu roku 1909. założono próbne pola: 1) w Hucie Połonicznej na gruncie Jacka Potopnika z Toporowa, 2) w Połonicznej na gruncie Nicefora Kruszyńskiego, 3) w Połonicznej nad rowem głównym na gruncie Pawła Semczyszyna. 4) w Połonicznej nad rowem bocznym na gruncie Kiryła Prytuły, 5) w Czanyżu na gruncie Piotra Manasterskiego i 6) w Dmytrowie nad rowem bocznym na gruncie Tymka Melnyka. Wymienione próbne pola otrzymały zapewnienie pomocy na przeciąg lat 3 po 250 koron rocznie z funduszów krajowych i państwowych, z tem zastrzeżeniem, że właściciele ponosić będą części kosztów uprawy i utrzymania pól doświadczalnych. Na polach tych właściwa robota z uprawą rozpoczęła się dopiero w roku 1910.

Do należytego jednak funkcyonowania tego rodzaju pól na gruntach włościańskich, okazuje się potrzeba zorganizowania stałej opieki i dozoru przez odpowiedni personal, którego brak dotychczas dotkliwie dawał się uczuwać.

W tym celu też postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na ustanowienie instruktorów fachowych dla kultury torfowisk po myśli rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 4. lutego 1910.

8. Pole wzorowe w Dmytrowie.

(Powiat Kamionka strumilowa).

W roku 1909 program doświadczeń na polu torfowem w Dmytrowie został wyczerpany i działalność tej stacyi zamknięta. Pola założone na gruncie torfowem Iwana Maciaka, było przez niego wzorowo prorowadzone, co tem więcej na podniesienie zasługuje, że w pierwszych początkach akcya ta spotkała się z znajwiększą niechęcią u miejscowej ludności, która w obawie o nałożenie nowych ciężarów podatkowych starała się wszelkiemi sposobami odwieść Maciaka od odstąpienia gruntu na próbną uprawę. Mimo wielu przeszkód Iwan Maciak oddał się z całym zapałem pracy nad uprawą swego nieużytku i wykonywał przez cały czas sumiennie wszystkie wskazówki i polecenia. To też na polu tem zbierano bardzo piękne plony.

W drugim roku po zasiewie mieszanki traw na łąkę stałą, koszono trzykrotnie i zebrano 72 q suchego siana z 1 ha. Z uprawą kartofli w ciągu

dwu ostatnich lat wykonano kilka doświadczeń. Sprowadzano wprost od Dołkowskiego oryginalne kartofle jak: Perkun, Bohu, Piast, Imperatory i Hetman.

Najlepiej udawały się Perkuny i Imperatory i te gatunki Maciak rozplenił i rozpowszechnił wśród swoich sąsiadów. Kartofle te uprawia już wielu włościan także na gruntach mineralnych. Podobne doświadczenia wykonano z różnemi gatunkami owsa, mianowicie z owsem „Ligowo", i oryginalnym szwedzkim i oba gatunki zakupiono w Banku rolniczym. Owies Ligowo, który dawał najobfitsze plony i dorodne ziarno, znalazł chętnych nabywców i znacznie się w Dmytowie rozpowszechnił. Oprócz tych roślin próbowano uprawiać na torfach wiele gatunków jarzyn, jak kapustę włoską, ogórki, dynie, mak, proso, fasolę i groch. Wszystkie te gatunki, które jak wiadomo wymagają wiele pielęgnacyi i bardzo starannej uprawy, udawały się mniej lub więcej dobrze, wywołując u niewiernych ogólną ciekawość i chęć naśladowania na swoich gruntach. Od czasu założenia tej stacyi kultura torfów na tamtejszych bagnach porobiła stosunkowo znaczne postępy, a ludność, która początkowo nie chciała osuszenia swoich bagien, dzisiaj ubiega się o dodatkowe rowy. Wielu też włościan korzysta z subwencyi, jakiej Wydział krajowy rok rocznie udziela w formie sztucznych nawozów na uprawę gruntów torfowych.

Z dotacyi, jaką Wysoki Sejm uchwalił na popieranie kultur torfowych w perymetrze bagien Rzemieńskich, Stojanowskich, Oleskich, nad Pustą i nad Błotnią, udzielano uboższym włościanom zapomóg na zakupno sztucznych nawozów i nasion traw. Przytem przestrzegano zasady, żeby połowę kosztów zakupna pokrywali petenci,a tylko w wyjątkowych wypadkach dawano zupełnie bezpłatnie sztuczne nawozy na uprawę mniejszych powierzchni odwodnianych gruntów torfowych. Nieznaczne te wydatki zachęcały wielu włościan do racyonalnej uprawy, o czem już powyżej wspomniano i przyczyniły się do większego postępu w uprawie naszych nieużytków. Z tego to powodu przychodzi Wydział krajowy z wnioskiem na uchwalenie wyższej dotacyi na rok 1911 (Rubr. IX. poz. 17).

Nadto zamierza Wydział krajowy założyć nowe pola doświadczalne w Woli chorzelowskiej (powiat Mielec), w Jaryczowie (powiat Lwów), w Tetewczycach (powiat Kamionka strumiłowa) i w Hrebennem (powiat Rawa ruska).

Sprawozdanie z czynności c. k. galic. oddziału hydrograficznego za r. 1908 i 1909.

Sprawozdań z czynności c. k. galic. oddziału hydrograficznego za lata 1908 i 1909 nieotrzymał dotychczas Wydział krajowy, mimo że się o to odnosił do c. k. Namiestnictwa odezwami z dnia 28. grudnia 1909. l. 145.699, z dnia 31. maja 1910. l. 52.626, z dnia 11. lipca 1910 l. 80.076, z dnia 3. sierpnia 1910 l. 91.887 i z dnia 22. sierpnia 1910 l. 99.279.

III.

A) Nowe przedsiębiorstwa melioracyjne.

W roku bieżącym nie przygotowało biuro melioracyjne żadnego projektu większych robót melioracyjnych, gdyż w roku 1909 było zajęte wykończeniem projektów obwałowania Wisły od Przemszy do Krakowa i podwyższenia wałów Łęgu, a zdjęcia Łososiny rozpoczęte w roku 1909 zostały dopiero w roku bieżącym ukończone. Nadto po roku klęski (1908) wpłynął w roku 1909 taki nadmiar zgłoszeń o projekty osuszeń i drenowań, że Wydział krajowy zniewolony był przeznaczyć do zdjęć i projektów melioracyj

prywatnych, tudzież do robót zapomogowych 23 inżynierów, podczas gdy w roku poprzednim przy tej kategoryi robót zajętych było 17 techników.

Projekty ustaw, jakie Wydział krajowy w roku bieżącym Wysoki Sejmowi przekłada, opierają się na operatach sekcyi Samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego, a jeden tylko na projekcie biura melioracyjnego i dotyczą 5 przedsiębiorstw we wschodniej, a jednego w zachodniej części kraju.

1. Zabudowania potoków Nawieśnica, Ponikiewka, Czerna, Bystra i Jaszczurówka w powiecie Wadowickim.

Na prośbę gmin i obszarów dworskich Jaroszowice, Gorzeń dolny, Świnna Poręba i Mucharz wniesioną w roku 1908, a popartą przez Wydział pawiatowy wadowicki i przez Wydział krajowy, zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa opracowanie generalnego projektu wymienionych lewych dopływów Skawy, który obejmuje:

1)	zabudowanie potoku Nawieśnicy	kosztem . . .	20.460 K
2)	„ „ Ponikiewki	„ . . .	126.303 „
3)	„ „ Czerny	„ . .	10.920 „
4)	„ „ Bystry	„ . . .	40.400 „
5)	„ „ Jaszczurówki z dopływem Jamnik	„ . . .	58.312 „
	razem kosztem		256.395 K
	Do tego 20% na koszta zarządu i nieprzewidziane		51.285 K
	5% na konserawacyę		12.823 „
	zwrot wydatków funduszu melioracyjnego		5.100 „
	koszta sporządzenia projektu . . .		5.000 „
	Ogółem		330.600 K

W zabudowaniach tych interesowane są gminy i obszary dworskie: Gorzeń górny, Ponikiew, Świnna Poręba i Mucharz, dalej fundusz regulacyi Skawy, droga krajowa Zator-Sucha i kolej lokalna Trzebinia-Skawce.

Reskryptem z dnia 19. lutego 1910 l. 45.504 ex 1909 intymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 5. marca 1910 l. VII. a. 89/3 oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem robót publicznych, że przeciw projektowi ze stanowiska technicznego nie podnosi żadnego zarzutu, z uwagi jednak, że zabudowanie wymienionych potoków leży także w interesie regulacyi Skawy prowadzonej kosztem funduszu regulacyi rzek kanałowych, zarządało, aby tę sprawę przedstawiono krajowej komisyi dla regulacyi rzek.

Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 14. kwietnia 1910 l. VIII. a 89/5 uchwaliła komisya regulacyjna na VIII. posiedzeniu z dnia 16. marca 1910, że uznaje potrzebę zabudowania tych potoków, ze względu jednak że zabudowania te nie są objęte kosztorysem z roku 1906. który służył za podstawę wydania noweli z 9. maja 1907 Dz. u. kraj. Nr. 54. tudzież ze względu na szczupłe fundusze komisya nie może przyjąć tych robót na rachunek funduszu uzupełnienia regulacyi rzek kanałowych.

Wobec tej uchwały komisyi regulacyjnej postanowił Wydział krajowy przedrowadzić te zabudowania na podstawie ustawy z dnia 4. stycznia 1909

Dz. p. p. Nr. 4 przy 70% udziale państwowego funduszu melioracyjnego i 30% udziale funduszu krajowego w kosztach i przedkłada Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót.

Datek 70% wynosić będzie 231.420 K datek zaś 30% kraju 99.180 K.

Roboty proponuje Wydział krajowy przeprowadzić w ciągu lat sześciu począwszy od roku 1911, wobec czego roczna rata datku kraju wyniesie po 16.530 K, roczna zaś rata datku państwa po 38.570 K.

Pierwszą ratę 30% zasiłku krajowego wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na rok 1911, projekt zaś ustawy przesłał c. k. Namiestnictwu odezwę z dnia 7. czerwca 1910 l. 64.610.

2. Zabudowanie potoku Drohobyczki.

Na prośbę przemyskiego zarządu powiatowego Kółek rolniczych przedłożoną odezwą Wydziału krajowego z dnia 4. października 1906 l. 97.282 poleciło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 22. października 1906 l. 32.708 sekcyi Samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego zbadać na miejscu potok Drobobyczkę (lewy dopływ Sanu w powiecie przemyskim) i opracować projekt generalny.

Ponieważ potok Drohobyczka zasypuje żwirem najżyźniejsze grunta i ogrody w gminach Drohobyczka i Przedmieścia dubieckie, a nadto zagraża domom i niszczy drogę powiatową, postanowił Wydział krajowy uchwałą z 11. lutego 1908 przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 50% zasiłku z funduszu krajowego i przesłał projekt generalny Wydziałowi powiatowemu w Przemyślu z wezwaniem do przedłożenia uchwał Rad gminnych w sprawie konserwacyi.

Wedle szczegółowego projektu nadesłanego przy reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 28. kwietnia 1910 l. 14.281 wynoszą koszta zabudowania potoku Drohobyczki 133.000 K, z czego przypadałoby po 66.250 K na fundusz krajowy i państwowy fundusz melioracyjny.

Gdy interesowane gminy zobowiązały się uchwałami zatwierdzonemi przez reprezentacyę powiatową w Przemyślu utrzymywać własnym kosztem wykonane roboty, postanowił Wydział krajowy ze względu na nagłość robót przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej przeprowadzenie zabudowania przy 50% udziale kraju i państwa i przesłał ten projekt ustawy c. k. Namiestnictwu przy odezwie z dnia 26. lipca 1910 l. 69.385.

Roboty mają być wykonane w 2 latach, tak iż roczna rata kraju i państwa wyniesie po 35.250 K.

Pierwszą ratę 50% zasiłku krajowego wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na rok 1911.

3. Zabudowanie potoku Dylągówki.

Na prośbę przemyskiego zarządu powiatowego Towarzystwa Kółek rolniczych przedłożoną c. k. Namiestnictwu odezwą Wydziału krajowego z dnia 4. października 1906 l. 97.160 zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa opracowanie generalnego projektu zabudowania potoku Dylągówki, prawego

dopływu Sanu w gminach Dylągowa i Sielnica, którego koszta obliczono pierwotnie na 83.000 K.

Ponieważ zabudowanie tego potoku leży nie tylko w interesie ochrony gruntów i środków komunikacyjnych, lecz także regulacyi Sanu, postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 21. stycznia 1908 przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 50% zasiłku krajowego, a gdy interesowane gminy uchwałami zatwierdzonemi przez Reprezentacyę powiatową w Przemyślu zobowiązały się konserwować wykonane roboty, odniósł się odezwą z dnia 11. listopada 1908 l. 110.951 za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do c. k. Ministerstwa rolnictwa o zarządzenie opracowania szczegółowego projektu.

Wedle szczegółowego projektu nadesłanego przy reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 14. czerwca 1910 l. 21.645 wynosić mają koszta budowy 78.500 K, z czego przypadałoby po 50% to jest po 39.250 K na kraj i państwo.

Ze względu na potrzebę rychłego wykonania robót postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej przeprowadzenie tego zabudowania i wstawić pierwszą z 2 rat zasiłku krajowego w kwocie 19.625 K do preliminarza krajowego na rok 1911.

Projekt ustawy przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu przy odezwie z dnia 22. lipca 1910 l. 81.786.

4. Zabudowanie potoku Niedzielnianki.

Dolny bieg potoku Niedzielnianki w dorzeczu Dniestru (pow. Stary Sambor) zabudowany został w latach 1899 i 1900 z funduszu utworzonego ustawą z 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 36 o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Dniestru. W latach 1907 i 1908 wydarzyło się jednak kilkakrotne oberwanie chmury u źródeł tego potoku, wskutek czego dawniej spokojny górny bieg Niedzielnianki zamienił się w groźny dziki potok. Ponieważ w gminie Niedzielna pousuwały się brzegi potoku skutkiem pogłębienia dna, a rumowsko ztąd wyniesione zagraża zniszczeniem zabudowaniu dolnego biegu Niedzielnianki i recypienta potoku Topolniczanki, sporządziła sekcya samkorska c. k. oddziału leśno-technicznego w roku 1909 projekt zabudowania górnej Niedzielnianki, którego koszta obliczono na 74.000 K.

Koszta najnaglejszych robót, które zostały wykonane w roku 1909 w kwocie 18.200 K pokryte zostały za zgodą Wydziału krajowego i c. k. Ministerstwa rolnictwa z funduszu zabudowań potoków i dorzecza Dniestru, pozostaje raś do pokrycia 55.800 K.

Ponieważ wedle relacyi sekcyi samborskiej z dnia 5. marca 1910 l. 217. Niedzielniaka zagraża już w kilku miejscach zerwaniem domów w gminie Niedzielny, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie zaprojektowanych robót kosztem 55.800 k przy 70% udziale państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 39.060 K i 30% udziale funduszu krajowego w kwocie 16.740 K, a to po myśli §. 6 noweli do państwowej ustawy melioracyjnej.

Projekt ustawy przesłał Wydział krajowy przy odezwie z dnia 31. maja 1910 l. 29.364 c. k. Namiestnictwu, datek zaś 30% kraju wstawił do preliminarza na rok 1911.

Koszta konserwacyi pokrywane będą z funduszu, który ma być utworzony po myśli §. 6 ustawy z dnia 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 36 dla konserwacyi i zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

5. *Zabudowanie potoku Żukotyniec w gminie Wołcze.*

W uwzględnieniu prośby mieszkańców gminy Wołcze (pow. Turka) odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 8. lipca 1908 l. 55.279 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zarządzenia, ażeby sekcya samborska c. k. oddziału leśno-technicznego opracowała projekt zabudowania potoku Żukotyńca w tej gminie.

Projekt szczegółowy nadesłany Wydziałowi krajowemu przy reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 7. maja 1910 l. 16.160 (intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 2. czerwca 1910 l. VIII. a. 874/4) preliminuje koszta robót na 70.800 K.

Ze względu na potrzebę wykonania tego zabudowania przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót przy udziale 70% państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 49.560 K i 30% udziale w kwocie 21.240 K po myśli §. 6 noweli do państwowej ustawy melioracyjnej.

Projekt ustawy przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 20. czerwca 1910 l. 67.466 i wstawił 30% zasiłek krajowy do preliminarza krajowego na rok 1911.

Koszta utrzymania ponosić ma fundusz konserwacyjny dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru, który ma być utworzony po myśli §. 6 ustawy z dnia 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 36.

6) *Wykończenie regulacyi środkowej sekcyi Gniłej Lipy.*

W myśl ustawy z dnia 19. marca 1897 Dz. u. kraj. Nr. 20 miała być wykonanąregulacya środkowej sekcyi Gniłej Lipy od mostu na drodze państwowej w Rudzie do mostu na drodze gminnej w Bursztynie w powiecie rohatyńskim kosztem 346.000 zł. w. a. (692.000 K) na podstawie projektu Wydziału krajowego z roku 1886.

Fundusz regulacyjny, do którego wpłacił kraj datek 40%, a państwowy fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna datki 30% wyczerpany został w roku 1909 przed ukończeniem robót, gdyż kosztorys sporządzony przed 24 laty okazał się niedostatecznym z powodu wzrostu cen materyałów, robocizny i gruntów.

Koszta wykończenia robót przedstawiają się, jak następuje:

I. Roboty ziemne: Wykop łożyska od km. 44·209 do km. 44·990	17.645 K 40 gr.
II. Ubezpieczenie brzegów: 1.000 m. bież. płotków po 1·20 K	1.200 „ — „
III. Budowa objektów: 1 przepust betonowy z klapą 0·6 m. średnicy i 2 przepusty po 0·8 m. średnicy	3.350 „ — „
do przeniesienia . . .	22.195 K 40 gr.

z przeniesienia	22.195 K	40 gr.
IV. Roboty dodatkowe: Obsiew 12 ha skarp i odkładów po 130 K	1.560 „	— „
V. Wykupno gruntów: na podstawie aktów wywłaszczenia	37.000 „	— „
VI. Konserwacya: Odczyszczenie łożyska Gniłej Lipy powyżej jazu w Bursztynie od km. 22·6 do km. 23·5	1.890 „	— „
VII. Koszta zarządu: (1 rok budowy)	6.000 „	— „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	8.354 „	60 „
Ogółem	77.000 „	— „

Ponieważ sprawa jest nagłą, zwłaszcza, że Wydział krajowy zaliczył już z funduszu krajowego w roku 1910 kwotę 12.431 K. 25 gr. na wykupno gruntów zajętych pod regulacyę. przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 17. siepnia 1910 l 94.600 c. k. Namiestnictwu projekt ustawy zapewniającej pokrycie nadwyżki kosztów 77.000 K po połowie z funduszu krajowego i z państwowego funduszu melioracyjnego bez pociągania konkurencyi spółki wodnej, która już uiściła wysoki datek w kwocie 207.600 K (przeszło 44 K z 1 morgi).

Ponieważ 50% udział państwowego funduszu melioracyjnego opiera się na postanowieniu §. 7 noweli do państwowej ustawy melioracyjnej. Wydział krajowy oczekując przychylnego załatwienia sprawy przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie projektu ustawy i 50% zasiłku w kwocie 38.500 K. który wstawiony został do preliminarza krajowego na rok 1911.

B) Konserwacya publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

1. Konserwacya regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami.

W myśl §. 6 ustawy z dnia 29. sierpnia 1890 Dz. u. kraj. Nr. 43 o wykończoniu regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami ma być utworzony dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy osobny fundusz; szczegółowe zaś postanwienia co do rozkładu kosztów i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacyi budowli mają być wydane w drodze ustawodastwa krajowego.

Ponieważ roboty przy tej regulacyi są na ukończeniu, zestawił Wydział krajowy koszta zwyczajnego utrzymania. które się przedstawiają, jak następuje:

a) Utrzymanie łożyska.

Nowego Brnia, potoków i rowów:

1) 42·75 km.	Nowego Brnia po 120 K . . .	5.130 K
2) 76·9 „	dopływów po 100 K	7.690 „
3) 55·35 „	rowów osuszającycg po 80 K . .	4.428 „
	do przeniesienia	17·248 K

Z przeniesienia . . .		17.248 K
b) Utrzymanie wałów.		
Nowego Brnia i dopływów na długości 160 km. po 10 K		1.600 „
c) Utrzymanie objektów:		
124 szluz i przepustów wałowych, 10 stopni i 210 przepustów drogowych z rur betonowych (ryczałt)		2.000 „
d) Dozór:		
9 strażników rzecznych po 360 K		3.240 „
1 konduktor melioracyjny:		
płaca.	1.600 K	
dodatek na mieszkanie . .	250 „	
ryczałt na objazdy . . .	600 „	2.450 „
Razem		26.538 K
Z tego potrąca się roczny dochód z trawy i wikliny według przecięcia z lat 1907 do 1909		1.280 „
zostaje do pokrycia rocznie		25.258 K
czyli okrągło		**25.000** „

Z postanowień §. 17. noweli do państwowej ustawy melioracyjnej (z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4.) wynika niewątpliwie, że państwowy fundusz melioracyjny powinien się przyczyniać do kosztów konserwacyi tego przedsiębiorstwa datkiem w wysokości datku krajowego, gdyż utrzymanie regulacyi Nowego Bnia w inny sposób („in anderer Weise“) nie jest zapewnione. Ponieważ jednak c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z dnia 31. grudnia 1909. l. 40.562 intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 9. stycznia 1910 l. VIII. a. 120/3 odmówiło zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego na konserwacyę galicyjskich przedsiębiorstw melioracyjnych, w skutek czego też komisya gospodarstwa krajowego na ostatniej sesyi sejmowej cofnęła 11 projektów ustaw konserwacyjnych przedłożonych przez Wydział krajowy, ponieważ dalej c. k. Ministerstwo rolnictwa nie zakomunikowało swej dycyzyi co do subwencyonowania konserwacyi regulacyi Biały po myśli projektu ustawy uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 4. lutego 1910 i nie wstawiło 50% zasiłku do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1910; Wydział krajowy pragnąc uniknąć narażenia robót wykonanych na Nowym Brniu na uszkodzenie z powodu zaniedbania konserwacyi, proponuje Wysokiemu Sejmowi uchwalenie projektu ustawy konserwacyjnej na zasadach dotychczas obowiązujących krajowych ustaw konserwacyjnych i rozdział kosztów utrzymania po połowie na kraj i na spółkę wodną.

Projekt ustawy konserwacyjnej przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 26. lipca 1910. l. 117.567 i wstawił 50% datek kraju w kwocie 12.500 K do preliminarza krajowego na r. 1911.

2. Konserwacya robót regulacyjnych na potoku Kisielinie tudzież obwałowania Wisły od Woli rogowskiej do Dunajca i obwałowania lewego brzegu Dunajca od Biskupic radłowskich do Wisły.

Dla konserwacyi tych robót ma być utworzony osobny fundusz po myśli §. 6. ustawy z dnia 1. lipca 1886, Dz. u. kraj. Nr. 66. i § 7. ustawy z dnia 22. września 1896. Dz. u. kraj. Nr. 65 o regulacyi Kisieliny, rozkład zaś kosztów ma być unormowany w drodze ustawy krajowej.

Roczne koszta zwyczajnego utrzymania powyższych robót oblicza Wydział krajowy, jak następuje:

A) Dolna Kisielina od mostu w Wał-Rudzie do Wisły wraz z obwałowaniem Wisły od Woli rogowskiej do Dunajca i obwałowaniem lewego brzegu Dunajca od Biskupic radłowskich do Wisły:

a) utrzymanie łożyska Kisieliny i rowów:

1) 16·52 km. Kisieliny po 120 K	1.982 K	40 gr.
2) 47·65 km. rowów osuszających po 80 K	3.812 „	— „

b) utrzymanie wałów:

33·04 km. wałów Kisieliny		
18·90 km. lewego wału Dunajca		
2·40 km. wału nadwiślańskiego		
54·34 km. wałów po 10 K	543 „	40 „

c) konserwacya objektów:

7 szluz i 36 przepustów wałowych, 1 mostu i 4 kładek (ryczałt)	1.000 „	— „
d) podatki i inne wydatki	200 „	— „
e) dozór:		
4 strażntków po 360 K	1.440 „	— „
80% połowy poborów konduktora melioracyjnego (2.450 K), drugą połowę bowiem pokryją fundusze konserwacyjne lewego wału Dunajca od Więckówki do Bogumiłowic i od Bogumiłowic do Biskupic radłowskich	980 „	— „
Razem	9.957 K	80 gr.
Z tego potrąca się dochód z trawy według przecięcia z lat 1907—1909 .	1.416 „	55 „
zostaje do pokrycia	8.541 K	25 gr.
czyli okrągło . .	**8.500** „	— „

B) Górna Kisielina od mostu w Woli radłowskiej do mostu w Wał-Rudzie.

c) Kisielina i rowy:		
1) 4·03 km. łożyska Kisieliny po 120 K	483 K	60 gr.
2) 11·17 „ rowów osuszających po 80 „	893 „	60 „
b) objekty: konserwacya 3 szluz drewnianych do nawodnienia i 6 mostków betonowych (ryczałt)	300 „	— „
c) inne wydatki	50 „	— „
d) dozór:		
1) strażnik z płacą	360 „	— „
20% z połowy poborów konduktora melioracyjnego (2.450 K), 80% bowiem ma pokrywać fundusz konserwacyi dolnej Kisieliny	245 „	— „
Razem	2.332 K	20 gr.
czyli okrągło . .	2.400 „	— „
do tego dolna Kisielina	8.600 „	— „
Ogółem	**11.000** K	— gr.

Ponieważ c. k. Ministerstwo rolnictwa, jak to już powyżej przy omówieniu konserwacyi robót na Nowym Brniu zaznaczono, odmawia zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego na konserwacyę galicyjskich przedsiębiorstw melioracyjnych, proponuje Wydział krajowy rozdział kosztów konserwacyi po połowie na kraj i spółki wodne, tak, iż corocznie miałyby wpłacać do funduszu konserwacyjnego:

1) fundusz krajowy	5.500 K
2) spółki wodne:	
a) dla regulacyi dolnej Kisieliny	4.300 „
b) „ „ górnej „	4.300 „
Razem j. w. . .	11.000 K

Wydział krajowy uprasza tedy Wysoki Spjm o uchwalenie projektu ustawy o konserwacyi robót regulacyjnych na Kisielinie, którego postanowienia są identyczne z obowiązującemi już ustawami konserwacyjnemi dla innych przedsiębiorstw, oraz przyznanie wstawionego do preliminarza 50% zasiłku na r. 1911 w kwocie 5.500 K.

Projekt ustawy konserwacyjnej przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 26. lipca 1910. l. 85.074.

C) Uzasadnienie poz. 16. i 17. rub. IX. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1911.

W poz. 16 preliminuje wydział krajowy na r. 1911, zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały sejmowej z 26. listopada 1889 w sumie **532.234 K.**, zatem w porównaniu ze sumą tych zasiłków uchwalonych na r. 1910 (545.680 K) **mniej o 13.446 K,** a mianowicie:

a) Na konserwacyę osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914) 1.200 K jak na r. 1910.

b) Na konserwacyę osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925) 1.000 K jak na r. 1910.

c) Na drenowanie gruntów włościańskich, XI. rata (z 20 lecia) 200.000 K w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. października 1909, jak na rok 1910.

d) Na regulacyę kanału Bucowskiego, III. rata (ostatnia) 15.000 K, jak na rok 1910.

e) Na lokalną regulacyę Prutu w Delatynie, 40% zasiłek 26.000 K.

Na prośbę Zwierzchności gminnej w Delatynie popartą przez Wydział krajowy zarządziło c. k. Namiestnictwo opracowanie projektu regulacyi Prutu w tej miejscowości, której koszta wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z 30. września 1909 l. VIII. b. $\frac{440/3}{67}$ obliczono na 65.000 K.

Projektem objęte są najniezbędniejsze budowle dla ochrony gminy Delatyna zagrożonej przy wyższych stanach wody, która niszczy nadbrzeżne grunta i zagraża przedarciem się do zagród, gościńca i młynówki.

Ponieważ państwowa dotacya wodna pokrywa 60% kosztów regulacyi Prutu powyżej Kołomyi, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 40% zasiłku krajowego w kwocie 26.000 K.

f) Na lokalną regulacyę Prutu pod Budyłowem, 12½% zasiłek 9.500 K.

Wskutek polecenia c. k. Ministerstwa robót publicznych z dnia 17. lutego 1910 l. 72—X b/1 opracowało c. k. Namiestnictwo projekt lokalnej regulacyi Prutu pod Budyłowem (pow. Śniatyn), która ma na celu ochronę gruntów od zrywania, a której koszta obliczono na 76.000 K.

Do kosztów robót regulacyjnych na Prucie między Kołomyją a granicą bukowińską przyczynia się państwowa dotacya wodna datkiem 87½% (podobnie jak na Bukowinie), na fundusz krajowy zaś przypada 12½%. Ze względu na potrzebę tej regulacyi wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na rok 1911 zasiłek 12½% w kwocie 9.500 K.

g) Na lokalną regulacyę Prutu pod Wołczkowcami, 12½% zasiłek 12.125 K.

Odezwą z dnia 15. maja 1909 l. VIII. b. 113/12 nadesłało c. k. Namiestnictwo projekt lokalnej regulacyi Prutu pod Wołczkowcami, która ma na celu ochronę gruntów, tudzież zabudowań dworskich i włościańskich.

Obliczoną pierwotnie sumę kosztorysową 117.000 K. zredukowało c. k. Ministerstwo robót publicznych reskryptem z dnia 7. marca 1910 l. 91/1—X. b. na 97.000 K.

Gdy odnośna przestrzeń Prutu leży poniżej Kołomyi, proponuje Wydział krajowy udzielenie zasiłku krajowego na tę regulacyę w wysokości 12½%, t. j. 12.125 K.

h) Na lokalną regulacyę Rybnicy w Rudnikach, 40% zasiłek 8.760 K.

Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z 4. lutego 1910 l. VIII. b. 369/6/67 oświadczyło c. k. Ministerstwo robót publicznych w reskrypcie z 11. listopada 1909 l. 471—X. b. gotowość udzielenia 60% zasiłku z dotacyi rzeki Prutu na regulacyę lokalną potoku Rybnicy w Rudnikach (pow. Śniatyn). jakkolwiek ten potok nie zostaje pod pieczą państwa, a to ze względu na zagrożoną wieś Rudniki i most na drodze powiatowej.

Odezwą z dnia 15. lutego 1910 l. 15.091 oznajmił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że przedłoży Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 40% datku krajowego do kosztów obliczonych na 21.900 K. t. j w kwocie 8.760 K.. i wstawił tę kwotę do preliminarza krajowego na r. 1911.

i) Na roboty uzupełniające w peremetrze bagien Stojanowskich 33⅓% zasiłek 19.333 K.

Wykonane na podstawie ustawy z dnia 3. września 1895 Dz. u. kraj. Nr. 68 rowy osuszające okazują się na niektórych przestrzeniach z powodu osiadania płynnego dawniej torfu niedostatecznymi, gdyż głębokość ich wynosi 0·8 do 1 metra. Nadto zachodzi potrzeba wykonania całego szeregu drugorzędnych rowów osuszających celem umożliwienia właścicielom upra-

wy torfowisk, oraz budowy mostków gospodarczych dla ułatwienia komunikacyi.

Wskutek podania spółki wodnej z dnia 22. stycznia 1910 zarządził Wydział krajowy sporządzenie kosztorysu robót uzupełniających, który preliminuje koszta robót uzupełniających na 58.000 K, oraz szczegółowe zdjęcia torfowiska, które po osuszeniu okazuje odmienną konfiguracyę.

Ponieważ spółka wodna zobowiązała się pokryć $^1/_3$ część kosztów, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33^1/_3\%$ zasiłku krajowego w kwocie 19.333 K i odniesie się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie dalszego $33^1/_3\%$ zasiłku z państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye, skoro szczegółowy projekt techniczny zostanie wygotowany.

j) Na budowę 2 studzien w Suchodole (pow. Krosno) 1100 K

Na prośbę gminy Suchodół powiatu krośnieńskiego zarządził Wydział krajowy sporządzenie kosztorysu 2 studzien wierconych dla zaopatrzenia tej gminy w wodę.

Koszta budowy studni w miękkim piaskowcu karpackim do 25 m. głębokości wraz z pompą i omurowaniem obliczył starszy inżynier Dr. Michał Kornella na podstawie oferty lwowskiej firmy Małochleba na 1.650 K, tak, iż budowa 2 studzien wierconych kosztować będzie 3.300 K.

Ponieważ Rada gminna w Suchodole uchwałą z 18. czerwca 1910 zatwierdzoną przez Wydział powiatowy w Krośnie zobowiązała się pokryć $^1/_3$ część kosztów, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33^1/_3\%$ zasiłku krajowego w kwocie 1.100 K i odniósł się odezwą z 2. lipca 1910 l. 77.265 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie zasiłku państwowego w tej samej wysokości.

k) Na budowę 5 studzien w Gieratowicach (pow. Wadowice) 1.205 K.

Wskutek podania gminy Gieratowice z dnia 7. lipca 1907 zarządził Wydział krajowy zbadanie stanu studzien w tej gminie, z którego okazało się, że jakkolwiek w tej gminie znajduje się woda wgłębna, gmina z powodu ubóstwa wybudowała przed rokiem tylko jedną studnię kosztem 1.261 K 29 gr., z czego nie była w stanie zapłacić 610 K 29 gr. Wedle obliczenia inżyniera Franciszka Chudoby koszta 2 wierconych studzien i obudowy 3 źródełek wyniosą okrągło 2.700 K. Ażeby przyjść z pomocą gminie, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie zasiłku w wysokości połowy niepokrytej reszty kosztów studni wierconej (610 K) w kwocie 305 K, oraz $^1/_3$ części kosztów budowy nowych 5 studzien w kwocie 900 K, razem 1.205 K i odniesie się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie zasiłku państwowego w tej samej wysokości, skoro Wydział powiatowy w Wadowicach w myśl wezwania z dnia 29. czerwca 1910 l. 4.639 przedłoży uchwałę Rady gminnej w sprawie pokrycia budowy $^1/_3$ części kosztów nowych 5 studzien.

l. Na osuszenie gruntów w Ciężkowicach (pow. Chrzanów), II. rata (ostatnia) 3.000 K.

Uzasadniono w zeszłorocznem sprawozdaniu o melioracyach (pag. 66).

m) Na budowę wodociągu w Śniatynie I. rata (z 2-lecia) 19.500 K.

Według projektu sporządzonego przez kraj. biuro melioracyjne koszta wodociągu w Śniatynie wynosić mają 178.000 K, na pokrycie której sumy ma do dyspozycyi miasto 100.000 K.

Ponieważ na **6.000** mieszkańców miasto Śniatyn ma 5.200 ludności rolniczej (1.200 gospodarstw rolnych i 3.600 sztuk bydła), zatem w uwzględnieniu prośby Magistratu przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie subwencyi z funduszu krajowego w wysokości połowy niepokrytej potrzeby 78.000 K, t. j. **39.000 K** płatnej w 2 ratach po 19.500 K, w r. 1911 i 1912.

O udzielenie subwencyi państwowej w tej samej wysokości 39.000 K odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 13. maja 1910 l. 42.993.

n) Na budowę wodociągu w Kamionce strumiłowej, II. rata (z 3-lecia) 22.778 k., jak na rok 1910.

o) Na budowę wodociągu w Rozdole, II. rata (z 3-lecia) 23.333 K, jak na rok 1910.

p) Na uzupełnienie wodociągu w gminie Wyspa (pow. Rohatyn) 2.400 K.

Na podstawie projektu inżyniera cywilnego p. M. Maślanki zbudowała gmina Wyspa wodociąg kosztem 13.127 K 21 gr., do czego kraj i państwo przyczyniły się datkami po 4.250 K.

Przy kolaudacyi skonstatowano, że wiatrak, który ma podnosić wodę, nie funkcyonuje, wskutek czego Wydział krajowy polecił inżynierowi krajowego biura melioracyjnego Franciszkowi Chudobie opracować projekt uzupełnienia wodociągu motorem wodnym i benzynowym w 2 alternatywach.

Koszta motoru wodnego obliczono na 7.200 K (w tem 2.300 K za odstąpienie z młynówki 20 litrów wody na sekundę), koszta zaś motoru benzynowego na 7.000 K. Ponieważ roczne koszta utrzymania motoru wodnego wyniosą około 300 K., podczas gdy motor benzynowy wymagać będzie rocznego wydatku do 1.000 K, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33^1/_3\%$ zasiłku w kwocie 2.400 K na urządzenie motoru wodnego i odnieść się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie zasiłku państwowego w tej samej wysokości, jeżeli gmina zobowiąże się pokryć $^1/_3$ część kosztów tego urządzenia i wstawiać corocznie do budżetu kwotę potrzebną na utrzymanie wodociągu. O czem zawiadomiono Wydział powiatowy w Rohatynie reskryptem z 21. września 1909 l. 85.553 z wezwaniem do przeprowadzenia rokowań z właścicielem młyna w Wyspie o odstąpienie 20 litrów wody na sekundę i do postarania się o konsens władzy politycznej.

r) Na osuszenie gruntów w Borchowie (pow. Cieszanów) 2.800 K.

Na prośbę gminy Borchów pow. Cieszanowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia rowami 62 morgów gruntów włościańskich w tej gminie, którego koszta obliczono na 8.400 K.

Gdy interesowani zawiązali spółkę wodną i uzyskali konsens władzy politycznej, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie $33^1/_3\%$ zasiłku krajowego w kwocie 2800 K i odniósł się odezwą z 29. września 1909 l. 103.402 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w tej samej wysokości.

s) Na budowę studni w Radziejowie ad Mikołajów 1.500 K.

Przysiółek Radziejów ad Mikołajów nad Dniestrem liczący 45 gospodarstw z filią szkoły ludowej (około 400 mieszkańców i 200 sztuk bydła) w powiecie żydaczowskim nie posiada ani jednej studni, wskutek czego musi dowozić z odległych miejsc wodę do picia i użytku domowego.

Gdy gmina Mikołajów zobowiązała się pokryć $^1/_3$ kosztów studni wierconej, które obliczono na około 4.500 K, proponuje Wydział krajowy udzielenie zasiłku gminie w kwocie 1.500 K.

O wyjednanie $33^1/_3\%$ zasiłku państwowego odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 1. lipca 1910 l. 68.261.

t) Na lokalną regulacyę Prutu pod Siemakowcami, Debesławcami i Zamulińcami $12^1/_2\%$ zasiłek 14.000 K.

Wskutek licznych próśb gminy Siemakowce pow. kołomyjskiego zarządziło c. k. Namiestnictwo opracowanie projektu lokalnej regulacyi Prutu od km. 99·850 do 102·700 pod Siemakowcami, Debesławcami i Zamulińcami, której koszta obliczono na 112.000 K.

Na zapytanie c. k. Namiestnictwa z dnia 16. lipca 1910 l. VIII. b. 832/12/2 oświadczył Wydział krajowy w odezwie z dnia 29. lipca 1910 l. 87.216 gotowość przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosku na udzielenie $12^1/_2\%$ zasiłku krajowego w kwocie 14.000 K i wstawił tę kwotę do preliminarza krajowego na r. 1911.

u) Na uzupełnienie robót przy regulacyi Czeremosza pod Kniażem i Załuczem, 40% zasiłek 48.000 K.

W budżecie r. 1910 uchwalił Wysoki Sejm 40% zasiłek na regulacyę Czeremosza pod Kniażem i Załuczem (pow. Śniatyn) w kwocie 78.800 K. (pag. 64 i 65 zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego o melioracyach).

Odezwą z dnia 3. lipca 1910 l. VIII. b. 912/68/6 nadesłało c. k. Namiestnictwo projekt robót uzupełniających w tych gminach, który preliminuje na roboty ochronne w gminie

Załucze	50.000 K
w gminie zaś Kniaże	70.000 „
Razem . .	120.000 K.

Ponieważ Czeremosz zagraża wdarciem się do bocznego ramienia w Kniażem i zerwaniem domów, a również i gmina Załucze jest zagrożoną z powodu bardzo zdziczałego koryta Czeremosza, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 40% zasiłku

krajowego w kwocie 48.000 K. o czem zawiadomił c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 29. lipca 1910 l. 81.785.

w) *Na zabudowanie potoku Ołena w gminie Strzyłki (pow. Stary Sambor), I. rata (z 2-lecia) 9.000 K.*

Na prośbę gminy Strzyłki przedłożoną c. k. Namiestnictwu odezwę Wydziału krajowego z dnia 9. września 1907 l. 84.184 zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa zabudowanie potoku Ołeny (dopływu Dniestru), którego koszta obliczono na 36.000 K.

Gdy c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 26. czerwca 1910 l. 21.772 przyznało na to zabudowanie z kredytu melioracyjnego 50% zasiłek 18.000 K. płatny w latach 1911 i 1912 w ratach po 9.000 K, wstawił Wydział krajowy I. ratę 50% zasiłku krajowego w kwocie 9.000 K. na to zabudowanie do preliminarza krajowego na r. 1911.

Koszta konserwacyi pokrywać będzie podobnie jak przy zabudowaniu potoku Niedzielnianki, fundusz mający się utworzyć dla utrzymania zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

z) *Na ubezpieczenie prawego brzegu Białki w Kaniowie wielkim i Bestwi- (pow. Biała) 3.600 K.*

Odezwą z dnia 5. stycznia 1910 l. VIII. a. 158/4 nadesłało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu projekt miejscowego zabezpieczenia prawego brzegu granicznej Białki w gminach Kaniów wielki i Bestwina, którego koszta obliczono na 7.200 K, przyczem nadmieniło, że zamierza wyjednać u c. k. Ministerstwa rolnictwa 50% zasiłek państwowy, jeżeli kraj przyczyni się do pokrycia kosztów takim samym datkiem.

Jakkolwiek istniejący bieg tego potoku okazuje zbyt ostre serpentyny, które mają być zabezpieczone, to jednak w obec nagłości wykonania robót ochronnych oświadczył Wydział krajowy gotowość przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wnioski na przyznanie 50% zsiłku w kwocie 3.600 k. i wstawił tę kwotę do preliminarza krajowego na rok 1911.

aa) *Na osuszenie gruntów w Nowem Siole (pow. Cieszanów), I. rata (z 5-lecia) 11.200 k.*

Na prośbę gminy Nowe Sioło przedłożoną sprawordaniem Wydziału powiatowego w Cieszanowie z dnia 29. maja 1905 l. 258 zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszania rowami 1.900 morgów gruntów ornych i łąk włościańskich w tej gminie.

Koszta 51·15 km. rowów osuszających wraz z budową 737 stopni brukowanych (dla złagodzenia opadu) i 45 przepustów rurowych obliczono na 168.000 k.

Gdy interesowani właściciele gruntów po 3-letnich traktowaniach zawiązali spółkę wodną dla przeprowadzenia zaprojektowanego osuszania, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie 33 1/3% sasiłku krajowego w kwocie 56.000 k. płatnego w 5 ratach po 11.200 k. od r. 1911 począwszy i ośniósł się odezwą z 23. lipca

1910 l. 41.113 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie 33⅓% zasiłku państwowego z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

bb) *Do dyspozycyi Wydziału krajowego* preliminuje się, jak na rok 1910, *75.000 K.*

Z dotacyi tej pokrytą będzie różnica kursu pożyczki, jaką Wydział krajowy zaciągnie w r. 1911 w obligacyach komunalnych Banku krajowego celem uzyskania gotówki 500.000 K na pożyczki bezprocentowe na osuszenie i drenowanie gruntów, która to różnica przy kursie 93% wyniesie 35.000 K. Wobec tego zostanie na roboty do dyspozycyi Wydziału krajowego tylko kwota 40.000 K.

Subwencye państwowe na roboty pod:

e)	(regulacya Prutu)	26.000 K
f)	„ „	9.500 „
g)	„ „	12.125 „
h)	(regulacya Rybnicy)	8.760 „
t)	(regulacya Prutu)	14.000 „
u)	(regulacya Czeremosza) . .	48.000 „
	w sumie . . .	118.385 K

zostanie wypłaconą z dotacyi wodnej, wskutek czego proponowane zasiłki na mniejsze melioracye w sumie 532.234 K, a z potrąceniem kwoty 35.000 K na opłatę różnicy kursu pożyczki na osuszenie i drenowanie gruntów w sumie 497.234 K wymagać będą zasiłków w państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye w sumie . . . . . 378.849 K.

Z tej dotacyi państwowej udziela c. k. Ministerstwo rolnictwa subwencyi na biuro melioracyjne i na inżyniera dla kultury torfowisk rocznie . . . . . 18.000 „
i pokryje w roku 1911 4% odsetki pożyczki na osuszenie i drenowanie gruntów (według planu umorzenia) . . . . . 90.200 „

tak, iż w roku 1911 udział kraju w państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye wynosić będzie . . . . . 487.049 k.

czyli w porównaniu z r. 1910 (510.650 k.) **mniej o 23.601** K.

Ponieważ ta dotacya wynosi obecnie **4,400.000** K, zatem udział kraju przedstawiać będzie w roku 1911 zaledwie **11 07%**, podczas gdy udział ten w stosunku do powierzchni ról i łąk powinien wynosić **34·12%**.

W poz. 17 preliminuje Wydział krajowy *na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk 13.500 K,* w porównaniu z rokiem 1910 (9.250 K) *więcej o 4.250 K.*

Oprócz założonych już stacyj w Czyszkach, Dąbrowie i Rudny wielkiej zamierza Wydział krajowy urządzić w roku 1911, nowe pola doświadczalne:

a) w Jaryczowie nowym, majątku p. Waleryana Krzeczunowicza, gdzie się znajdują rozległe torfowiska nad dopływem Pełtwi Jaryczówką;

b) w Kuliczkowie (pow. Sokal) nad uregulowaną Błotnią na gruncie włościańskim, gdzie uprawa przedstawia wielkie trudności, a skutkiem tego doświadczenia muszą być prowadzone jeszcze przez 3 lata (1911—1913);

c) w Woli chorzelowskiej, majątku p. Jana hr. Tarnowskiego, w perymetrze regulacyi Krzemienicy, gdzie się znajdują wielkie przestrzenie płytkich torfów i piasków przytorfiałych wymagających umiejętnej i racyonalnej uprawy;

d) w Hrebennem, majątku ks. Pawła Sapiehy w powiecie Rawskim w dorzeczu Sołokii gdzie doświadczenia z uprawą torfowisk będą miały znaczenie także dla okolicznych włościan;

e) wreszcie w Tetewczycach w perymetrze bagien Stojanowskich na wydzierżawionych przez szkołę 2 morgach torfowiska celem pouczenia młodzieży szkolnej i włościan o użyciu sztucznych nawozów i racyonalnej uprawie torfów.

Na utrzymanie tych pól doświadczalnych peliminuje Wydział krajowy dotacye ze skarbu kraju i państwa po 500 K przez 3 lata.

Dalej preliminuje Wydział krajowy zasiłki po 250 K na próbne pola włościańskie

1) w Połoniczny w perymetrze regulacyi Pustej (pow. Kamionka strumiłowa) na 3 pola 750 K;

2) w Czanyżu, w Hucie połonickiej i Dmytrowie w perymetrze Pustej na 3 próbne pola 750 K.;

3) w Juśkowicach i Kontach na bagnach Oleskich na 2 pola włościańskie 500 K.

Wreszcie wstawił Wydział krajowy do preliminarza na rok 1911 po 1000 K na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie, które już zostały osuszone, w 7 perymetrach publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Zasiłki otrzymają z tej dotacyi włościanie, którzy już grunt pod uprawę przygotowali, a to w pierwszym roku w całej wysokości kosztów zakupna nawozów, w następnych zaś latach w wysokości połowy kosztów. Należytego użycia nawozów i uprawy dopnilują inspektorzy fachowi dla kultury torfowisk.

IV. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego.

Do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1910 wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa zasiłki dla następujących **138** nowych przedsiębiorstw melioracyjnych:

a) 28 w Austryi dolnej;
b) 2 w Austryi górnej;
c) 4 w Solnogrodzie;
d) 3 w Styryi;
e) 3 w Karyntyi;
f) 5 w Krainie;
g) 1 w Gorycyi i Gradysce;
h) 18 w Tyrolu;
i) 3 we Vorarlbergu;
k) 56 w Czechach;
l) 8 na Morawie;
m) 1 na Szlązku;
n) **5 w Galicyi;**
o) 1 na Bukowinie

mianowicie:

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
	a) Austrya dolna:			
1	Zabudowanie potoku Egydenbach	74.000	50	37.000
2	Regulacya wielkiego Tullnbach w gminach Tausendblum i Neulengbach	73.000	40	29.200
3	Regulacya potoków Joch-Eich i Seegraben	35.100	40	14.040
4	Podwyższenie wałów rzeki Kamp	60.200	34·9	21.009
5	Regulacya małej Erlauf	47.600	40	19.040
6	„ potoku Perschling w gminie Böheimkirchen	47.400	40	18.960
7	Regulacya potoku Perschling w gminie Weisching i Schildberg	49.800	40	19.920
8	Regulacya rzeki Pitten w gminie Erlach	157.000	40	62.800
9	„ potoku Schwechat	150.000	40	60.000
10	„ rzeki Thaya w gminach Vitis, klein-Schönau, Gross-Ruprechts i Sparbach	61.200	40	24.480
11	„ potoku Weidenbach w gminie Ragendorf	23.200	40	9.280
12	„ potoku Grosser Bach w gminie Hof am Leithaberge	59.000	40	23.600
13	„ potoku Zaudling w gminie Vitis	16.700	40	6.680
14	Regulacya potoku Kremnitz w gminie Reidling	35.000	40	14.000
15	„ potoku Hauptgraben w gminie Langenrohr i Michelhausen . .	14.400	40	5.760
16	„ Loidesthal w gminie Loidesthal	31.200	40	12.480
17	„ rzeki Melk w gminie Reinberg i Ritzengrub	54.000	40	21.600
18	„ rzeki Piesting w gminach Steinabrückl, Matzendorf, Felixdorf i Sollenau	82.000	40	32.800
19	Regulacya potoku Sarling w gminie Gross-Gerharts	26.850	40	10.740
20	„ potoku Sterning z dopływami w gminie Bischofstetten, Hürm i Stegendorf	293.000	40	117.200
21	„ rzeki Traisen w gminie St. Agyd am Neuwalde	65.500	40	26.200
22	Zabezpieczenie usuwiska potoku Zeitl i odwodnienie niwy Empfingerau w gminie Stefanshast	56.200	40	22.480
23	Zabudowanie debry Pffafenberg w Purkersdorf	62.000	50	31.000
24	Uzupełnienie i naprawa regulacyi rzeki Traisen	1,980.000	50	990.000
25	Regulacya rzeki Traisen w Hohenberg . .	70.000	44·29	31.003

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
26	Regulabya rzeki Traisen od jazu młyna Scheib do Knabenhof	110.000	38,73	42.603
27	Osuszenie (drenowanie) gruntów w gminie Hadres	47·000	40	18.800
28	Regulacya rzeki Traisen w gminie Türnitz	28.000	40	11.200
	b) Austrya górna:			
29	Regulacya małej Mühl	72.360	50	36.180
30	„ dolnej Aist	483.000	50	241.500
	c) Solnogród:			
31	Zabudowanie potoku Walcher w gminie Piesendorf	196.000	70	137.200
32	Zabudowania na Leoganger Ache	62.000	70	43.400
33	Zabudowanie rzeki Fritz	111.000	70	77.700
34	Zabudowanie potoku Oberreit w gminie Saalbach	20.000	70	14.000
	d) Styrya:			
35	Zabudowanie potoku Kaarl pod. Ramsau.	36.000	50	18.000
36	Regulacya rzeki Pössnitz	126.000	43,5	54.810
37	Korekcya potoku Lahn w Mooskirchen . .	39.000	45	17.550
	e) Karyntya:			
38	Osuszenie bagien Glödnitz-Weissberg . . .	107.900	40	43.160
39	Zabudowanie potoków Rieg i Kaning . .	110.000	60	66.000
40	„ potoku Filza	75.000	70	52.500
	f) Kraina:			
41	Wodociąg w gminach Cirknic i Rakek . .	420.000	40	168.000
42	„ w gminie Möschnach	162.000	40	64.800
43	Zabudowanie potoków w powiecie Gottschee	34 000	70	23.800
44	Zabudowania w dorzeczu Želimlicy . . .	32.000	50	16.000
45	Regulacya potoków Steiner Feistritz . . .	1,266.000	?	?
	g) Gorycya i Gradyska:			
46	Nadwyżka kosztów regulacyi potoku Mondina	61.900	50	30.950
	h) Tyrol:			
47	Rygulacya Rivo Predaia w Castello	138.000	50	69.000

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
48	Zabudowania potoków w Mezocorona . .	47.500	50	23.750
49	Zabudowania potoku Namlos	60.000	40	24.000
50	„ debr pod Perjen	65.000	50	32.500
51	„ Vallon della Creta w Roncegno	44.000	50	22.000
52	Uzupełnienie regulacyi potoku Astico . .	82.200	50	41.100
53	Zabudowanie Jedles-Gisse w Neustift . .	45.000	50	22.500
54	„ potoku Rietz	54.000	50	27.000
55	Regulacya potoku Rietz (dolnego biegu)	121.000	50	60.500
56	Zabudowania Rivo Camparta w Meano .	28.000	50	14.000
57	„ Vallen della Luna w Roncegno	55.200	50	27.600
58	Odwodnienie w gminie Vezzano	28.300	35	9.905
59	„ w Zams	17.000	30	5.100
60	Regulacya potoku Jen w Ebbs i Niederndorf	334.000	50	167.000
61	Regulacya rzeki Inn pod Völser Au . . .	85.000	50	42.500
62	Zabudowanie potoku Schrag pod Schmirn	38.300	70	26.810
63	Regulacya potoku Ceggio w Torcegno . .	25.000	50	12.500
64	V serya uzupełnienia regulacyi Adygi II. sekcyi	270.000	50	135.000
	i) Vorarlberg:			
65	Ubezpieczenie prawego brzegu Ill w Gallenkirch	30.000	50	15.000
66	Ubezpieczenie prawego brzegu Ill w Schildried	50.000	50	25.000
67	Ubezpieczenie Frutz w Rankweil i Zwischenwasser	93.000	70	65.100
	k) Czechy: *)			
68	Podwyższenie zasiłku na regulacyę Jilemki	57.400	45	25.830
69	„ „ „ Upy w Czeskich Skalicach	?	?	110.924
70	Podwyższenie zasiłku na regulacyę Rokitki	89.866	—	108.350
71	Nadwyżka kosztów zabudowań w dorzeczu Flöss	112.900	50	56.450
72	Nadwyżka kosztów regulacyi potoków Auba	698.600	—	331.960
73	Regulacya rzeki Uslava	1,420.120	40	568.048
	i melioracya gruntów spółki Pilzenec	177.038	30	53.111·4
74	Melioracya gruntów spółki wodnej w Przelaucz	245.800	20	49.160
	i regulacya . .	56.200	30	16.860
75	„ „ spółki wodnej w Chynic	223.800	20	44.760
	i regulacya . .	164.800	30	49.440

*) Odnośnych projektów ustaw nie uchalił Sejm czeski.

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
76	Regulacya potoku Konietop	83.550	30	25.065
77	Podwyższenie zasiłku na regulacyę potoku Mummel	91.100	50	45.550
78	Melioracya gruntów w Brzeh	210.209	20	42.041·8
	i regulacya . . .	106.900	30	32.070
79	Melioracya gruntów spółki wodnej w Zarzeczan	84.430	20	16.886
	i regulacya . . .	23.540	30	7.062
80	Melioracye gruntów spółki wodnej w Aurzynowic i Woderad	100.120	20	20.024
81	Melioracya gruntów spółki w Widic . . .	104.960	20	26.992
82	„ „ „ w Sopotniec .	107.770	20	21.554
	i regulacya . .	34.370	30	10.311
83	„ „ „ w Petrowic . .	114.050	20	22.810
84	„ „ „ w Reichenau .	146.360	20	29.272
85	„ „ „ w Wilimowic .	423.500	20	84.700
	i regulacya . .	25.900	30	7.770
86	Regulacya potoku Tymaków	117.600	35	41.160
	i melioracya gruntów	40.200	20	8.040
87	Melioracya gruntow spółki wodnej w Sedlic	150.300	25	37.575
	i regulacya . .	62.700	35	21.945
88	„ „ w Louczna Hora . .	102.760	20	20.552
	i regulacya . .	10.880	30	3.264
89	„ „ w Hubenicach, Trawniku i Lgocie	90.200	20	18.040
	i regulacya . .	25.200	30	7.560
90	„ „ w Kanicach	251.900	20	50.380
	i regulacya . .	42.200	30	12,660
91	„ „ w Mokrei	94.900	20	18.980
	i regulacya . .	53.900	30	16.170
92	„ „ w Czeskiem Lichwe .	88.261	20	17.652·2
93	„ „ spóki w Czinewes .	61.800	20	12.360
	i regulacya . .	15.970	30	4.791
94	Regulacya potoku Leim	160.000	30	48.000
	i melioracya gruntów spółki w Lappitzfeld	107.400	20	21.480
95	Melioracya gruntów III spółki w Biechar .	83.230	30	24.969
	i regulacya . .	6.700	40	2.680
96	„ „ w Stich	92.540	30	27.762
	i regulacya . .	28.070	40	11.228
97	„ „ spółki w Hohenbruck	121.560	20	24.312
	i regulacya . .	49.140	30	14.742
98	„ „ w Stoic	113.100	20	22.620
	i regulacya . .	12 760	30	3.828
99	„ „ spółki Skwenowie .	72.400	20	14.480
	i regulacya . .	11.600	30	3.480
100	„ „ spółki w Zac rasztan	89.350	20	17.870
	i regulacya . .	21.700	30	6.510

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
101	Regulacya dzikiej Orlicy w Senftenberg	192.000	40	76.800
102	„ potoku Wohrażenickiego . .	202.900	40	81.160
	i melioracya gruntów w gm. Wochrażenica i Welków	13.600	20	2.720
103	Zabudowanie debr w gm. Swinarz i Hodyń	43.800	50	21.900
104	„ pot. Trzeboc, Pochwalow, Domanschitz i Silberbach w pow. Lauen	746.350	70	522.445
105	Melioracya gruntów spółki w Neustadtl	103.370	20	20.674
	i regulacya	13.399	30	40.197
106	Melioracya gruntów spółki w Miliczowieś	85.175	20	17.035
	i regulacya	22.935	30	6.880·5
107	„ „ spółki w Kublowie .	98.930	20	19.786
	i regulacya	33 950	30	10.185
108	„ „ spółki w Czerwonych Janowicach . .	98.400	20	19.680
	i regulacya	20.130	30	6.039
109	Melioracya spółki wodnej w Zalszi . . .	623.200	25	155.800
	regulacya	486.200	40	194.480
110	„ gruntów spółki wodnej w Czeszowie	76.042	30	22.812·6
111	„ gruntów spółki wodnej w St. Katarina	99.000	20	19.800
	regulacya	108.000	30	32.400
112	„ gruntów spółki w W. Hinszycach	188.700	20	37.740
	regulacya	17.300	30	5.190
113	Regulacya potoku Tona spółki w Rudig	108.290	40	43.316
	melioracya gruntów . .	8.390	30	2.517
114	Melioracya gruntów spółki w Jindycach .	62.961	20	12.592·2
	regulacya	21.604	30	6.481·2
115	„ „ spółki w Nowym Königgrätz . . .	69.241	20	13.848·2
	regulacya	51.634	30	15.490·2
116	„ „ spółek w pow. Horzyckim	1,045.600	20	209.120
	regulacya	37.900	30	11.370
117	„ „ spółki w Königstadtl	1,153.000	30	345.900
	regulacya	287.000	40	114.800
118	„ „ spółki w Liteniu . .	14.300	20	2.860
	regulacya	158.700	30	47.610
119	„ „ spółki w Chlumec .	83.919	20	16.783·8
120	Regulacya potoku Budniańskiego	126.060	45	56.727
	melioracya gruntów . . .	6.490	20	1.298
121	Melioracya gruntów spółki w Gassnic . .	114.400	30	34.320
122	„ „ „ w Biebersdorf	112.474	25	28.118·5
123	Rozszerzenie zapory w Marienbad . . .	354.397	—	70.000

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszta przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
	l) Morawa:			
124	Osuszenie gruntów gminie w gminie Paskau	65.450	30	19.635
	regulacya	44.550	40	17.820
125	Regulacya potoku Brzeźnicy	75.710	40	30.284
126	Osuszenie gruntów gminy Gnoic	129.800	30	38.940
	regulacya	15.600	40	6.240
127	„ „ w gminie Suchodół (Zauchtl) . . .	219.460	30	65.838
	regulacya	31.280	40	12.512
128	„ „ w gminie Rostice . . .	51.700	30	15.550
129	Regulacya potoku Tannowickiego	35.000	40	14.000
130	Uzupełnienie zabudowań w dorzeczu Beczwy	5.550.000	70	3.885.000
131	Na fundusz konserwacyjny	650.000	70	455.000
	Wykończenie regulacyi Beczwy	6.970.000	50	3,485.000
	m) Szląsk.			
132	Regulacya potoku Staric w Nieder-Lindewiese	96.000	48·75	46.800
	n) Galicya;			
133	Zabudowanie potoku Leszcz w gm. Maszkowice	128.800	70	90.160
134	Zabudowanie potoku Biczyczanki . . .	183.000	70	128.100
135	„ potoków Sudoł i Gródek . .	245.000	70	171.500
136	Regulacya Siwki od jazu w Hołyniu do Kałusza	1,340.000	50	670.000
137	Obwałowanie prawego brzegu Wisły od ujścia Dańkówki do ujścia Przemszy	1,160.000	50	580.000
	o) Bukowina;			
138	Regulacya potoku Biłka w pow. Storożyniec	315.000	50	157.500
	Razem	40,441.705	—	18.286.097·4
	do r. 1909 włącznie	326,072.641	—	124.165.258
	Ogółem	**366 514 346**	—	**142,451 355·4**

Z ogólnej sumy **366,514.346** K kosztów przedsiąbiorstw zapewnionych do roku 1910 włącznie w całem państwie przypada na przedsiębiorstwa galicyjskie suma **105,569.282** K czyli **28·8**% (wobec 31·40% w roku 1909, 42·40% w roku 1908 a 35·50% w roku 1907), — zapewniony zaś udział kraju w państwowym funduszu melioracyjnym **37,734.618** K czyli **26·57**% zaangażowanej sumy **142,451.355** K wobec 29·07% w roku 1909, 30·00% w roku 1908, **32·8**% w roku 1907 a 31·55% w roku 1906).

W preliminarzu państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1910 uwzględniło c. k, Ministerstwo rolnictwa **336** przedsiębiorstw, w tem 28 przedsiębiorstw galicyjskich (23 dawnych a 5 nowych), dla których wstawiło następujące kwoty:

1.	regulacya górnego Dniestru (11 rata) . . .	107.532 K	
2.	zabudowanie potoku w dorzeczu Dniestru (15 rata)	40.400 „	
3.	regulacya Łomnicy (13 rata)	35.618 „	
4.	„ Soły (13 rata)	33.658 „	
5.	obwałowanie Wisły w pow. Dąbrowskim (9 rata) .	90.000 „	
6.	regulacya pustej (Radosławki) (9 rata) . . .	24.960 „	
7.	obwałowanie Wisły od Niepołomic do Raby (7 rata)	92.832 „	
8.	„ „ od Raby do Woli rogowskiej (7 r.)	90.000 „	
9.	regulacya potoku Błotni (6 rata)	27.600 „	
10.	„ rzeki Pełtwi (5 rata)	128.220 „	
11.	obwałowanie lewego brzegu Wisły od Grzegórzek do Białuchy (ostatnia rata)	47.500 „	
12.	regulacya górnej Trześniówki (5 rata) . . .	70.000 „	
13.	„ Wereszycy (5 rata)	81.600 „	
14.	kolmatacya bagien nadniestrzańskich (7 rata) . .	80.000 „	
15.	regulacya Wisłoka i Pielnicy (4 rata) . . .	48.750 „	
16.	zabudowanie potoku Krzemionki (ostatatnia rata) .	40.000 „	
17.	uzupełnienie regulacyi Bugu (4 rata) . . .	42.066 „	67 gr.
18.	regulacya Raty (3 rata)	121.600 „	
19.	podwyższenie lewego wału Wisły od Białuchy do granicy państwa (4 rata) . .	45.000 „	
20.	„ prawego wału Wisły od Podgórza do Niepołomic (4 rata) . . .	45.000 „	
21.	regulacya Sołokii (2 rata)	40.000 „	
22.	„ Tyśmienicy i Setnianki (3 rata) . .	135.000 „	
23.	„ Rudawy (3 rata)	90.000 „	
24.	zabudowanie potoku Leszcz (1 rata) . . .	45.080 „	
25.	zabudowanie potoku Biczyczanka (1 rata) . .	42.700 „	
26.	„ potoków Sudół i Gródek (1 rata) .	42.875 „	
27.	regulacya Siwki (1 rata)	70.000 „	
28.	obwałowanie prawego brzegu Wisły od ujścia Dańkówki do Przemszy (1 rata) .	116.000 „	
	Razem . . .	1,864.871 K	67 gr.

Dla 336 przedsiębrorstw w całem państwie wstawiło c. k. Ministerstwa rolnictwa do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1910 sumę 9,551.323 K 37 gr. (oprócz kwoty 172.000 K na utrzymanie oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich w myśl ustawy z 7. lutego 1888 Dz. p. p. Nr. 17); udział zatem Galicyi w tegorocznej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego wynosi tylko **19·52**%, podczas gdy ten udział wynosił w roku 1909 20·94%, w roku 1908 20·3%, w roku 1907 26·88%, w roku 1906 26·07%, a w r. 1905 **29·56**%.

Z powyższych zestawień okazuje się, że ogólny udział kraju w państwowym funduszu melioracyjnym obniżył się w porównaniu z r. 1909 o przeszło 8·6%, w porównaniu zas z rokiem 1908 o blisko 9%, roczny zaś udział kraju w tym funduszu obniżył się w porównaniu z rokiem 1909 prawie o 7%, w porównaniu zaś z rokiem 1905 o 34%,

Powodem tego, jak już w I. części tego sprawozdania nadmieniono, jest opóźnienie badania przedłożonych przez Wydział krajowy projektów technicznych, przez c. k. Ministerstwo robót publicznych, wskutek czego zalega obecnie sześć projektów (regulacyi Bugu, Białego Stoku, Jasiołki, tudzież obwałowania obu brzegów Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa i podwyższenia wałów Łęgu) z preliminowaną sumą kosztorysową **28,310.000** K.

Tymczasem w preliminarzu państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1910 uwzględniono w innych krajach cały szereg nowych przedsiębiorstw melioracyjnych co do których Sejmy nie powzięły jeszcze uchwał, mianowicie jedno przedsiębiorstwo we Vorarlbergu, jedno w Krainie i 56 przedsiębiorstw w Czechach.

Co się tyczy przedsiębiorstw melioracyjnych w Czechach zauważa Wydział krajowy, że gdy to królestwo zapewniło sobie w ustawie z dnia 13. lutego 1903 Dz. u. kraj. Nr. 31 regulacyę prawie wszystkich rzek i zabudowań potoków górskich przy pomocy państwowego funduszu kanałowego, obecnie przeprowadza się w tym kraju z funduszu melioracyjnego przeważnie właściwe roboty melioracyjne (osuszenia, drenowania i nawodnienia), które bezpośrednio podnoszą produktywność ziemi, a przy których na korekcye niniejszych potoków potrzebne dla utworzenia odpływu wody przypadają małe stosunkowo kwoty.

W Galicyi natomiast musi się podejmować jeszcze przez lat kilkadziesiąt regulacye większych rzek zabudowaniem źródłowisk, tudzież obwałowania przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, zanim się przystąpi do melioracyj drugo- i trzeciorzędnych, które obecnie w skromnych tylko rozmiarach przeprowadzają więksi właściciele na koszt własny, a gminy i włościanie przy pomocy $33^1/_3\%$ zasiłków kraju i państwa.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy przedkłada następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 30 sierpnia 1910 l. 100.200 o melioracyach Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rub. IX. poz. 16 wydatków na rok 1911 następujące zasiłki:

a)	na konserwacyę osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914)	1.200 K
b)	na konserwacyę osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925) .	1.000 „
c)	na drenowanie gruntów włościańskich, XI. rata (z 20-lecia)	200.000 „
d)	na regulacyę kanału Bucowskiego, III. rata (ostatnia) . .	15.000 „
e)	na lokalną regulacyę Prutu w Delatynie 40% zasiłek .	26.000 „
f)	na lokalną regulacyę Prutu pod Budyłowem $12^1/_2\%$ zasiłek	9.500 „
g)	na lokalną regulacyę Prutu pod Wołczkowcami $12^1/_2\%$ zasiłek	12.125 „
h)	na lokalną regulacyę Rybnicy w Rydnikach 40% zasiłek .	8.760 „
i)	na roboty uzupełniające w perymetrze bagien Stojanowskich $33^1/_3\%$ zasiłek	19.333 „
	z przeniesienia . .	292.918 K

	do przeniesienia .	292.918 K
j)	na budowę 2 studzien w Suchodole (pow. Krosno) . .	1.100 „
k)	na budowę 5 studzien w Gierałtowicach (pow. Wadowice)	1.205 „
l)	na osuszenie gruntów w Ciężkowicach (pow. Chrzanów) II. rata (ostatnia)	3.900 „
m)	na budowę wodociągu w Śniatynie I. rata (z 2-lecia) .	19.500 „
n)	na budowę wodociągu w Kamionce strumiłowej II. rata (z 3 lecia)	22.778 „
o)	na budowę wodociągu w Rozdole, II. rata (z 3-lecia) . .	23.333 „
p)	na uzupełnienie wodociągu w gminie Wyspa (pow. Rohatyn)	2.400 „
r)	na osuszenie gruntów w Borchowie (pow. Cieszanów) .	2.800 „
s)	na budowę studni w Radziejowie ad Mikołajów . .	1.500 „
t)	na lokalną regulacyę Prutu pod Siemakowcami, Debesławcami i Zamulińcami, $12^1/_2\%$ zasiłek	14.000 „
u)	na uzupełnienie robót przy regulacyi Czeremosza pod Kniażem i Załuczem, 40% zasiłek	48.000 „
w)	na zabudowanie potoku Ołena w gminie Strzyłki (pow. Stary Sambor), I. rata (z 2.lecia)	9.000 „
z)	na ubezpieczenie prawego brzegu Białki w Kaniowie wielkim i Bestwinie (pow. Biała)	3.600 „
aa)	na osuszenie gruntów w Nowem Siole (pow. Cieszanów), I rata (z 5-lecia)	11.200 „
bb)	do dyspozycyi Wydziału krajowego	75.000 „
	Ogółem . .	532·234 K

III. Sejm prryznaje na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w rub. IX. poz. 17. wydatków na rok 1911 następujące zasiłki:

1.	w Czyszkach, II. rata z. 3-lecia	500 K
2.	w Dąbrowie, II. rata (ostatnia)	1.000 „
3.	w Jaryczowie nowym, I. rata z 3-lecia	500 „
4.	w Rudny wielkiej (pow. Rzeszów), II. rata (z 3-lecia) .	500 „
5.	w Woli chorzelowskiej (pow. Mielec) I. rata (z 3-lecia)	500 „
6.	w Połoniczny, II. rata (z 3-lecia)	750 „
7.	w Czanyżu, Hucie połonickiej i Dmytrowie, I. rata (z 3-lecia)	750 „
8.	w Kuliczkowie, I. rata (z 3-lecia)	500 „
9.	w Juśkowicach i Kontach (w perymetrze bagien Oleskich)	500 „
10.	w Hrebennem (pow. Rawa), I. rata (z 3-lecia) . . .	500 „
11.	w Tetewczycach na gruncie szkolnym (w perymetrze bagien Stojanowskich), I. rata (z 3-lecia)	500 „
12.	na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie w perymetrze: 1) bagien Oleskich, 2) bagien Stojanowskich, 3) regulacyi Pustej, 4) regulacyi Błotni, 5) bagien Rzemieńskich, 6) regulacyi Krzemienicy, 7) regulacyi górnej Trześniówki po 1.000 K	7.000 „
	Ogółem . .	13.500 K

IV. Sejm powiększa personal techniczny krajowego biura melioracyjnego o jednego etatowego starszego inżyniera, jednego etatowego inżyniera I klasy, dwóch etatowych inżynierów II. klasy i dwóch etatowych inżynierów-adjunktów i upoważnia Wydział krajowy do obsadzania tych posad z dniem 1. stycznia 1911.

V. Sejm ustanawia w krajowem biurze melioracyjnem trzy posady fachowych instruktorów dla kultury torfowisk, jednego z poborami urzędników krajowych w randze IX, dwóch zaś w randze X.

VI. Sejm uchwala załączone projekty ustaw:

1. o zabudowaniu potoków Nawieśnica, Ponikiewka, Czerna, Bystra i Jaszczurówka w powiecie Wadowickim;

2. o zabudowaniu potoku Drohobyczki;

3. o zabudowaniu potoku Dylągówki;

4. o zabudowaniu potoku Niedzielnianki;

5. o zabudowaniu potoku Żukotyniec w gminie Wołcze;

6. o pokryciu nadwyżki kosztów regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy;

7. o konserwacyi regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami;

8. o konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Kisielinie.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w dziale B) rubryki IX. na rok 1911 do końca lutego 1913 r

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Tadeusz Pilat w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis

reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 1. czerwca 1910. l. 41.249 ex 1909 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Das mit dem Berichte vom 5. November 1909 Zl. 1343 VIII. a. vorgelegte Projekt für die Erhöhung der Schutzdeiche am Łęgflusse im Bezirke Tarnobrzeg gibt nach eingeholter Äusserung des Wasserbaudepartaments im Ministerium für öffentliche Arbeiten zu nachstenden Bemerkungen Anlass:

Die projektierten Abflussprofile sind zwar geeignet, ausserordentliche Hochwässer zwischen den Deichen unschädlich abzuleiten, da jedoch das für die Deicherhöhungen notwendige Erdmateriale aus den an den Łęgflussufern projektierten Materialgruben entnommen werden soll und diese Gruben, welche übrigens zur Verladung bestimmt sind, für die Hochwasserabfuhr belanglos sind, hätte der Landesausschuss noch in Erwägung zu nehmen, ob das Erdmateriale für die Deicherhöhungen nicht wenigstens zum Teile — durch kontinuirliche Abgrabungen der Ufer im Anschlusse an die Regulierungswerke genommen werden könnte, zumal hiedurch das Abflussvermögen zwischen den Deichen, somit auch die Sicherheit der projektierten Massnahmen, erhöht würde. Für die Bestimmung der Nivellete der Deichkronen oberhalb der im Łęg-Flussprofile bestehenden Eisenbahnbrücke wurde die Annahme gemacht, dass die Brückenöffnung nicht vergrössert wird. Unter dieser Annahme wurde die Stauhöhe oberhalb der Brücke mit 0·43 m ermittelt. Es würde somit die Unterkante der bestehenden Eisenkonstruktion 0·640 m, unter das für das Brückenprofil ermittelte Hochwasserniveau zu liegen kommen, so dass die Brücke um 1·140 m gehoben werden müsste, damit die Unterkante der Konstruktion das Niveau der Deichkronen erreiche.

Die Kosten dieser Hebung der Brücke sowie der Erhöhung der Zufahrtsrampen erscheinen im Kostenvoranschlage nicht vorgesehen, was darauf hinweist, dass der Landesausschuss die Staatsbahnverwaltung zur Bestreitung der diesfälligen Auslagen für verpflichtet erachtet.

Es erscheint jedoch fraglich, ob das Unternehmen der Deicherhöhung nicht zur Hebung der Brücke und Erhöhung der Zufahrtsrampen herangezogen werden wird.

Da diese Frage voraussichtlich bei der wasserrechtlichen Verhandlung ausgetragen werden wird, wird die Schlussfassung über die Kosten des projektierten Unternehmens bis zur Durchführung der erwähnten Verhandlung vorbehalten.

Von Wichtigkeit für die unbehinderte Abfuhr der Hochwässer ist die Freihaltung des Profiles von bestehenden Bäumen und von Weidenpflanzungen, welche letztere den Sand und Schlick auffangen und sukzessive die Abflusskapazität der Flussprofile vermindern. Der Projektsbericht enthält zwar die Bemerkung, dass die zu dichten Baugruppen gelichtet und die Weidenruten alljährlich abgestockt werden sollten; es erscheint jedoch für die Abstockung der Bäume kein Betrag im Kostenvoranschlage vorgesehen, offenbar in der Voraussetzung, dass die betreffenden Besitzer im wasserrechtlichen Wege zum Abstocken der Bäume verhalten werden können.

Hiezu wird bemerkt, dass die Bäume und Pflanzungen zwischen den Deichen nur an entsprechenden vom Flussbette entfernten Stellen und zwar nur in überbreiten Profilen belassen werden könnten.

Es ist daher auch diese Angelegenheit beim wasserrechtlichen Verfahren zu ordnen.

Der für die Einlösung der Grundstücke mit 4.200 K pro ha im Kostenvoranschlage vorgesehene Einheitspreis scheint relativ hoch gegriffen zu sein. Da für die geplanten Massnahmen 79 ha 76·4 ar Grund eingelöst werden sollen, so dass die Grundeinlösungskosten mit 335.008 K 80 h veranschlagt erscheinen,[3] hat der Landesausschuss in Anbetracht der nahmhaften Höhe dieses Betrages noch aufzuklären, ob eine Herabsetzung des erwähnten Einheitspreises nicht zulässig erscheine.

Mit Rücksicht auf die Dringlichkeit der projektierten Herstellung, durch welche 8.851 ha (15.381 Joch) fruchtbare Grundstücke gegen Überschwemmungen geschützt werden sollen, ist es angezeigt, die baldige Durchführung des wasserrechtlichen Verfahrens zu veranlassen dessen Ergebnis, nebst den Aufklärungen in den vorstehend angeführten Belangen und mit dem eventuell geänderten Kostenvoranschlage dem Ackerbauministerium zwecks Schlussfassung bezüglich des Projektes und der Subvention dieses Unternehmens vorzulegen ist.

Von der vom Landesausschusse und von der k. k. Statthalterei beantragten örtlichen Überprüfung des Projektes wird im Hinblicke auf die prinzipielle Zustimmung zum Projekte Abstand genommen.

Hinsichtlich des vorgelegten Gesetzentwurfes wird sich die Stellungnahme der Regierung für den Zeitpunkt vorbehalten, bis das im vorstehenden Sinne ergänzte Projekt h. o. vorliegen wird.

Die Beilagen des eingangs zitierten Berichtes folgen mit Ausnahme des Gesetzentwurfes und der abschriftlich vorgelegten Äusserung des dortigen Wasserbaudepartaments ebenso wie die Beilage des Berichtes vom 29. März 1910, Z. 988/2—VIII, im Anschlusse zurück.

Für den Leiter des k. k. Ackerbauministeriums:

Tomaszewski, w. r.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 3. sierpnia 1910 l. 91.611
do c. k. Namiestnictwa.

W załączeniu ⁄. przesyłamy c. k. Namiestnictwu projekt podwyższenia wałów ochronnch rzeki Łęgu w powiecie Tarnobrzeskim z tą uwagą, że równocześnie udzielamy c. k. Dyrekcyi kolei państwowych w Krakowie kopie planów profilowych i sytuacyjnych, o ile projekt tanguje własność kolejową.

Co się tyczy kwestyj poruszonych w reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 1. czerwca 1910 l. 41.249 ex 1909 oznajmiamy c. k. Namiestnictwu, co następuje:

1) Skopanie brzegów bez pozostawiania progów celem uzyskaniania materyału, na podwyższenie wałów nie byłoby wskazane, gdyż grunt jest piaskowy i przy wielkiej wodzie łatwo mogłyby się utworzyć w rowach materyałowych równoległe łożyska poza tamami regulacyjnemi, tak, iż te nowo utworzone łożyska (wyrwy) musianoby następnie zabudowywać tamami poprzecznemi.

Podobny wypadek wydarzył się już na Łęgu przy budowie wałów w gminie Jamnicy, gdzie dla zwiększenia pojemności łożyska nie pozostawiono w rowach materyałowych na obu brzegach Łęgu progów poprzecznych.

2) Potrzebę podwyższenia wałów Łęgu, a tem samem i konstrukcyi mostu kolejowego w Zaleszanach wywołały nadzwyczajne wielkie wody w latach 1906 i 1909, a utrzymywanie w dobrym stanie urządzeń i budowli, nie mniej wykonanie tego wszystkiego, czego wymaga ochrona brzegów, gruntów, budynków, dróg, kolei żelaznych i innych urządzeń w rzekach od szkodliwych wpływów wody, jakoteż usunięcie szkód które woda już wyrządziła, jest po myśli §. 44 krajowej ustawy wodnej przedewszystkiem rzeczą właścicieli zagrożonych nieruchomości i zakładów, jeżeli w tej mierze nie istnieją osobne prawne zobowiązania osób trzecich. W danym więc wypadku, należy podwyższenie wałów Łęgu do spółki wodnej, której przychodzą z pomocą kraj i państwo w myśl postanowień ustawy z 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. podwyższenie zaś konstrukcyi mostu i niwelety kolejowej do Administracyi kolei państwowych.

Nadmieniamy przytem, że istniejące wały ochronne Łęgu zbudowane zostały na podstawie projektu zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 7. lipca 1886 l. 8.805 (odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 19. lipca 1886 l. 7.263/pr.)

3) Sprawa usunięcia drzew i wikliny z profilu inundacyjnego Łęgu załatwioną została prawomocnemi orzeczeniami c. k. Starostwa w Tarnobrzegu i c. k. Ministerstwa rolnictwa po myśli ustawy konserwacyjnej z dnia 26. sierpnia 1899 Dz. u. kraj. Nr. 110.

4) Ceny jednostkowe wykupna gruntów przyjęto w kosztorysie według cen płaconych w rzeczywistości w roku 1909 przy naprawie wałów Łęgu, co też zaznaczono w sprawozdaniu technicznem na stronie 23.

Za kierownictwo c. k. Ministerstwa rolnictwa:

Tomaszewski, w. r.

Odpis

Z c. k. Namiestnictwa VII. b. 1721/2. Lwów dnia 27. czerwca 1910. Zaopatrzenie niektórych gmin w wodę do picia. Okólnik do wszystkich Panów c. k. Starostów.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych uwzględniając okoliczność, że zaopatrzenie gmin w zdrową wodę do picia jest pierwszorzędnym warunkiem zdrowotności, przyznaje na prośbę gmin odpowiednie fundusze na budowę studni publicznych, względnie zakładanie wodociągów w celu poprawy opłakanych stosunków, jakie w tym kierunku dają się spostrzegać w bardzo wielu gminach. Gdy nadto i Wydział krajowy oznajmił c. k. Namiestnictwu w piśmie z 15. września 1909 L. 2901, że na prośbę gmin interesowanych, lub Wydziałów powiatowych udziela niezamożnym gminom bezpłatnej pomocy technicznej, celem poparcia akcyi c. k. Namiestnictwa, zmierzającej do zaopatrzenia gmin w dobrą wodę do picia, a w uwzględnienia godnych przypadkach i materyalnej pomocy, wzywam Pana c. k. Starostę, ażeby w porozumieniu z c. k. lekarzem urzędowym zastanowił się nad tem, które gminy tamtejszego powiatu cierpią najwięcej na brak zdrowej wody do picia a wystawione są na epidemie jak tyfus i t. p. i nie mogą osiągnąć poprawy stosunków w tym kierunku własnemi siłami. Gminy te należałoby następnie zachęcić do opracowania projektów i kosztorysów dla uzyskania zdrowej wody do picia przez organy techniczne Wydziału kajowego, o co winny się odnieść do Wydziału krajowego lub przy pomocy autoryzowanych techników na koszt interesowanych gmin sprowadzonych, co jednak połączoneby było z większymi kosztami i dlatego jest mniej wskazane. Na podstawie sporządzonego projektu mają następnie gminy wnieść na ręce Pana c. k. Starosty podania do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie w Ministerstwie subwencyi państwowej na budowę studzien, względnie założenie wodociągów. Do podań tych należy dołączyć prócz wyżej wspomianego projektu i kosztorysu inwestycyi, także dokładne zestawienie funduszów gminnych zatwierdzone przez tamtejszy Wydział Rady powiatowej, oraz oświadczenie gminy, ile gmina na studnię, czy wodociąg z własnych funduszów chce łożyć.

Przedkładając te podania winien Pan c. k. Starosta przedstawić swój wniosek w tej sprawie, oraz fachową opinię lekarza urzędowego.

C. k. Namiestnik:
Bobrzyński w. r.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoków Nawieśnica, Ponikiewka, Czerna, Bystra i Jaszczurówka w powiecie Wadowickim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoków Nawieśnica, Ponikiewka, Czerna, Bystra i Jaszczurówka w powiecie Wadowickim ma być wykonane po myśli §. 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt generalny c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich z roku 1909, który preliminuje koszta robót na 330.600 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy trzydziesto procentowym datkiem w kwocie 99.180 koron i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, datkiem w maksymalnej wysokości siedemdziesięciu procent preliminowanych kosztów, tj. w kwocie 231.420 koron.

§. 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności ze sumy kosztorysowej oznaczonej w §. 2. zwrócone być mają czynnikom kontrybującym w stosunku procentowych ich udziału w kosztach.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli §. 45. ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. w drodze administracyjnej spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów, tudzież innych nieruchomości, a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniony według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Drohobyczki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Drohobyczki w gminach Drohobyczce i Przedmieściu dubieckiem w powiecie przemyskim ma być wykonane po myśli §. 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1910, który preliminuje koszta robót w kwocie 133.000 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma tak galicyjski fundusz krajowy jak i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 50% preliminowanych kosztów t. j. maksymalną kwotą 66.500 koron.

§. 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w §. 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Koszta utrzymania wykonanych robót pokrywać będą po ukończeniu budowy gminy Drohobyczka i Przedmieście dubieckie.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Dylągówki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Dylągówki w gminach Dylągowa i Sielnica powiatu przemyskiego ma być wykonane po myśli §. 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania górskich potoków z r. 1910, który preliminuje koszta robót w kwocie 78.500 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma tak galicyjski fundusz krajowy, jak i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenie, bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 50% preliminowanych kosztów tj. maksymalną kwotę 39.250 koron.

§. 4.

Datki kraju i państwa mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robot programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w §. 2. zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli §. 45. krajowej ustawy z dnia 14. marca 1875 Dz. ust. kraj. Nr. 38. w drodze administracyjnej spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu, czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniony według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Niedzielnianki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Niedzielnianki w dorzeczu Dniestru w powiecie Staro Samborskim ma być wykonane po myśli §. 6 ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania górskich potoków z r. 1909, który preliminuje koszta robót na 55.800 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 16.740 koron i państwowy fundusz melioracyjny, ten ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent prelininowanych kosztów t. j. kwotą 39.060 koron.

§. 4.

Oznaczone w §. 3 datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych, a to w stosunku jak 70 : 30.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności uzyskane ze sumy kosztorysowej, oznaczonej w §. 2 mają być po ukończeniu budowy zwrócone kontrybuującym czynnikom w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Koszta utrzymania wykonanych robót ma pokrywać po ukończeniu budowy fundusz, który ma być utworzony w myśl §. 6 ustawy z dnia 18. maja 1896 Dz. ust. kraj. Nr. 36. o zabudowaniu górskich potoków w dorzeczu Dniestru.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Żukotyniec w gminie Wołcze.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Żukotyniec w dorzeczu Dniestru w gminie Wołcze w powiecie Turczańskim ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań górskich potoków z r. 1910, który preliminuje koszta robót w kwocie 70.800 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma w myśl §. 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. fundusz krajowy 30 procentowym bezzwrotnym zasiłkiem w kwocie 21.240 koron i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów tj. kwotą 49.560 koron.

§. 4.

Datki kraju i państwa mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót, programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze które, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności z sumy kosztorysowej oznaczonej w §. 2. mają być po ukończeniu robót zwrócone czynnikom kontrybuującym w stosunku ich udziału w kosztach.

§. 7.

Koszta utrzymania wykonanych robót pokrywać będzie fundusz, który ma być utworzonym po myśli §. 6. ustawy z dnia 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 36 o zabudowaniu górskich potoków w dorzeczu Dniestru.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o pokryciu nadwyżki kosztów regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Nadwyżka kosztów regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy w kwocie 77.000 koron ma być pokrytą przez kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie po myśli §. 7 ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4.

§. 2.

Datki kraju i państwa na pokrycie tej nadwyżki mają być wpłacone w r. 1911. do funduszu regulacyjnego utworzonego w myśl §. 3. ustawy z dnia 19. marca 1897. Dz. u. kraj. N. 20.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacyi regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6. ustawy z dnia 29. sierpnia 1890. Dz. u. kraj. Nr. 43, co następuje:

§. 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami mają być pokrywane:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp Nowego Brnia i dopływów:

2. z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 25. lipca 1901, Dz. u. kraj. Nr. 71.

3. z corocznych datków funduszu krajowego i spółki wodnej zawiązanej w myśl ustawy z dnia 13. maja 1885, Dz. u. kraj. Nr. 34.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółki wodnej w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach od roku 1911 do roku 1913 włącznie po 12.500 koron, czyli razem 25.000 koron.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§. 3.

Pozostałe z końcem roku 1910 zapasy funduszu konserwacyjnego, które zostały uzyskane z dochodów w myśl §. 6., ustawy z dnia 29. sierpnia 1890. Dz. u. kraj. Nr. 43., niemniej też niezużyte nadwyżki dochodów wymienionych w §§. 1. i 2. mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwowy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie z powodu szkód elementarnych, lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§. 4.

O ileby fundusz rezerwowy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta rozłożoną zostanie niezależnie od stałych datków rocznych w §. 2. ustanowionych po połowie na fundusz krajowy i na spółkę wodną.

§. 5.

Zarząd funduszu konserwacyjnego i naczelny nadzór nad wykonanemi robotami sprawuje stosownie do postanowienia §. 7. ustawy z dnia 29. sierpnia 1890. Dz. ust. kraj. Nr. 43. Wydział krajowy.

Wszelkie też datki na utrzymanie wpływać mają do kasy krajowej w półrocznych ratach z góry dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku.

§. 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmie się spółka wodna według miary ustanowionej w prawnie obowiązującym statucie spółki.

Czasowe wstrzymanie ściągania datków konkurencyjnych może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§. 7.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych budowli regulacyjnych jak: uregulowanych łożysk Nowego Brnia, dopływów i rowów, wałów ochronnych, szluz, przepustów i innych urządzeń jest wzbronione.

W szczególności wzbronione zostają:

a) przejazd i przepęd zwierząt przez łożysko Nowego Brnia i dopływów, tudzież przez wały i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych;

b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu i t. p. w miejscach niedozwolonych;

c) skopywanie brzegów Nowego Brnia, potoków i rowów, przebijanie, zasadzanie drzewami i wikliną i wogóle jakiegokolwiek rodzaju uszkodzenie wałów, ramp i ogrodzeń ku ochronie wałów służących;

d) paszenie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skarpach Nowego Brnia, dopływów, rowów i wałów.

§. 8.

Ze względu bezpieczeństwa publicznego zostaje wzbronione:

a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody, tudzież sadzenie i utrzymywanie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. d.) w profilu inundacyjnym Nowego Brnia i dopływów obwałowanych;

b) kopanie dołów dla dobywania piasku, gliny i t. p., zbiorników wody i studzień w odległości do 20 metrów włącznie od wałów;

c) oranie ziemi bliżej, aniżeli dwa metry po obu stronach wałów i brzegów Nowego Brnia, tudzież dopływów, a na pół metra od rowów;

d) sadzenie wikliny w profilu inundacyjnym Nowego Brnia i dopływów obwałowanych z wyjątkiem miejsc, gdzie sadzenie to jest bezwzględnie konieczne dla ubezpieczenia brzegów. Miejsca te, które mają być oznaczone w sposób łatwy do poznania dla ogółu, wskaże Wydział krajowy.

§. 9.

W razie zagrożenia wałów ochronnych przez wielką wodę obowiązane są gminy i obszary dworskie położone w okręgu konkurencyjnym na wezwanie inspektorów wałowych, których ustanowi Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, dostarczyć bezzwłocznie potrzebnych sił roboczych i pociągowych, oraz materyałów i narzędzi do obrony wałów.

Siły robocze i pociągowe mają być dostarczone bezpłatnie, za materyały zaś otrzymają strony interesowane wynagrodzenie z funduszu konserwacyjnego (rezerwowego) według cen, jakie ustanawiać będzie co pięć lat z góry Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i spółką wodną.

Dalsze postanowienia mające na celu obronę wałów w czasie powodzi, zarówno jak i ochronę wykonanych robót regulacyjnych, wydane zostaną w osobnem rozporządzeniu wykonawczem przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Rozporządzenie to ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 10.

Przekroczenia niniejszej ustawy o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według postanowień krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38., oraz ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 12.

§. 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Kisielinie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6. ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 66. i §. 7. ustawy z dnia 22. września 1896 Dz. u. kraj. Nr. 65.. co następuje:

§. 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania robót regulacyjnych na potoku Kisielinie od mostu na drodze gminnej w Woli radłowskiej do Wisły wraz z dopływami, tudzież obwałowania Wisły od Woli rogowskiej do ujścia Dunajca i obwałowania lewego brzegu Dunajca od Biskupic radłowskich do Wisły mają być pokrywane:

1) z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania wałów ochronnych, tudzież skarp potoków:

2) z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 12.

3) z corocznych datków funduszu krajowego i spółek wodnych zawiązanych w myśl §. 4. ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 66. dla regulacyi dolnej Kisieliny i w myśl §. 4. ustawy z dnia 22. września 1896 Dz. u. kraj. Nr. 65. dla regulacyi górnej Kisieliny.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółek wodnych w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach począwszy od roku 1911 do roku 1913 włącznie po 5.500 K., razem 11.000 K.

Z powyższego datku 5.500 K uiszczać ma spółka wodna dla regulacyi dolnej Kisieliny 4.300 K, spółka wodna zaś dla regulacyi górnej Kisieliny 1.200 K.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech wypadnie.

§. 3.

Pozostałe z końcem roku 1910 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów w myśl §. 6. ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 66., niemniej też niezużyte nadwyżki dochodów wymienionych w §§. 1. i 2. mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwowy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków konserwacyjnych wynikłych z powodu klęsk elementarnych, lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§. 4.

O ileby fundusz rezerwowy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków konserwacyjnych, brakująca reszta zostanie rozłożoną niezależnie od stałych datków rocznych w §. 2. ustanowionych po połowie na fundusz krajowy i na spółki wodne, na te ostatnie w stosunku do rzeczywistych wydatków w odnośnych perymetrach melioracyjnych.

§. 5.

Zarząd funduszu konserwacyjnego i naczelny nadzór nad wykonanemi robotami sprawuje stosownie do postanowień §. 7. ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 66. i §. 7. ustawy z dnia 22. września 1896. Dz. u. kraj. Nr. 65. Wydział krajowy.

Wszelkie też datki na utrzymanie wpływać mają do kasy krajowej w półrocznych ratach z góry, dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku.

§. 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmią się spółki wodne według miary ustanowionej w prawnie obowiązujących statutach spółek.

Czasowe wstrzymanie ściągania datków konkurencyjnych może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§. 7.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót, jak: wałów ochronnych, łożysk i ubezpieczeń brzegów potoków, szluz, przepustów, rowów i innych urządzeń jest wzbronione.

W szczególności zostają zabronione:

a) przejazd i przepęd zwierząt przez łożyska potoków, wały ochronne i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych;

b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu i t. p. w miejscach niedozwolonych;

c) skopywanie brzegów potoków i rowów, skopywanie, przebijanie, zasadzanie drzewami i wikliną i wogóle jakiegokolwiek rodzaju uszkodzenia wałów, ramp i ogrodzeń ku uchronie wałów służących;

d) paszenie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skarpach potoków, rowów i wałów.

§. 8.

Ze względów bezpieczeństwa publicznego zostaje wzbronione:

a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody, tudzież sadzenie i utrzymywanie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. d) w profilu inundacyjnym Wisły, Dunajca i Kisieliny;

b) kopanie dołów dla dobywania piasku, gliny i t. p., zbiorników wody i studzien w odległości do 20 metrów włącznie od wałów;

c) oranie ziemi bliżej, aniżeli dwa metry po obu stronach wałów i brzegów Kisieliny, a na pół metra od rowów;

d) sadzenie wikliny w profilu inundacyjnym Wisły, Dunajca i Kisieliny z wyjątkiem miejsc, gdzie sadzenie to jest bezwzględnie konieczne dla ubezpieczenia brzegów i ustalenia odsypisk.

Miejsca te, które mają być oznaczone w sposób łatwy do poznania dla ogółu, wskaże Namiestnictwo w profilu inundacyjnym Wisły i Dunajca, Wydział krajowy zaś w profilu inundacyjnym Kisieliny.

§. 9.

W razie zagrożenia wałów ochronnych przez wielką wodę obowiązane są gminy i obszary dworskie położone w okręgu konkurencyjnym na wezwanie inspektorów wałowych, których ustanowi Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, dostarczyć bezzwłocznie potrzebnych sił roboczych i pociągowych, oraz materyałów i narzędzi do obrony wałów.

Siły robocze i pociągowe mają być dostarczone bezpłatnie, za materyały zaś otrzymają strony interesowane wynagrodzenie z funduszu konserwacyjnego (rezerwowego) według cen, jakie ustanawiać będzie co pięć lat z góry Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i spółkami wodnemi.

Dalsze postanowienia mające na celu obronę wałów w czasie powodzi, zarówno jak i ochrony wykonanych robót regulacyjnych, wydane zostaną w osobnem rozporządzeniu wykonawczem przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Rozporządzenie to ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 10.

Przekroczenia niniejszej ustawy o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według postanowień krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38., oraz ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12.

§. 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.